

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wieczornym. — w niedzielę i święta tylko wydanie poranne. — W dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski, Powszechnej Wystawy Krajowej dr. Stanisław Bernatt, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber.

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70.

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda.

Nr. 406

Poznań, wtorek dnia 3 września 1929

Rok XXIV

Lista nr. 10

Ogłoszona przez nas wczoraj lista kandydatów do rady miejskiej Narodowego Obozu Gospodarczego jest wyrazem dążeń, ujętych już w jego programowej odezwie.

Narodowy Obóz Gospodarczy nawiązuje przede wszystkim do tradycji największego ugrupowania w radzie miejskiej Koła Obywatelskiego, którego historia ściśle jest związana z historią miasta w ostatnim dziesięcioleciu. Ośrodkiem i rdzeniem listy są dotychczasowi radni miejscy, którzy w tem kole zasiadali i na których barki spadał główny ciężar wysiłku i odpowiedzialności za wydajność pracy dotychczasowej rady miejskiej.

Lista kandydatów Narodowego Obozu Gospodarczego już z tego powodu posiada charakter poważny. Jej cechę uwydatnia umiejętnie i staranne uzupełnienie zespołu dotychczasowych członków Koła Obywatelskiego dalszymi kandydaturami. Są to nazwiska nowe, jeśli chodzi o radę miejską, lecz dobrze znane w naszym mieście z pracy zawodowej i obywatelskiej. Nastąpi więc dopływ do rady miejskiej krwi świeżej, lecz, jesteśmy przekonani, będzie to krew zdrowa i pożyteczna.

Celem Komitetu Wyborczego Narodowego Obozu Gospodarczego było przedłożenie wyborcom listy możliwie wszechstronnej, co było niewątpliwie obowiązkiem największego ugrupowania w mieście i w radzie miejskiej, lecz co leży również w istocie i tradycji Stronnictwa Narodowego skupiającego w swych szeregach wszystkie stany, a które dało inicjatywę do utworzenia Narodowego Obozu Gospodarczego.

Wszechstronność listy rozpatrywano z potrójnego punktu widzenia. Przede wszystkim zapewniono na liście reprezentację wszystkich stanów, od duchowieństwa poprzez kupiectwo i rzemiosło aż do warstwy robotniczej, następnie uwzględniono reprezentację sił fachowych (prawników, inżynierów, budowniczych, lekarzy, ekonomistów itd.), bez których pomocy nie może pracować poważnie i wydajnie żaden zespół w radzie miejskiej, wreszcie postarano się nawet, by należną reprezentację na liście otrzymały dołączone do miasta przedmieścia. Kobiety, reprezentowane są na liście nr. 10 na miejscach czołowych.

Tę wszechstronność można było zapewnić łatwo, bo wszystkich kandydatów Narodowego Obozu Gospodarczego łączy jedna idea: służba narodowi i miastu. Każdy z kandydatów, wychowany w twardej szkole narodowej, wie również z doświadczenia, że dobru ogólnemu należy podporządkować interesy poszczególne, nawet w ich interesie, i że wielkich rzeczy można dokonać jedynie, zspalając wszystkie stany na wspólnej płaszczyźnie narodowej.

Radni, którzy wyjdą z listy nr. 10, będą więc mogli pracować pozytywnie na polu gospodarczym i społecznym, które jest głównym terenem działania rady miejskiej.

Z Ligi Narodów

O realizowanie uchwał Ligi

London, 3. 9. (AW.) Osia dyskusji, zasadniczych kwestyj politycznych, jest w Genewie sprawa rewizji dotychczasowej działalności Ligi Narodów. Zapowiedzią tych tendencji rewizjonistycznych były jeszcze zeszytgodniowe wystąpienia delegata włoskiego Scialoja, oraz delegata angielskiego Daltona. Scialoja zwrócił uwagę, że działalność Ligi jest zbyt encyklopedyczna i zapytał, jak się przedstawia sprawa ratyfikacji konwencji i umów, zawartych przy współudziale Ligi Narodów. Dalton poparł to

oświadczenie, zaznaczając, że rząd angielski przywiązuje ogromne znaczenie do tego, aby wszelkie umowy zawarte w Lidze Narodów przez delegatów prawie wszystkich mocarstw, posiadały realną wartość i zastosowane były w rzeczywistości. W kolach delegacji angielskiej panują szczególnie te tendencje rewizjonistyczne. Członkowie delegacji angielskiej uważają, iż działalność Ligi Narodów winna kroczyć drogą zastosowania realnego i możliwie natychmiastowego wszelkich postanowień.

Sprawa projektu Brianda zjednoczenia europejskiego

Paryż, 3. 9. (Radjo wł.) W sprawie zapowiedzianej już od dłuższego czasu na obecne zgromadzenie Ligi inicjatywy Brianda na rzecz ściślejszego zespolenia państw europejskich donosi genewski korespondent „Petit Parisien”:

Briand upatruje logiczny rozwój swej od Locarna uprawianej polityki nie w utworzeniu Stanów Zjednoczonych Europy, jak niektórzy twierdzą, lecz w europejskim zjednoczeniu pracy, jakoby europejskiej sekcji Ligi

Narodów, której działalność rozwijałaby się głównie w dziedzinie gospodarczej. Briand nie ulega oczywiście iluzjom i nie spodziewa się utworzenia europejskiego parlamentu z dnia na dzień, wiedząc, że urzeczywistnienie jego ideału wymaga czasu. Narazie należałoby tylko sprawę bliżej rozpatrzyć i może wyznaczyć kogoś, któryby wspólnie z przedstawicielami pozostałych państw europejskich zbadł, na jakiej gospodarczej podstawie możnaby dojść do porozumienia.

Sytuacja w Palestynie

Odezwa wysokiego komisarza brytyjskiego

Jerozolima, 3. 9. (PAT) Wysoki komisarz brytyjski wydał odezwę do ludności potępiającą w ostrych słowach akty zbrodnicze, dokonane przez elementy krwiożercze i wprowadzone w błąd. Odezwa podkreśla silnie postanowienia rządu przywrócenia porządku i surowego ukarania winnych. Wysoki komisarz brytyjski oświadcza dalej, że zbrodnie palestyńskie oburzyły wszystkie cywilizowane społeczeństwa. Wysoki komisarz stwierdza,

że wobec wypadków w Palestynie musiał zaniechać dyskusji z rządem brytyjskim na temat zmian konstytucji, proponowanych przez niego w swoim czasie na podstawie obietnicy, danej komitetowi arabskiemu wykonawczemu. W końcu odezwy wysoki komisarz wyraża zamiar rozstrzygnięcia sprawy „ściany płaczu” zgodnie z zasadami, zawartymi w białej księdze rządu z miesiąca listopada zeszłego roku.

Odpowiedź arabskiego komitetu wykonawczego

London, 3. 9. (Radjo wł.) Arabski komitet wykonawczy ogłosił na proklamację wysokiego komisarza brytyjskiego odpowiedź, w której czyni władzom angielskim ciężkie zarzuty. Mianowicie władze uzbroiły rzekomo wielu Żydów. U ofiar żydowskich nie stwierdzono żadnych śladów okrucieństwa, natomiast bandy żydowskie znęcały się nad kobietami i dziećmi arabskimi, a nawet żołnierze angielscy strzelali rzekomo do Arabów leżą-

cych w łóżkach. Zaburzenia w Palestynie są następstwem brytyjskiej polityki sjonistycznej, która zmierza do zniszczenia narodowości arabskiej w jej własnym kraju na korzyść nieistniejącej narodowości żydowskiej. Nakoniec domaga się komitet arabski przeprowadzenia śledztwa przez czynniki bezstronne, których poczucie sprawiedliwości nie podlega wpływom sjonistycznym.

Walki nie ustają

Jerozolima, 3. 9. (PAT) Według niepotwierdzonych dotychczas wiadomości, Arabowie spalili wczoraj małą kolonję żydowską w pobliżu Tyberjady. Żyd. Ag. Telegr. donosi, że znaleziono dalszych 6 trupów Żydów,

zabitych w czasie rozruchów w Safed. Wiedeń, 3. 9. (PAT) Do dzienników tutejszych donoszą z Jerozolimy, że do Haify przybył okręt angielski z 400 żołnierzami.

Lista Narodowego Obozu Gospodarczego ma oblicza wyraźne. Wysłane kandydaty — to ludzie z charakterem, dający wszelkie gwarancje z punktu widzenia obywatelskiego, zawodowego i moralnego. Lista nie jest wyrazem kompromisu, który został zgóry odrzucony. Stoi twardo na gruncie jasno określonych zasad.

Można być pewnym, że lista Narodowego Obozu Gospodarczego uzyska szerokie poparcie. Chodzi jednak o to, by poparcie to było jak największe. Czy może się zresztą wahać obywatel m. Poznania, mając z jednej strony listę poważną, wszechstronną o jasnym obliczu

moralnym, katolickim i narodowym, nastawioną na rzetelną pracę gospodarczą, a z drugiej strony, albo ugrupowania skrajnie radykalne, albo drobne zespoły rozbite, wysunięte nieraz dla zaspokojenia osobistych ambicji, rozbicia głosów polskich i osłabienia okólną drogą listy najsilniejszej, narodowej. Życzyłoby tylko należało, by już dziś każdy świątliwy obywatel pracował wśród znajomych i otoczenia na rzecz listy nr. 10.

Jej zwycięstwo przyniesie niewątpliwie korzyści wszystkim warstwom i zapewni miastu dalsze niezmacone niczem triumfy.

Własne filje w Poznaniu

- 1 Stary Rynek 4, obok gł. odwachu,
- 2 Plac Bernardyński 5, w składzie kolonjalnym Rychtera,
- 3 Chwaliszewo 20/21,
- 4 Śródka, Ostrówek 15,
- 5 Główna, Kubicki, ul. Główna 114,
- 6 Tama Garbarska przy moście kolejowym (kiosk inwalidzki),
- 7 Solacz ul. Wołyńska narożnik ul. Podolskiej,
- 8 Jeżyce Rynek 1,
- 9 Łazarz, Gutsch, ul. Matejki 39,
- 10 Łazarz, Alamezewski Leon, skład kolonj., Marsz. Focha 74,
- 11 Łazarz, skład pap., M. Focha 36,
- 12 Wilda Zych, skład papieru, Wierzbicice 46, przy Rynku Wildeckim,
- 13 Św. Wojciech 26, narożnik Zaulek św. Wojciecha,
- 14 Pocztowa 20, w pobliżu pl. Nowomiejskiego,
- 15 Rataje, Marja Czypicka, skład kolonjalny,
- 16 Winiary, St. Kaczmarek, ul. św. Leonarda 2,
- 17 Rybaki, Bronisława Czypicka, ul. Kwiatowa 3, skład kolonjalny.

Anglja a wypadki palestyńskie

Prasa europejska zajmuje się w dalszym ciągu bardzo żywo ostatnimi wypadkami w Palestynie, stwierdzając, że wytworzyła one dla rządu angielskiego bardzo trudną sytuację. Z jednej strony rząd ten związany jest przyrzeczeniami, danymi przywódcom żydowskim oraz t. zw. deklaracją Balfoura, dotyczącą utworzenia „narodowej siedziby żydowskiej” w Palestynie. Z drugiej strony wypadki palestyńskie wywołały silne wzburzenie nie tylko wśród Arabów tam zamieszkałych — ale także w Transjordanji, Iraku, Syrii francuskiej, w Hedżasie, a nawet wśród mahometan hinduskich. Zawiązała się specjalna „Liga Młodych Arabów”, która postawiła sobie za cel wypędzić sjonistów z całej Palestyny — równocześnie zaś w sąsiednich obszarach, zwłaszcza w Transjordanji i w Syrii francuskiej ludność arabska tworzy zbrojne oddziały, które pragną przyjść z pomocą Arabom palestyńskim w ich walce ze sjonistami. Równocześnie wśród Arabów szerza się nastroje antyangielskie, które niewątpliwie spłęgowałyby się jeszcze w wysokim stopniu, gdyby władze angielskie wystąpiły otwarcie po stronie Żydów.

Tymczasem Anglja z wielu względów zależeć musi na sympatjach w świecie arabskim. Zwłaszcza Palestyna przedstawia obecnie ogromną wagę dla imperjum brytyjskiego ze względu na bezpieczeństwo kanału sueskiego — tem bardziej, że nowe układy z Egiptem osłabiły pozycję Anglii z tamtej strony kanału. Poza tem miarodajne sfery angielskie projektują budowę wielkiego portu w Haifie i połączenie tej miejscowości linją kolejową z Bagdadem oraz rurociągami z Mosulem, gdzie — jak wiadomo — znajdują się bogate źródła naftowe. Wszystkie te zakrojone na wielką skalę, plany byłyby narażone na niebezpieczeństwo, gdyby ludność terenów, na których mają być realizowane, znajdowała się w stanie ciągłego wrzenia.

To też rozwiązanie sytuacji w Palestynie będzie wymagało nielada zręczności ze strony rządu Mac Donalda. Bądź co bądź nie ulega wątpliwości, że polityka kolonizacyjna organizacji sjonistycznych poniosła cios druzgocący. W chwili obecnej jest już jasnym, że dążenia sjonistów do wyparcia ludności arabskiej z Palestyny i stopniowego wytworzenia większości żydowskiej w tym kraju — są zupełnie nierealnymi utopjami, tem bardziej, że Arabowie wykazują wyższy przyrost naturalny, niż Żydzi.

Uroczysta dekoracja p. prezydenta Ratajskiego

W sali odrodzenia ratusza poznańskiego odbyła się dziś w południe uroczystość wręczenia krzyża komandorskiego czeskosłowackiego orderu „Białego Lwa”. Przybyli na nią licznie przedstawiciele władz państwowych, wojskowych a przede wszystkim m. Poznania i tutejszego Stow. polsko - czeskosłowackiego; uczestniczył w niej również bawiący w Poznaniu na P. W. K. radca czeskosłowackiego Min. Spr. Zagranicznych, p. dr. Alojzy Stangler.

Wręczenia orderu w sali udekorowanej kwiatami i narodowymi barwami Czechosłowacji i Polski, dokonał w imieniu p. Prezydenta Rzeczypospolitej Czechosłowackiej p. konsul Matousek, który przy tej okazji wygłosił poniższe przemówienie:

Przemówienie p. konsula Matouska

Wielce Szanowny Panie Prezydencie! W życiu ludzkim przychodzą chwile, które oznaczają pewną metę, którą osiąga się przez niezmordowaną pracę i która staje się drogowskazem w dalszym rozwoju dzieła życiowego lub jego dalszym ciągiem.

Według mego mniemania, jednym z takich momentów, jest dla Pana, Wielce Szanowny Panie Prezydencie, dzień dzisiejszy. Stoi Pan dziś, Wielce Szanowny Panie Prezydencie, na czele starostawego grodu Przemysława, stolicy Poznańskiego — kolebki Polski jako twórcza największego kulturalnego, technicznego i narodowego dzieła dziesięciolecia samodzielnego Rzeczypospolitej: „Powszechnej Wystawy Krajowej”. Podziwiany nie tylko przez swych współobywateli, lecz przez całą Polskę, która z wdzięcznością ścisła prawicę Pana, jako swemu wiernemu synowi, który przez swoją szeroką inteligencję, niezmierną zdolność organizacyjną, żelazną energię i niezmordowaną pracę postawił swe rodzinne miasto w rzędzie najpiękniejszych w Polsce i całej swej Ojczyźnie przysłużył się niezmiernie tem, że Powszechną Wystawę Krajową pokazał współobywatelom oraz całemu światu: czem Polska jest i co wykonała. Jeżeli byli zachwyceni sami Polacy, to tem większy był podziw zagranicy i to wszystko głównie zasługa Wielce Szanownego Pana.

Obecnie przystępuję do sedna rzeczy: przy tworzeniu tego olbrzymiego dzieła życiowego, w tej niezmordowanej pracy, znalazł Pan, Wielce Szanowny Panie Prezydencie, jeszcze wolny czas dla interesowania się sąsiadem Polski — Czechosłowacją. W czasach niewoli i ucisku Poznańskiego pod żelazną pięścią pruską, interesował się i śledził Pan rozwój zagadnienia czeskosłowackiego w Austro-Węgrzech. Podobny nasz los pod batem Habsburgów, zbliżył nas i naród nasz znalazł w Panu serdecznego przyjaciela. A kiedy to następnie Ojczyznom naszym zajaśniało słońce wolności, które niestety z początku zastąpione było chmurą chwilowego nieporozumienia, był to właśnie Pan, Wielce Szanowny Panie Prezydencie, który natychmiast zrozumiał, że chmurę tę należy za wszelką cenę rozprężyć, ażeby ciepłe smugi słońca opromieniły całą swoją siłą żywotną, oba nasze tak ukochane kraje, wolność których wykupiliśmy olbrzymimi ofiarami i strumieniami krwi. I usiłowania Pana oraz równo z Nim myślących ze strony polskiej, jak również dążenia polonofilów u nas, rozprężyły te chmury i tegoroczne zjazdy poznańskie oraz olbrzymi udział zwiędających z Czechosłowacji Waszą piękną Wystawę, są tego najlepszym dowodem.

My Czechosłowacy mamy stare, piękne przysłowie: „Wierność za wierność i miłość za miłość”. I tą przyniesiemy Panu, Wielce Szanowny Panie Prezydencie jako naszemu przyjacielowi, jak również Poznaniowi i jego wystawie a tem samem i całej Polsce.

Ceniąc osobiste zasługi Pana, jako propagatora czesko-polskiego zbliżenia i nawiązania trwałych stosunków braterskich pomiędzy naszymi narodami dla dobra tychże oraz wszystkich Słowian, odznaczył Pana pan Prezydent Republiki Czechosłowackiej Dr. T. G. Masaryk decyzją z dnia 17 czerwca 1929 roku Krzyżem Komandorskim czeskosłowackiego orderu „Białego Lwa” za zasługi społeczne.

Order ten niesie hasło naszego wielkiego Prezydenta Dr. T. G. Masaryka: „Prawda zwycięża”.

I pomiędzy nami Czechosłowakami i Wami Polakami prawda zwyciężyła. Oby zwyciężyła też pomiędzy wszystkimi pozostałymi Słowianami.

Wielkość obu naszych ukochanych Ojczyzn i braterska miłość czesko-polska niech będzie mocną podwaliną dla wielkości Słowiańszczyzny oraz jej zbratania.

W imieniu pana Prezydenta Republiki Czechosłowackiej wręczam Panu, Wielce Szanowny Panie Prezydencie order i proszę, ażeby zechciał Pan odemnie, jako pierwszego, przyjmując najserdeczniejsze powinszowania oraz wyrazy mego głębokiego szacunku i serdecznej przyjaźni.

Nowoodznaczony komandor wysokiego orderu bratniego narodu odpowiedział, co następuje:

Przemówienie p. prez. Ratajskiego

Zaszczytne odznaczenie, dokonane przez rząd Rzeczypospolitej czesko-słowackiej, przyjmuję z pełnym zadowoleniem i szczerą wdzięcznością dla bratniego narodu czesko-słowackiego, jako niezwykle wyróżnienie i dalsze ogniwo serdecznych uczuć, łączących obydwaj sąsiednie narody.

Kocham naród czeski za jego siłę żywotną, która dała moc przetrwania niewoli kilkuwiekowej, gdy straciwszy kwiat swój pod Białą Górą, od korzenia zaczął odrastać coraz bujniej, pielęgnując ducha narodowego w najszerszych warstwach ludowych, prowadząc go po drodze oświaty do pełnego odrodzenia państwowego.

Kocham naród czeski za to umiłowanie swobód obywatelskich, pozwalające rozwijać się prądom myśli ludzkiej we wszystkich objawach ducha ludzkiego.

Kocham naród czeski za właściwe odczucie zasad nowoczesnej demokracji, pozwalającej i najbardziej maluczkim na wspinanie się po drabinie społecznej do wyżyn władzy, po szczeblach pracy, zdolności i doświadczenia.

Kocham naród czeski i za to, że zasad demokratycznych nie wypaczył w rozgwarze walk politycznych, ale że umiał stosować je mądrze i sprawiedliwie, stawiając na czoło swoje ludzi właściwych, według przemysłanej oceny ich zasług i zdolności. Wierząc,

Wyniki narad w Hadze

Nawet ci, którzy nie spodziewali się wogóle pomyślnego wyniku narad w Hadze, a z pewnością także z drugiej strony ci w Niemczech, którzy spodziewali się pomyślnego dla siebie wyniku, muszą dzisiaj powiedzieć, że wyniki przeszły wszelkie oczekiwania w kierunku dla Niemiec korzystnym.

Narada w Hadze jest chwilą zwrotną w stosunkach międzynarodowych, bez względu na mniej, czy więcej poważny swój wygląd, a może właśnie ze względu na swój wygląd niepoważny. Stanowi ona zwrot dlatego, że zamierzono sobie, iż ta narada ma stwierdzić, że wszelkie pozostałości wojny są załatwione w duchu spełnienia przez Niemcy ich zobowiązań, a wobec tego wchodzi się w nowe, spokojne życie, a jak sobie zamierzono, tak też i uczyniono. Mianowicie powzięto takie postanowienia, jakby wszystko już było w porządku.

Najznamienniejszym rysem narad w Hadze, obok ich nieladu i pewnej karczemności, wprowadzonej przez Labour Party, jest to uparte dążenie, by dojść do porozumienia, bez względu na to, za jaką cenę. Wiadomo było, że Haga ma być uwieńczeniem polityki, której p. Briand jest głównym przedstawicielem, a która wywodzi się z Locarna. A okazało się jeszcze tylko, że p. Briand tak wierzy w skuteczność tej polityki, że usuwa jej z drogi wszelkie przeszkody, jakie jeszcze w ostatniej chwili niespodziewanie się zjawiały, ale także i takie, które sam ustawił jako niezbędne.

Przeszkoda, która zjawiała się w ostatniej chwili w samej Hadze, było stanowisko rządu Labour Party, wcielone w osobę p. Snowdena. Rząd Labour Party, który wfe, że nie ma większości, oraz, że życie jego wisi zawsze na włosku, postanowił sobie z Hagi zrobić odskocznnię dla wzmocnienia się na gruncie wewnętrznym przez uzyskanie czegoś więcej, niż miał uzyskać rząd poprzedni zachowawczy. Więc nietylko zażądał dodatkowych 48 milionów marek rocznie dla Anglii, wbrew postanowieniom planu

że wola narodu to nie podmuchy chwili, społeczeństwo czeskie umiało wprowadzić w kraju stabilizację stosunków politycznych i gospodarczych równą państwu o starej strukturze społecznej. Podziwiamy jako świeczniki narodu czeskiego zawsze tych samych obywateli, obchodzących równocześnie z powstaniem republiki czesko-słowackiej własny jubileusz dziesięcioletni służby publicznej dla państwa i narodu. Jestto oczywistym dowodem, że naród czeski ma czuły instynkt narodowy, chroniący go od omyłek we wyborze władz naczelnych.

To też sprawia mi niezwykle zadowolenie, że wybrańcy narodu czeskosłowackiego tak zasłużyli, jakimi są Najdostojniejszy Pan Prezydent Republiki Masaryk i Czcigodny Pan Minister Spraw Zagranicznych Benes raczyli łaskawie obdarzyć mnie jako prezydenta miasta Poznania, godnością komandora orderu Białego Lwa, dając tem samem dowód uznania dla miasta Poznania. Proszę Wielce Szanownego Pana Konsula Republiki Czechosłowackiej i obecnego tutaj przedstawiciela Ministerstwa Spraw Zagranicznych p. dr. Stanglera, ażeby złożyli mocodawcom swoim najserdeczniejsze podziękowanie za ten dowód niezwyklej łaski oraz zapewnienie, że cała ludność naszego miasta bez różnicy poglądów politycznych żywi jaknajgorętsze uczucia miłości i czci dla narodu czeskiego, z którym pragnie żyć nietylko we wiecznej zgodzie i przyjaźni, ale na którym chciałaby wzorować się w umiejętności pracy i poczuciu sprawiedliwości.

Prześlijcie, wielce Szanowni Panno, do Pragi wiadomość, że pamiętacie się u nas słowa wielkiego Jana Kollara: „Wszystkie ludy wyrzekły już swoje ostatnie słowo: teraz na nas Słowian kolej przemówić”.

Proszę przesłać Pradze wiadomość i tę, że lwy czeskie, umieszczone od przeszło pięciuset lat na ratuszu poznańskim, stale czuwają, gotowe stanąć w obronie całej Słowiańszczyzny, w obronie ideałów słowiańskich, łączących nas braci Słowian na drodze do chrześcijańskiej miłości i słonecznej prawdy. Niechaj iści się wielkie hasło wielkiego Prezydenta Masaryka „Prawda zwycięża”.

Oba przemówienia uczestnicy uroczystości przerywali gorącymi oklaskami, manifestując w ten sposób swą sympatię dla bratniego narodu czeskosłowackiego i dla idei łączności obu naszych narodów.

Po samym akcie p. prezydent Ratajski podejmował gości śniadaniem.

sprawach bezpieczeństwa. A w powyższych postanowieniach dla Polski, w tej najważniejszej dla niej sprawie, niema dosłownie i ściśle nic.

Sedno rzeczy jest w tem, że postanowienia w Hadze wiszą na złudzeniach. Któżby się nie cieszył, że usuwa się podrażnienia z czasu wojny, gdyby się wiedziało, że istotnie wszystko idzie ku pokojowi? Ale w rzeczywistości widać, że Niemcy uważają wszelkie rozwiązanie sobie rąk za wstęp do przedsiębiorczości w kierunku rozwalenia obecnego stanu rzeczy w Europie. Dlatego wyniki Hagi, które ponad wszelkie oczekiwania dają swobodę Niemcom i ponad wszelkie oczekiwania nie stwarzają zabezpieczeń pokoju, są niepomyślne i niepokojące.

St. Stroński

Sprawa zwołania Sejmu

Akcja Klubu Narodowego

Klub Narodowy odbył dnia 2 września pod przewodnictwem prezesa Rybarskiego posiedzenie, na którym uchwalili zwrócić się do innych klubów sejmowych, celem wspólnego wystąpienia do pana Prezydenta Rzeczypospolitej o zwołanie nadzwyczajnej sesji Sejmu. Pismo prezydium Klubu Narodowego, zawierające motywy tego wniosku będzie niebawem podane do wiadomości publicznej.

Jak wiadomo już z wiosną bieżącego roku Klub Narodowy czynił starania o zwołanie nadzwyczajnej sesji Sejmu, ale ta inicjatywa nie znalazła wówczas poparcia innych stronnictw.

Warszawa, 3. 9. 29 (AW) Zdaniem „Kurjera Warszawskiego” sprawa przedterminowego zwołania Sejmu staje się w obecnej chwili znów aktualną. „Kurjer Warszawski” uważa, iż tendencja ta jest niewątpliwie o tyle silniejsza niż na wiosnę, że nurtuje ona również kluby lewicowe, w których stronnictwo chłopskie w przeważnej części, a P. P. S. w dość znacznym odłamie, pragnęliby możliwie przyspieszyć decyzję parlamentu w szereg doniosłych zagadnień politycznych. Nie przesądza to jednak kwestji zwołania przedterminowego Sejmu bowiem blok lewicowy jako całość dotychczas na krok ten się nie zdecydował. Stanowisko P. P. S. wyjaśni się na posiedzeniu, które odbędzie się 13-go bm.

„Osservatore Romano”

o Katolickiej Szkole Społecznej w Poznaniu

Organ urzędowy Stolicy św. „Osservatore Romano” przyniósł w wydaniu swem z dnia 14 sierpnia r. b. artykuł o Katolickiej Szkole Społecznej w Poznaniu. Artykuł zwraca uwagę na doniosłe znaczenie, jakie posiada założona przez J. E. ks. kardynała - Prymasa Hlonda instytucja ta dla akcji katolickiej w Polsce, daje pogląd na jej cele, ustrój i działalność i wyraża nadzieję, że wychowankowie Szkoły owiani duchem apostołskim, będą umieli zwycięsko walczyć o utrwalenie, pogłębienie i rozszerzenie rządów Chrystusa Króla w naszej Ojczyźnie.

Strajk w Białym Szarleju zlikwidowany

Katowice, 3. 9. (AW). Zatarg na kopalni cynku „Biały Szarlej”, który doprowadził do ogólnego strajku, został zlikwidowany. Wczoraj odbyła się w tej sprawie pod przewodnictwem zastępcy komisarza demobilizacyjnego inż. Maskego wspólna konferencja dyrekcji S. A. Giesche i przedstawicieli robotników. Postanowiono utworzyć specjalną komisję paryteyczną, która rozpatrzy sprawę sporne w związku z żądaniem podwyżki dla pracowników akordowych w kopalni. Wobec tego strajk został zlikwidowany.

Zamach na zebranie b. uczestników wojny

Paryż, 3. 9. (AW). Pod Niceą dokonano zamachu na zebranie miejscowej kolonii włoskiej. W niewielkiej restauracyjce pod Niceą zgromadzili się członkowie włoskiego związku b. wojskowych. Gdy po skończonej zabawie Włosi oczekiwali na autobus przed restauracją, z za wysokiego muru, okalającego położone obok obserwatorium meteorologiczne, rzucono bombę. Dwu Włochów zostało zabitych, 14 zaś osób odniosło ciężkie rany, wśród nich dwie kobiety i 7-mioletnie dziecko. Sprawcy zbiegli. Jak przypuszczają zamach był dokonany przez żywoły antyfaszystowski, lub komunistyczny

Po zwycięstwie obozu narodowego w Toruniu

Toruń, 3. 9. (Tel. wł.) Podaliśmy już wczoraj wyniki niedzielnych wyborów do rady miejskiej Torunia, które przyniosły zwycięstwo ugrupowaniu narodowemu, a klęskę „sanacji” i socjalistom. W uzupełnieniu tych wiadomości podać należy, że Stronnictwo Narodowe zdobyło trzy nowe mandaty, w poprzedniej bowiem radzie miejskiej miało ich 12, a obecnie 15. P. P. S., która była re-

prezentowana dotychczas przez 9 radnych, przeprowadziła ich obecnie 6, straciła więc 3 mandaty. N. P. R. prawiła straciła 1 mandat, zdobywając 10 zamiast dotychczasowych 11. Wreszcie właściciele nieruchomości stracili 2 mandaty.

Stan posiadania „sanacji” od czasu wyborów sejmowych, uległ poważnemu skurczeniu.

Jak Polska „zaniedbuje” Gdańsk

Staly rozwój portu gdańskiego dzięki oparciu o Polskę

Gdańsk, 3. 9. (PAT.) Biuro prasowe senatu w m. Gdańska komunikuje, że Rada Portu i dróg wodnych w Gdańsku uzyskała w dwóch bankach gdańskich, a mianowicie w banku Damme i polsko-angielskim banku w Gdańsku pożyczkę w wysokości 125,000 ft. szt. po kursie emisyjnym 93% przy stopie procentowej 7%, zwrotną w ciągu lat 4. Za pieniądze uzyskane z tej pożyczki mają być wybudowane nowe składy, żurawie oraz nowe nadbrzeża w porcie gdańskim.

Wiadomość ta świadczy o stałej tendencji do rozwoju portu gdańskiego, a równocześnie jest stanowczym

zaprzeczeniem uprawianej przez niektóre koła gdańskie propagandy, jakoby Polska zaniedbywała port gdański, nie eksploatując go całkowicie i opierając się na Gdyni. Z doniesień prasy gdańskiej, omawiających powyższą pożyczkę, wynika, że port gdański znajduje się stale w stadium rozwoju, przyczem coraz bardziej zwiększa się ruch tranzytowy, zwłaszcza do Czechosłowacji. Poza to toczą się od dłuższego czasu rokowania w sprawie rozszerzenia komunikacji towarowej pomiędzy Gdańskiem a Rumunją i Jugosławiją.

Echa zamachów terrorystycznych w Niemczech

Groteskowy zatarg dyplomatyczny

Berlin, 3. 9. (PAT.) Pruski minister spraw wewn. Grzesiński wydał rozkaz do podwładnych mu urzędów, nakazując zdecydowane wystąpienie przeciwko planowej akcji elementów radykalnych, usiłujących wywołać w Niemczech niepokoje za pomocą aktów terrorystycznych. Minister polecił policji, aby zaapelowała do współpracy całej ludności w zwalczaniu tych mącicieli pokoju.

Dochodzenia w sprawie bomby, położonej w Reichstagu toczą się w dalszym ciągu, ale dotychczas nie dały konkretnych wyników, natomiast dochodzenia w sprawie poprzednich bomb i petard, rzuconych w północnych Niemczech, doprowadziły do

groteskowego nieco zatargu dyplomatycznego między dwoma państwami niemieckimi, mianowicie Meklemburgią i Prusami. Urzędnicy berlińskiej policji kryminalnej, którzy prowadzili śledztwo, dokonali u dwóch właścicieli ziemskich w północnych Niemczech rewizji i aresztowali ich za zgodą prokuratora miejscowego Tymczasem okazało się, że majątki leżały na terytorjum Meklemburgii. Sądowe władze meklemburskie wyraziły z tego powodu zastrzeżenie i swoje zdziwienie, że urzędnicy policyjni obcego państwa dokonywują samowolnych aresztowań na jego terytorjum.

Ku likwidacji zatargu sowiecko-chińskiego

Przywrócenie status quo na kolei chińskiej

Moskwa, 3. 9. (AW.) Prasa sowiecka poświęca dużo miejsca omówieniu faktu wymiany not pomiędzy Chinami, a Sowietami w sprawie wschodnio-chińskiej kolei żelaznej. Oficjalny organ „Izwestija” tłumaczy propozycję chińską jako dążenie do przywrócenia status quo ante na kolei mandzurskiej. Chiny opierają się na umowie z roku 1924. „Izwestija” twierdzi, że b. zarządzający koleją, Emszanow, oskarżony był przez Chińczyków o uprawianie propagandy niesłużącej dla tego też żąda, aby b. dyrektor powrócił na swe stanowisko. Rząd sowiecki gotów jest pójść na ustępstwa,

jeżeli rząd nankiński odwoła obecnego prezesa zarządu. „Izwestija” zaznacza, że rozpoczęcie pertraktacji może nastąpić dopiero z chwilą wyznaczenia sowieckiego dyrektora kolei.

London, 3. 9. (AW.) „United Press” dowiaduje się, że dyktator Mandżurji Czag-Sue-Lang postanowił uwzględnić żądania Sowietów i usunąć naczelnego dyr. chińskiego, przywracając jednocześnie żądane przez Rosję status quo na kolei wschodnio-chińskiej. Jednocześnie wypuszczono wszystkich obywateli sowieckich, aresztowanych w Charbinie.

Parlamentarzyści francuscy w Warszawie

Warszawa, 3. 9. (Pat.) Wczoraj wiecz. goście francuscy obecni byli na przedstawieniu galowem w operze, a następnie udali się do ambasady francuskiej, gdzie u pp. ambasadorostwa Laroche spędzili wieczór. W zebraniu wzięli udział: p. premier Światłowski, min. Staniewicz, podsekretarz stanu Min. Spr. Zagr. p. Wysocki, podsekretarz Min. Sprawiedl. p. Sieczkowski, przedstawiciele sejmiku i senatu z marszałkiem Daszyńskim na czele, wyżsi urzędnicy Min. Spr. Zagr., przedstawiciele świata politycznego, prasy itd.

Konfiskata „Polonji”

Katowice, 3. 9. (Tel. wł.) Działający numer „Polonji” został skonfiskowany za artykuł wstępny p. t. „Ku czemu Polska idzie” i artykuł „Mimo bezrobocia brak rąk do pracy”.

Podróże ćwiczebne „Wilji” i „Iskry”

Warszawa, 3. 9. (AW.) O. R. P. „Wilja” wyrusza 3 b. m. w podróż ćwiczebną do Tronthejm (Norwegja), wioząc na swym pokładzie absolwentów oficerskiej szkoły marynarki w Toruniu. Podróż trwać będzie około 18 dni. O. R. P. „Iskra”, która po ostatniej podróży była w porcie gdyńskim poddana remontowi, wyruszy w najbliższych dniach w nową podróż ćwiczebną.

Szantaż na tle strajku rolnego

Lwów, 3. 9. (AW.) Z Tarnopola donoszą, iż wydział śledczy wniosł do prokuratury tutejszej doniesienie karne przeciwko Adamowi Wiśniewskiemu, sekretarzowi okręgowego zarządu związku zawodowego robotników rolnych i leśnych, za to, że pod groźbą wywołania strajku rolnego w tamtejszym powiecie, usiłował wymusić w

zarządzie dóbr 208 złotych. Stwierdzono, że Wiśniewski w podobny sposób wymusił już na kilku zarządcach dóbr pow. tarnopolskiego pewne kwoty pieniężne.

Niecna robota prowokatora niemieckiego

Katowice, 3. 9. (AW.) W związku z aresztowaniem przez władze niemieckie b. podkomisarza policji woj. śląskiego Szwey interwenjował w przydym policji w Gliwicach gen. konsul polski w Bytomiu p. Malhonne. Na interwencję gen. konsula władze niemieckie odpowiedziały, iż posiadają materiał poważny, obciążający aresztowanego, w którym podkreślone jest uprawianie na terenie Śląska polskiego szpiegostwa na rzecz Polski. Według wszelkiego prawdopodobieństwa p. Szwey został fałszywie oskarżony przez pewnego prowokatora z Tarnowskich Gór, który swego czasu był oskarżony o szpiegostwo na rzecz Niemiec w Polsce i został skazany, lecz umknął na Śląsk niemiecki.

Napastowanie Polaków w Gdańsku

Gdańsk, 3. 9. 29. (AW.) Władze gdańskie wykazują stanowczo zbyt dużo pobłażania dla wystąpień stahlhelmowców, którzy dotychczas bezkarnie napadają na wycieczki polskie, przybywające do Gdańska. Ostatnio nacjonalści niemieccy dokonali napadu na wycieczkę duchownych katolickich, oraz lekarzy, którzy zawinili jedynie tem, że rozmawiali po polsku.

Polsko-chiński traktat przyjaźni

Nanking, 3. 9. (AW.) Z urzędowych sfer chińskich komunikują, że rokowania o polsko-chińskie traktaty przyjaźni i handlowe, mają przebieg pomyślny i ukończone będą w krótkim czasie. Z ramienia rządu chińskiego rokowania z delegacją polską prowadzi dyr. ministerjalny Wang-Tu-Sieh.

Ameryka Pułaskiemu

Nowy Jork, 3. 9. 29. (AW.) Prezydent Stanów Zjednoczonych Herbert Hoover ogłosił w związku z przygotowaniem uroczystego obchodu 150-tej rocznicy śmierci Kazimierza Pułaskiego orędzie do narodu amerykańskiego, w którym wyzywa, aby naród amerykański uczcił pamiętny dzień 11-go października jako rocznicę śmierci gen. brygadiera Pułaskiego, bohaterą wojny rewolucyjnej, przez urządzanie obchodu i uroczystości w szkołach, kościołach i innych miejscach. Orędzie zaleca, aby flaga St. Zjednoczonych była odpowiednio zawieszona na wszystkich gmachach rządowych St. Zjednoczonych.

Katastrofa kolejowa we Francji

Paryż, 3. 9. (AW) Dziś w nocy na linii kolejowej w pobliżu Mantes zderzyły się dwa pociągi osobowe. Dwa wagony zostały doszczętnie strzaskane, przyczem jeden wsunął się na drugi, jak pudełko od zapalek. Pod gruzami pociągów znajduje się wielu zabitych i rannych. Akcja ratownicza trwa już od kilku godzin. Narazie bliższych szczegółów brak.

Pożar lasów na Uralu

Moskwa, 3. 9. (AW) Na Uralu na ogromnej przestrzeni płoną lasy. Nad ugaszeniem tego ogromnego pożaru pracuje bez przerwy 3.000 ludzi. Do walki z żywiołem zmobilizowano całą ludność robotniczą. Dotychczas spłonęło ponad 22 tys. metrów sześciennych drzewa. Pożar trwa w dalszym ciągu.

Sensacyjne pogłoski

London, 3. 9. (AW) Krążą tu uporczywe pogłoski, że powstanie Arabów w Palestynie i Syrii wybuchło z inicjatywy angielskiego India Office dla wykazania, iż żydzi w Palestynie bez pomocy angielskiej nie mogliby się utrzymać ani jednego dnia. Powstanie ma osłabić ambicje państwa żydów. Jako inspirator powstania wymieniony jest plk. Lawrence, obznajomiony dokładnie z terenem arabskim, autor książki „Bunt Arabów”.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie z 8.88 1/2, w Gdańsku na Warszawę z 8.88.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 211,75 zł, gotówką — 211,33 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 172,50 zł, gotówką — 172,16 zł.

Poznańska giełda pieniężna

Poznań, 3 września 1929. Przebieg giełdy dzisiejszej był spokojny przy usposobieniu bez zmiany.

Z pap. procent. wzgl. lokacyjnych chętnie nabywano 5 proc. poz. konwers. po 48 proc. oraz placono za premj. dolarowe 58—57,— (za sztukę 5-dol.). 8 proc. listy dolarowe P. Z. K. były poszukiwane po 95,50 proc. (przy dew. 8,90), zaś 6 proc. listy żytnie oddawano po 23,— za 1 ctr. mtr.). Poza tem poszukiwano poz. inwestycyjną po 117,—

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych oddawano Bank Polski po 166—164,— oraz Cegielskiego po 38,—. Reszta papierów bez obrotów i bez notowania jakkolwiek przeważa zapotrzebowanie.

Z pap. nieoficjalnych poszukiwano Sintera po 90,—

Cedula urzędowa z dnia 3 września 1929 r.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominatu)
5% Pożyczka konwersyjna 48% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 95,50% P.

(Kurs w złotych)
6% listy żytnie Pozn. Ziemstwa Kredyt. 23,— O.
5% Pożyczka premjowa serja II 58—57,— P.

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Polski I em. 166—164,— O.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Cegielski E. I em. z 38,— O.
Tendencja: Bez zmiany.

Giełda warszawska

dnia 3 września 1929 r.

Waluty Golówka

Dol. Stan Zjedn. tr. 8,88 sp. 8,90 kup. 8,86

Dewizy:	
Belgia	tr 123,74 sp. 124,25 kup. 123,63
Holandja	357,31 - 358,21 - 356,41
Londyn	043,23 - 043,34 - 043,13
Nowy Jork	008,90 - 008,92 - 008,88
Paryż	034,89 - 034,98 - 034,80
Praga	026,39 - 026,45 - 026,33
Szwajcaria	171,61 - 172,04 - 171,18
Wiedeń	125,56 - 125,87 - 125,25
Włochy	046,65 - 046,76 - 046,53

Papiery państwowe i obligacje:

4% poz. inwest.	117,50	117,00	117,50
5% poz. premj. dol.	000,00	058,00	059,00
5% poz. konv.	000,00	049,50	050,00
6% poz. dol.	000,00	000,00	083,00
10% poz. kol.	000,00	000,00	102,50

Akcje w złotych:

Bank Polski	166,25—166,50
Bank Handlowy	000,00—117,00
Bank Zw. Sp. Zarobk.	000,00—078,50
Chodorów	000,00—195,00
Firley	000,00—051,00
W. T. Węgla	001,00—066,00
Lilpop	000,00—030,00
Starachowice	027,00—026,75

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleista za 1000 kg

reszta za 100 kg

Berlin, dnia 3 września 1929

Pszenica march. od st. za	234,00—238,00
Tendencja	bardzo mocna.
Zyto march. od st. za	194,00—197,00
Tendencja	bardzo mocna.
Owies march. od st. za	168,00—175,00
Tendencja	mocna.
Jęczmień trowarny	210,00—227,00
Tendencja	stała.
Jęczmień past. i przemysł.	169,00—186,00
Tendencja	stała.
Kukurydza loco Berlin	213,00—214,00
Tendencja	mocniejsza
Mąka pszenna	29,00—35,00
Tendencja	mocna.
Mąka żytnia	25,75—28,50
Tendencja	mocna.
Ospa pszenna	11,50—12,00
Tendencja	spokojna.
Ospa żytnia	11,00—11,25
Tendencja	spokojna.
Groch Victoria	39,00—46,00
Groch dr. jad.	28,00—34,00
Groch past.	21,00—23,00
Wyka	28,00—32,00
Makuchy rzepakowe	18,30—19,00
Makuchy niane	24,00—24,30
Wytłoki suche	11,60—11,70
Śrut Soja	19,50—20,20
Platki ziemniaczane	18,00—18,30
Słoma z. pras. drut.	1,20—1,30
Słoma p. pras. drut.	1,05—1,15
psz. pr. drut.	1,05—1,15
ows. pr. drut.	0,90—1,05
jęczm. drut.	0,80—0,95
z. dl. wiaz.	1,10—1,30
z. pras. sznur.	0,90—1,05
Słoma p. pras. sznur.	0,75—0,95
Sieczka	1,60—1,85
Siano zw. handl.	2,70—3,20
Siano dr. i polos.	3,20—3,60
Gymoteusz luźny	3,90—4,25
Siano konicz.	3,80—4,25
Ogólna tendencja	mocna.

Fiasko komunistycznego „dnia młodzieży”

Katowice, 3. 9. (AW). Zapowiedziany na 1 września „dzień młodzieży komunistycznej”; podobnie jak święto 1 sierpnia nie udał się kompletnie. Zanotowano tylko kilka drobnych wykroczeń. W Świętochłowicach aresztowano niejakiego Alfreda Heina za śpiewanie pieśni antypaństwowych, jak również usunięto czerwona płachtę z plotu przy szosie Lipiny - Piasek.

Lwów, 3. 9. (AW). W dniu 1 września jako w dniu święta młodzieży komunistycznej, wszelkie zamierzone przygotowania do wystąpień we Lwowie speliły na niczem. Nieliczne grupy młodzieży komunistycznej trzykrotnie zgromadziły się w 3 dzielnicach, jednak zostały przez policję rozproszone.

Opinia francuska wobec kompromisu haskiego

Paryż, 1 września.

Można powiedzieć, że z konferencją haską kończy się okres, w którym, jak pisze Pertinax, Niemcy zmuszone były do uszanowania statutu terytorjalnego, ustanowionego na mocy zwycięstwa armii sprzymierzonych. Powinien on być przedłużonym do terminu, ustalonego traktatem wersalskim, aby pozwolił nowym państwom Europy środkowej i wschodniej skonsolidować się, a Francji zorganizować swe granice. P. Briand osądził inaczej, stwierdza wybitny publicysta. W następującym okresie odpowiedzialność jego staje się olbrzymią. Zyczymy szczerze, pisze Pertinax, żeby wypadki, jakie nastąpią, usprawiedliwiły jego śmiałość.

Francuski minister spraw zagranicznych powiedział przed opuszczeniem Hagi: „Zadowolony jestem z osiągniętego rezultatu, gdyż stanowi on prawdziwą likwidację wojny”. Należy jednakowoż stwierdzić, iż opinia francuskich partij narodowych i umiarkowanych tego entuzjazmu nie podziela. Wie ona bowiem, ile ofiar kosztowała wojna; dzisiaj dowiada się, jakich nowych ofiar domaga się od Francji w imię pokoju. Ale gdzie jest ten pokój? zapytuje „Avenir”. Uwiózł go p. Snowden w walizce wraz ze strzępami angielsko-francuskiej „Entente cordiale”. Porozumienie to według „Avenir”, już nie istnieje, albowiem idea pokoju w Hadze nie uczyniła żadnego postępu. W przeciwnym razie rząd francuski nie potrzebowałby interwenjować — jak to podobno miał uczynić — aby w kinematografach zamiechano wyświetlania fotografii... p. Snowdena.

Podobne uwagi czyni Camille Aymerand w „La Liberté”, pisząc: „Któżby mógł przypuszczać, że w 11 lat po zakończeniu wojny podobny nastrój zapana w Paryżu. Anglii w obecnej chwili są równie niepopularni u nas, jak w czasie Fachody. Francuzom trudno będzie zapomnieć Hage, podobnie jak dawniej trudno im było zapomnieć Fachodę”.

Rozluźnienie węzłów francusko-angielskiego porozumienia, spowodowane przybyciem do władzy Labour Party, stwierdza również wybitny publicysta Jaques Bainville i znany ekonomista C. J. Gignoux. „Polityka socjalistów angielskich, pisze Bainville, zmierza jeszcze bardziej, aniżeli polityka ich poprzedników do faworyzowania Niemiec. Anglia pożałuje tego. Dąży ona do odsunięcia się od Francji i to w chwili, kiedy wypadki wskazywałyby raczej, iż te węzły powinna zacieśnić. Echa zajęć w Palestynie są ostrzeżeniem, którego nie można lekceważyć. W każdym razie trudno nie stwierdzić, że wynik konferencji haskiej był wręcz nieprzewidywany. Skonsolidował on bowiem gabinet socjalistyczny, wywołując przytem wybuch nacjonalizmu angielskiego, dawno niewidzianego”.

We Francji natomiast opinia publiczna z pewną rezygnacją odnosi się do przedłużającej się listy ustawicznych ustępstw. Okres powojenny pełen obietnic, przyniósł jej same rozczarowania. Przytem społeczeństwo francuskie, pragnąc głęboko utrzymania pokoju, z trudnością wzywa się w psychologię tych, którzy po okropnościach ostatniej wojny mogą jeszcze myśleć o nowym kataklizmie, czy też o jakimkolwiek przewrocie. Tego rodzaju koncepcja sprawia oczywiście, iż przyszłość nie wydaje się mu tak niebezpieczną, jak się ona przedstawia czynnikiem, powołanym do bardziej realnego traktowania rzeczy.

W prasie ostatnie wypadki wywołały okres ożywionych polemik. Jeżeli bowiem dzienniki umiarkowane stwierdzają, iż układ haski, jest właśnie „triumfem targów”, to prasa

radikalna uważa go za „cud dobrej woli”, „zwycięstwo ducha europejskiego”, dzięki abnegacji Francji. Zgodnie z tem dwojakim osądzeniem sytuacji, pierwsza część prasy krytykuje coraz bardziej sposób, w jaki p. Briand przeprowadza likwidację wojny, uważając, iż jest ona dokonywana bez zgóry wytkniętego planu, a pozostawiona biegowi wypadków. Obóz lewicowy natomiast przejął do głębi duchem pacyfizmu, dąży coraz bardziej przyspieszonym rytmem do tejże likwidacji, sądząc, iż zbliżenie francusko-niemieckie będzie mogło obecnie przeciwważyć skutecznie rozluźnieniu się węzłów Anglii z Francją.

Cytując te głosy, trudno do nich nie dołączyć najsurowszej bodaj krytyki, sformułowanej przez „La Nation Belge” względem polityki p. Brianda. Dziennik ten bowiem pisze: „Mniej się rozumiało radość, jaką stara się okazać delegacja francuska, gdyby się nie wiedziało, że p. Briand, zgubiony w swoich marzeniach Stanów Zjednoczonych Europy, jest gotów od dawna poświęcić zarówno kwestję odszkodowań, jak i bezpieczeństwa dla realizacji tych właśnie marzeń. Za kilka dni będzie mógł wygłosić w Genewie elegancką mowę na temat rozbrojenia moralnego ludów i piękności polityki locarneńskiej. Obojętna mu jest cena, jaką Francja opłaci sukcesy krasomówcze swego pierwszego ministra! P. Briand jest dość starym, by mógł sobie powiedzieć: „Après moi, le déluge!” W dniu bowiem, w którym Francji przyjdzie zapłacić za konsekwencje szeregu ustępstw, jego już nie będzie”.

Dziennik ten oplakuje gorzko, powzięte decyzje co do przedwczesnej ewakuacji. Pozbawiają one bowiem Francję i Belgję pięciu lat bezpieczeństwa. To też konkluzja „La Nation Belge” jest nad wyraz pesymistyczna: „Pomimo najlepszej naszej woli, nie możemy konferencji uważać dla Belgji za szczęśliwą, gdyż rezultatem jej najbardziej namacalnym będzie ponowne otwarcie naszych granic dla inwazji.” Briares.

Kongres „Fidacu”

W niedzielę rozpoczęły się w Belgradzie dziesięciodniowe obrady Kongresu „Fidacu” (Federation Interallie des Anciens Combattants. „Fidac” jest potężną organizacją b. wojskowych, walczących po stronie aliantów. W chwili obecnej organizacja liczy 8 milionów członków. Do „Fidacu” należą związki b. wojskowych następujących państw: Francja, Belgja, Jugosławia, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, Anglja, Italja, Polska, Czechosłowacja, Rumunja i Portugalia. Z polskich związków b. wojskowych należą do „Fidacu”: Zw. Hallerczyków, Stow. Dowboryczków, Zw. Inwalidów, Zw. Emerytów, Zw. Obrońców Lwowa, Zw. Oficerów Rezerwy i Zw. Powstańców D. O. K. nr. 7. Prezesem honorowym „Fidacu” jest jego założyciel Marcel Heraud, godność przewodniczącego sprawuje jeden z najwybitniejszych Belgów Achilles Reisdorff. Z ramienia Polski na kongres wyjechali w piątek pp.: Marjan Kantor, gen. Eugenjusz de Henning Michaelis, pułk. Franciszek Arciszewski, pułk. dr. G. Modelski, mec. M. Worncki, pos. Karkoszka, maj. Dach, pos. Pająk, M. Dąbrowski, Daniel Kęszycki i Jankowski. Ogólnie przybyło na kongres przeszło 100 delegatów.

Kongres jest wielką manifestacją braterstwa między uczestnikami wojny światowej. Po otwarciu obrad odbyła się defilada delegacji i członków jugosłowiańskich b. wojskowych. Następne dni Kongresu będą poświęcone uczczeniu pamięci pole-

głych w wojnie żołnierzy z każdego państwa, które walczyło u boku Francji. Kolejno więc będą szły te tak zw. „nation de jour” ku czci: „Ameryki, Francji, Anglii, Italji, Polski, Portugalii, Rumunji i Czechosłowacji.

Program „Dnia Polski” przewiduje: wycieczkę do Zagrzebia, powitanie na dworcu, wizyta u prezydenta miasta, posła polskiego i przedstawicieli dyplomatycznych państw zagranicznych, raut i bal, wydany przez miasto. Przez cały dzień honory będą oddawane Polsce.

Obrady właściwe kongresu toczy się będą w komisjach: dla spraw pokoju, propagandy, statutowej, finansowej, spraw socjalnych i pomocy kobietom. W czasie kongresu zostanie zorganizowanych szereg wycieczek po całym wybrzeżu dalmatyńskim.

Dla Polski obecny kongres ma to doniosłe znaczenie, że pewna grupa delegatów, zresztą nieliczna, ma zamiar wprowadzić do poważnych obrad kongresu pewien niemiły ton polityczny. Chodzi tu mianowicie o godność wiceprezesa „Fidacu”, którego wybiera kongres dla każdego kraju w organizacji reprezentowanego. Przedstawiciele tych organizacji b. wojskowych, które opuściły „Legjon Rzeczypospolitej Polskiej”, a wstąpiły do nawskroś politycznego zrzeszenia b. wojskowych „Federacji”, mają zamiar doprowadzić do usunięcia kandydatury p. Marjana Kantora (dotychczasowego wiceprezesa na Polskę), zamierzając doprowadzić do wyboru swego człowieka. Cel tej całej kampanji, która ma być przeprowadzona przez „sanatorów” na gruncie obrad kongresu, jest dość oczywisty. Chodzi mianowicie o to, że „sanacja” chce drogą uzyskania wiceprezery doprowadzić do załatwienia dość opornie idącej sprawy: przyjęcia „Federacji” do „Fidacu”.

Zaznaczając powyższe, mamy przekonanie, że delegaci polscy staną na wysokości swego zadania i nie dopuszczą do wywłaszczenia na forum kongresu przykrych porachunków politycznych.

Znowu prowokowanie ludności katolickiej?

(KAP) W tych dniach rozlepiono w Łucku afisze, zawiadamiające o nabożeństwie w synagodze z powodu licznych ofiar żydowskich, padłych w walkach arabsko-żydowskich w Palestynie. Afisz wydrukowano w języku polskim i żydowskim. Trudnym do uwierzenia, że nabożeństwo to Żydzi nazwali „mszą żalobną”. Tymczasem znaczenie wyrazu „msza” w języku polskim jest ściśle określone. Wyrazem tym katolicy określają najświętszą ofiarę swej religji. Nawet inne wyznania chrześcijańskie, jak protestanci, nie uznające ofiary składanej przez kapłanów w imieniu i z polecenia Chrystusa, nie używają i nie mogą używać tego wyrazu o ściśle katolickim znaczeniu do określania swych nabożeństw. Przeniesienie tedy świętej nazwy katolickiego nabożeństwa na nabożeństwo żydowskie wywołuje niesmak, oburzenie ze strony ludności katolickiej i zakrawa na profanację.

Okazuje się, że nawet w smutnych swoich chwilach Żydzi nie mogą ustrec się nietaktu i obrażania uczuć chrześcijańskich.

„OBOJĘTNYCH NA NIEDOLĘ ZWIERZĄT I LUDZKA NIEDOLA NIE WZRUSZY!”

Towarzystwo Szkół Pracy Twórczej
Warszawa, ul. Bracka 18 m. 30 — tel. 112-53.

Wychowanie i nauczanie w Zakładach Towarzystwa oparte na zasadach metody szkoły pracy, czyli t. zw. metody samorozwojowej, zgodnej z tradycją szkolnictwa polskiego i myśli filozoficznej polskiej, ma wdrażać młodzież do życia praktycznego, wpajać zamiłowanie do pracy i oszczędności, wyrabiać w młodym pokoleniu poczucie praw moralnych, obowiązków obywatelskich i przygotowywać do samodzielnej pracy twórczej.

§ 5 Statutu T-wa Szkół Pracy.

W roku szkolnym 1929/30 Towarzystwo prowadzi będzie:

LICEUM PRZEMYSŁOWO - TECHNICZNE ŻENSKIE

Warszawa, Świętokrzyska 35, tel. 224-07 pod kierownictwem Inż.-ch. L. Bobrowej.

Założone w roku 1928.

WYDZIAŁY: chemiczno-bakterjologiczny (analiza produktów spożywczych), chemiczno-farblarski.

Warunki przyjęcia: wykształcenie w zakresie 6 klas gimnazjum. — Kurs 2-letni, 3-cí rok praktyki. — Po zakończeniu nauki, rocznej praktyki i złożeniu egzaminu — absolwentki otrzymują dyplom. — Początek roku szkolnego 10-go września.

Zapisy i informacje codziennie w godzinach 10-2.

TAKY jest idealnym środkiem
mówi piękna artystka ekranu
VIVIAN GIBSON:

„Ponieważ TAKY usuwa najprostszym sposobem włoski i puszek i czyni skórę białą i gładką”.

Każda pani winna zawsze pamiętać o powyższych słowach ponieważ nigdy nie zostanie uzrana za elegancką, gdy jej ciało zeszpeczone będzie na ramionach, nogach i na szyi włoskami i puszkami. Dawniej usuwanie zbytecznych włosów sprawiło paniom wiele kłopotu; używanie brzytwy jest nieodpowiednie, gdyż ona drażni skórę, następnym razem jest, że tworzą się pryszcze, włosy zaś po goleniu odrastają intensywniej. Inne środki do usuwania włosów są niewygodne w użyciu i wydają wstrętne woni. TAKY 1929 jest idealnym środkiem, który czyni zadość wszelkim wymaganiom. TAKY jest miłym kremem, gotowym do użycia bezpośrednio po wycisnięciu go z tuby, który w przeciągu 5 minut usuwa wszystkie zbędnące włosy i puszek. TAKY 1929 odznacza się przyjemnym zapachem i może być używany aż do zupełnego wyczerpania tuby; dzięki temu też jest oszczędny w użyciu. TAKY 1929 jest wynikiem długoletnich studiów i przewyższa w swej doskonałości wszystkie dotychczas znane środki tego rodzaju.

Krem TAKY jest do nabycia we wszystkich aptekach, drogerjach, perfumeriach i t. p. sklepach w cenie 5.- zł za tubę. Do każdej oryginalnej tuby kremu jest dołączony bon gwarancyjny. Tw 27.

Generalne Przedstawicielstwo na w. m. Gdańsk i Polskę: A. Bornstein & Co., Gdańsk, Böttchergasse 23-27. Zalety kremu TAKY 1929: Odznacza się przyjemnym zapachem. Działa skutecznie. Może być używany aż do zupełnego wyczerpania tuby. Jest pod gwarancją bezpieczny dla skóry.

Zderzenie statków na morzu

Moskwa, 2. 9. (PAT) Na Woidze koło Kazania zderzył się statek pocztowo-pasażerski „Gonczarow” z barką, przewożącą ładunek nafy. Wskutek zderzenia „Gonczarow” został poważnie uszkodzony, przyczem 16 osób zostało rannych, w tem 6 ciężko. Część bagażu pasażerskiego zatonięła. Barka odniosła lekkie tylko uszkodzenia.

Spójnij raz

a stale będziesz pijał
HERBATE LIPONA

DOSKONAŁE POLSKIE PERFUMY MAJOLA

WARSAWA. CZEKOLADA MLECZNA ZAKOPIAŃSKA Pw 10 887-62.431

Dokoła wyborów do rad miejskich

Akcja wyborcza w Ostrzeszowie

Ostrzeszów, 2 września.
Komitet Obywatelski w Ostrzeszowie zwołał w dniu 29 sierpnia na salę p. Hendrykowskiego informacyjny wiec przedwyborczy celem omówienia działalności obecnej rady miejskiej oraz przedstawienia najszerszemu ogółowi obywatelstwa listy kandydatów do rady miejskiej, z którą Komitet Obywatelski zamierza wystąpić przy nadchodzących wyborach.

Sala, mieszcząca około 600 osób, była przepelniona, co wskazuje na ogromne zainteresowanie wyborami w naszym mieście.

Zagali wiec i przewodniczył mu p. Fl. Kasperski, przewodniczący Komitetu Obywatelskiego. Przebieg wiecu był częściowo burzliwy, gdyż mała grupa awanturników, na których czele stało kilku członków obecnej rady miejskiej, w tem jeden silnie podniecony alkoholem, starała się zakłócić spokój i przeszkodzić w referacie o działalności ustępującej rady miejskiej prezesowi tutejszego Towarzystwa Rzemieślników, p. J. Calińskiemu. Mówca poddał działalność tej rady dziś już nieważniejszej wyrokowi Najwyższego Trybunału Administracyjnego, a jednak jeszcze urzędującej, w której około połowa członków nie płaci żadnych podatków, rzeczowej krytyce, zarzucając jej brak oszczędności, wydawanie pieniędzy miejskich na budowie i urzędzenia, bądź to nie koniecznie obecnie potrzebne, bądź to na zbyt szeroką, jak na nasze skromne środki, skalę zakrojone. Wywody swoje poparł przykładami, dodając, że rada ta nie umiała nigdy wystąpić stanowczo, tak, że magistrat niejednokrotnie postępował bez jej uchwał lub wbrew nim. Skutkiem tego jest — zdaniem mówcy — nadmierne obciążenie miasta, które w przyszłości może doprowadzić do katastrofy.

Następnie przemawiał, ujmując sprawę samorządu i gospodarki miejskiej z punktu widzenia prawniczego, p. mec. Radke, który w końcu podał zebranym do wiadomości wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego w Warszawie, unieważniającego poprzednie wybory, a zatem obecną radę miejską i jego umotywowanie, zaznaczając, że Komitet Obywatelski konsekwentnie domagać się będzie wykonania wyroku, na który czekano 4 lata.

W następnej dyskusji dwóch członków obecnej nieważnej rady miejskiej starało się ogólnikowymi frazesami zbić wywody referentów, lecz spotkali się z należytą odprawą. Wielką wesołość na sali wzbudziło oświadczenie jednego z nich, że nie uznaje wyroku Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Niemile zaś dla wszystkich zajęcie wywołało pełne zdenerwowania przemówienie burmistrza miasta, polemizującego z referentami w sprawie ich zarzutów przeciw władzom miejskim. Wywołało ono bowiem głośny sprzeciw olbrzymiej większości zebranych i przykre docinki. A łatwo p. burmistrz mógł być tego uniknąć, stroniąc jako przedstawiciel władz miejskich od walki wyborczej.

Po zakończeniu dyskusji odczytano listę kandydatów do wyborów, wystawioną przez Komitet Obywatelski. Lista łączy w sobie przedstawicieli wszystkich warstw gospodarczych. Nikt, wśród zebranych przeciw niej nie wystąpił i wiec na tem zakończono.

Nie można na tem miejscu nie ubolewać nad zachowaniem się na sali umundurowanych przedstawicieli policji, którzy pomimo kilkakrotnych prośb ze strony przewodniczącego nie

starali się usunąć ze sali podpitych lub awanturujących się krzykaczy. Porządek na sali zaprowadził dopiero straż obywatelska, wyznaczona z pośród zebranych przez przewodniczącego wiecu.

Ogólne zaś wrażenie, jakie pozostawił wiec na zebranych jest to, że olbrzymia większość obywatelstwa żąda zmiany kierunku w prowadzeniu gospodarki miejskiej, żąda bezwzględnej praworządności, równego traktowania przez władze miejskie wszystkich obywateli i opowie się stanowczo przy liście wyborczej Komitetu Obywatelskiego.

Sytuacja w Chodzieży i Szamocinie

Chodzież, we wrześniu.
Akcja przygotowywania list kandydatów do przyszłej rady miejskiej jest ukończona, listy zostały już złożone. Mimo prób pewnego grona obywateli stworzenia jednej listy polskiej, wobec nieprzejednanego stanowiska P. P. S. oraz B. B. wyłonilo się aż 5 list polskich, i to następujące: a) obywatelsko-gospodarczo-narodowa, b) P. P. S., c) inwalidów wojennych, d) N. P. R.-pracy, e) B. B.

Rozdzielenie się wyborców polskich na tyle grup ułatwi tylko robotę Niemcom, którzy połączeni tym razem z niemieckimi katolikami postawili tylko jedną listę i liczą zapewne na 7 do 8 radnych (dotychczas mieli ich tylko 4).

Rozterkę wśród Polaków należy przypisać wyjątknie nieczynnemu machinacjom jednostek z pod znaku byłej 30-stki, t. j. „sanacji”. Najwięcej głosów otrzyma niewątpliwie lista obywatelsko-gospodarczo-narodowa, potem P. P. S., reszta zaś nie ma wcale widoku przeprowadzenia swych kandydatów do rady miejskiej i spowoduje tylko rozstrzelanie głosów polskich. Chodzież wybierze 24 radnych.

Natomiast w Szamocinie w ostatniej chwili doszło do kompromisowego uzgodnienia jednej listy polskiej kandydatów do rady miejskiej, co wobec połączenia się Niemców, Żydów i niemieckich katolików w jeden blok było koniecznym. Szamocin wybierze 9 radnych; wobec zjednoczenia się wyborców polskich uzyskają Polacy prawdopodobnie 5 mandatów, resztę Niemcy.

Wielkie zebranie przedwyborcze we Wrześni

Września, 2 września.
W dniu 30 sierpnia odbyło się w obszernej sali p. Knechtla za zaproszeniami pisemnymi wielkie zebranie przedwyborcze, w którym udział wzięły bardzo liczne sfery obywatelstwa. Salę zapełniło około 600 wyborców.

Zebrańni przewodniczył radny miejski p. dyr. Smodlibowski, który wygłosił referat o zadaniach rad miejskich. W przemowie swej nawoływał p. przewodniczący do solidarnego złączenia się całego obywatelstwa w związku z wyborami, aby utworzyć jedną wspólną listę. Zebrani wypowiedzieli się za propozycją przewodniczącego i oświadczyli chęć do złączenia się wszystkich ugrupowań społecznych i zawodowych w jeden blok gospodarczo-obywatelski.

Podczas zebrania dokonano zgodnie wyboru dość obszernej komisji wyborczej, który ma upoważnienie do ułożenia listy kandydatów do rady miejskiej, jak i zajęcie się agitacją na rzecz jaknajkorzystniejszego wyniku wyborów. Przebieg zebrania był rzeczowy i spokojny. Komitet wyborczy, na którego czele stanął p. dr. Krzyżagórski, nosi nazwę Komitetu Gospodarczo-Obywatelskiego.

cyj i tuła się częstokroć po bruku wielkomięjskim, narażona na złe wpływy.

W warszawskim państwowym seminarjum nauczycielskim w ciągu kilku lat zmieniło się kilku dyrektorów, wobec tego nie może być mowy o jakimkolwiek jednolitym wpływie wychowawczym na powierzona młodzież. Dbałość o wychowanie młodzieży, gotującej się do stanu nauczycielskiego jest, jak widać, zupełnie niedostateczna.

Natomiast wchodzi obecnie w modę wysyłanie dyrektorów szkół na przeszkolenie do Moskwy. Niedawno jeździła tam dyrektorka jednego z państwowych gimnazjów żeńskich. Po powrocie zaś wygłosiła „objektywny” odczyt dla nauczycielstwa o szkolnictwie bolszewickim.

Niemniej ciekawą rzeczą jest, że referentem harcerstwa w ministerstwie W. R. i O. P. został p. Sieroszewski, ten sam, który oświadczył swego czasu publicznie, że wstydił się takiego państwa, w którym komuniści są przedsiębiorcami.

Charakterystyczna jest też sprawa seminarjum nauczycielskiego w Radzyminie. Po usunięciu byłej dyrektorki, która prowadziła tę instytucję przez dziesięć lat, mianowano nauczycielkę szkoły ćwiczeń z kursów Spasowskiego. Kierowniczka ta odrazu otoczyła specjalnym protektorem zapoczątkowaną przez komunikującego nauczyciela Z. „jaczekę szkolną” wśród uczennic, w której propaguje się ideał kobiecy, wyzwolonej z więzów ciasnej moralności „mieszkańskiej” i więzów rodzinnych.

Tenże nauczyciel Z. wygłaszając odczyt w seminarjum na 11 listopada wykrzykiwał: „robią bohatera z księdza Skorupki, co to za jakiś ksiądz Skorupka, rodzima kanalia!” W innych okolicznościach wygłaszał p. Z. zdania z rodzaju: „Lenin to Chrystus”.

Nauczyciel ten był wprawdzie usunięty na żądanie rodziców, ale memorał, który przedłożył kuratorium spowodował usunięcie długoletniej dyrektorki.

Z powyższego wypływa, że „Koło Spasowiaków” jest tylko jedną z nitek, po której należy szukać kłębka.

S. p. Marja z Sapiehów Stanisławowa Żółtowska

Z nazwiskiem ś. p. Marji Żółtowskiej, która przed paru dniami po ciężkiej i krótkiej chorobie zesłała z tego świata, łączą się najpiękniejsze tradycje patriotyzmu polskiego, które z zaboru austriackiego, ze Lwowa w szczególności, przyniosła księżniczka Marja w wianie ziemi wielkopolskiej w okresie najcięższych zmagania narodu polskiego pod pruskim jarzmem.

Przez Jej bowiem dom rodzinny przesunęła się znaczna część dziejów zaboru austriackiego w życiu publicznym Leona Sapiehy, Jej dziada i Adama, Jej ojca, którzy w odległych już dziś pokoleniach przygotowywali wyzwoleń narodu czujną miłością ojczyzny i niezmordowaną pracą obywatelską. Leon Sapieha, uczestnik powstania 1831, po konfiskacie wszystkich jego dóbr w zaborze rosyjskim, stanął w Galicji na czele ruchu autonomicznego, jako pierwszy marszałek sejmiku i był politykiem obdarzonym wybitnym zmysłem rzeczywistości, który, wychodząc z tego, co jest z najbliższych obowiązków dnia, przyspieszał większe jutro, widziane w jego jasnym umyśle trafnie, odważnie i szeroko. Adam Sapieha, zwany „czarowym księciem” dla swych gorących uczuć narodowych i ujmującej prostoty, umiał zawsze entuzjazm serca i czynu przeciwstawić racjonalistycznej krakowskiej szkole politycznego utilitaryzmu, który ani dla jednostek, ani dla społeczeństwa nie może być normą chrześcijańskiej obywatelskości. A do tej wielkiej tradycji z czasów niewoli przybyła nowa, która chwyciła za serce najszersze warstwy w Polsce, gdy w czasie wielkiej wojny w przedchwilii wyzwolenia, młodszy brat Zmarłej, książę biskup krakowski zarzucił płaszcz miłosierdzia na ofiary morderczej wojny w tak strasznie doświadczonej zniszczeniem i chorobami Galicji, ratując przez swój komitet biskupi dziesiątki tysięcy ludzi od śmierci z głodu lub moru.

Do domu swego męża Stanisława Żółtowskiego wniosła księżniczka Marja te zalety, które w służbie publicznej wraz z hartem, prawością i pracowitością towarzysza Jej życia stworzyły na ziemi wielkopolskiej mocną i twierdzą czynnego, nieustępliwego pa-

trjotyzmu. Ciężki kryzys rolniczy zbiegił się w Wielkopolsce z gasnącym „kulturkampnem”, a rozgorzała w całej pełni eksterminacyjną polityką Bismarcka, skierowaną przeciw żywiołowi polskiemu. W tych czasach Stanisław Żółtowski był wśród ziemiaństwa czołowym przedstawicielem walki o ziemię polską, której bronił wytrwałym pionierstwem w zakresie postępowych metod w gospodarstwie, organizacją kredytu i świadomie wszczępną przez Bank Ziemi akcją parcelacyjną na rzecz polskiego włościanstwa. Znając bezwzględność wroga, przeciwstawiał się wszelkim próbom ugody z tym zaborcą, który narodowi polskiemu wytoczył walkę na śmierć i życie. Poświęciwszy tej walce całe życie, umierał w momencie uchwalenia słynnej ustawy pruskiej o wywłaszczeniu (1908 r.) wśród tragicznej niepewności. Ten bojownik o ziemię polską na łożu śmierci zalecił dzieciom wywieść swe prochy na wypadek wywłaszczenia tej ziemi rodzinnej, w której miał spocząć. Ta ostatnia troska okazała się zbyteczną. Zanosilo się na wielką wojnę, a gdy wybuchła, zaczęły się troski nowe żony o synów, zaciąganych w szeregi armji niemieckiej. Wyszli z niej na szczęście cało i w zaraniu niepodległości i jednoczenia się ziem polskich mogli oddać swe służby Ojczyźnie: Paweł, b. oficer armji niemieckiej, jako żołnierz Rzplitej walczył pod Lwowem w 1919 r. i odbył kampanję 1920 r. wraz z bratem Tomaszem; Adam, profesor Uniw. Poznańskiego i poseł w Klubie Narodowym do obecnego Sejmu brał udział w pracy plebiscytowej i w powstaniu na Górnym Śląsku; Leon posłował na drugim Sejmie w Klubie Ch. N., Córka Zofja swem utalentowanym piórem w ostatnich latach szerzy nowe myśli w ruchu narodowym młodszego pokolenia.

Rodzina w planie boskim nie jest tylko kolebką życia, ale i kuźnią pracy dla dobra powszechnego. W szczególności, niepodobna dziejów polskich odzielić od dziejów rodzin, w których one powstają, z nich czerpią się tradycje, w nich żyją. A żyją nie tylko nazwiskami ojców, mężów, synów, ale i w wielkiej mierze owym bezcennym kapitałem bezimiennego poświęcenia i jednoczącej miłości oraz patriotycznej tradycji Matki. Taką Matką była właśnie ś. p. Marja Żółtowska, a wszyscy, którzyśmy Ją znali w pełnym uroku Jej dobroci i zniewalającej prostoty, nad Jej mogiłą wzniesiemy serca nie tylko współczuciem dla tych, którzy pozostają po Niej w ciężkim żalu, ale i wdzięcznością za tak chlubnie dokonane dzieło życia w twórczej ciszy społeczeństwa rodzinnego.

Stefan Dąbrowski,
prof. uniw. poz.

Przed Zjazdem Katolickim

Komisja Pochodowa X. Zjazdu Katolickiego (8 września) komunikuje:

Zbiórka organizacyj na uroczyste nabożeństwo w dniu X. Zjazdu Katolickiego, w niedzielę 8 bm. punktualnie o godz. 8 rano.

a) Przy Walech Batorego, czołem do ul. Wjazdowej, stawiają się: Bractwo Kurkowe, Sokół, Powstańcy i Wojacy, Uczestnicy Powstania, Hallerczycy, Dowborczycy, Podoficerowie rezerwy, Stow. Porządku Publicznego, Bractwa kościelne.

b) Przy Walech Wazów (przed Uniwersytetem) czołem do ulicy Wjazdowej: Sodalicje, Młode Polki, Harcerze, Stow. Młodzieży Polskiej, Zw. Katolickich Tow. Robotników Polskich, Zw. Kobiet Pracujących.

O godz. 13 zbiórka do pochodu uroczystego wymienionych organizacyj w miejscach zbiórki porannej i w tej samej kolejności.

Organizacje nie wymienione w odezwie, a pragnące wziąć udział tak w nabożeństwie jak pochodzie, zechcą się zgłosić przy zbiorce do komendanta, celem przydzielenia.

Komisja Pochodowa X. Zjazdu Katolickiego
M. Jęczkowiak. K. Bujakiewicz.

Członków Katolickiego Związku Abstynentów oraz Związku Bractw Wrzemięźliwości obu archidiecezji wzywamy do jak najliczniejszego udziału w pochodzie manifestacyjnym z okazji X. Zjazdu Katolickiego w niedzielę 8 września. Punkt zborny dla członków naszych przy kaplicy zamkowej o godz. 13.15.

Zarządy główne
Katolickiego Związku Abstynentów i Związku Bractw Wstrzemięźliwości.

Jak się sący jad komunistyczny

W związku z artykułami w sprawie organizacji „Spasowiaków”, która na państwowych kursach seminaryjnych szerzyła otwarcie komunizm, dorzucił wypadnie wiązankę faktów, świadczących o zorganizowanej akcji, wyraźnie zmierzającej do zboljšewizowania wychowania w Polsce.

Ciekawe to fakty i same za siebie mówiące. Między niemi na pierwszym miejscu stoją metody wychowawcze instytucji „Nasz dom”, która wychowuje w swej bursie młodzież seminarjów nauczycielskich warszawskich. „Nasz dom” stosuje ściśle wychowanie metodą głoszoną przez p. Orynga o „wychowaniu antyreligijnem”.

Opiera się ono tam na ciąglem wiecowaniu, a w myśl tezy o wyzwolonej moralności tępi się w dzieciach instynkt wstydlivosti (np. chłopiec i dziewczynka kąpane są w jednej wannie).

Propagowane są idee walki klasowej, cechy charakteru narodowego są starannie niwelowane.

Państwowe warszawskie seminarja nauczycielskie pozostawiają tę młodzież bez dostatecznej opieki wychowawczej, nie posiadają bowiem dość internatów na pomieszczenie tej młodzieży. Młodzież ta bardzo niezamożna, przeważnie ze wsi nie może równie sama znaleźć odpowiednich stan-

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Upały a spożycie wody

Wodociągi poznańskie rozbudowują się i działają coraz sprawniej

Podczas tegorocznej ostrej zimy przepowiadano na podstawie jakichś dawnych doświadczeń, że lato będzie suche i upalne. Przewidywania te sprawdziły się; mamy nieprzerwanie dni gorące, a opadów tak niewiele, że np. poziom wody w Warcie utrzymuje się stale w pobliżu poziomu wody zaskórnej.

Spożycie wody w mieście jest wobec gorąca i suszy oczywiście znacznie większe, w proporcji do wzmożonego pragnienia, potrzeby częstszego zmywania potu przez kąpiel i częstszego skrapiania ulic. W mieście ćwierćmilionowym, jakim dziś jest Poznań, potrzebna ponad zwykłą normę woda stanowi oczywiście bardzo znaczne ilości. Czytelnicy przypomną sobie, że w latach ubiegłych w podobnych okolicznościach zwykle pojawiał się w Poznaniu brak wody, conajmniej w mieszkaniach na wyższych piętrach. W r. b. braku takiego nie zauważono. Jest to do zawdzięczenia osiągniętej sprawności zakładów wodociągowych i w Niemiejskiej mierze gorliwej zapobiegliwości ich zarządu.

Czytelników zapewne zainteresuje kilka dat z działalności i osiągniętych wyników pracy naszych wodociągów.

Dyrekcja wodociągów miejskich uwzględniając stały rozrost miasta, pracuje z całą gorliwością około rozszerzenia sieci wodociągowej. W roku ub. założono kilka kilometrów rurociągu ulicznego, na rok przysłyły są projektowane nowe kilometry rur.

W lipcu br. wodociągi dostarczyły miastu 992 tys. metrów sześciennych

wody, najwyższa notowana dotąd cyfra. Największe dzienne zapotrzebowanie wody dochodziło do 35400 metrów sześciennych, czyli na osobę 147 litrów.

Wobec tego, że u nas maksymalna wydajność wodociągów wynosi około 40 tys. metrów sześciennych dziennie, obecne zakłady mogłyby z czasem nie wystarczyć, i dyrekcja wodociągów będzie musiała przystąpić w najbliższych latach do wykończenia budowy nowych zakładów wodociągów, rozpiętych w r. 1924. Obecnie uклада się nowe wodociągi na tych nowych ulicach, przy których pobudowano domy mieszkalne. Następnie przystąpiono do wykonania studni zbiorowej o 6-metrowej średnicy i 12 m głębokości, która będzie potrzebna dla przyszłej stacji pomp w Dębcu.

Do ciekawych urządzeń ostatnio wykonanych należy m. in. elektryczne zamknięcie zbiornika na Wieży Górnośląskiej w razie pęknięcia rury o większej średnicy. W takich wypadkach cała zawartość zbiornika, wynosząca kilka tysięcy metrów sześciennych wody, wyciekała zanim zdołano zamknąć uliczne zasady. Woda ta mogłaby czasem spowodować nawet poważną katastrofę, jak podołał wgl. podmyć grunt pod budynkami lub t. p. Obecne urządzenie temu zapobiega i nie potrzeba też godzinami brodzić w nagromadzonej wodzie i szukać zasady, lecz starczy nacisnąć na guzik elektryczny by zamknąć zbiornik od razu. (z)

Nader liczne pożary

wyrządzają społeczeństwu poważne straty

W ostatnich kilku dniach kronika notuje stale wiele pożarów. Do pożarów przypadkowych i powstałych wskutek podpałów dochodzą pożary powstałe od uderzeń pioruna w powiatach ostrowskim, kępińskim i ostrzeszowskim. Są to skutki burzy, jaka tędy przechodziła w dniach 29 i 30 sierpnia.

W powiecie kępińskim w Rzetni spaliła się stodoła z tegorocznym żniwem, wóz roboczy i narzędzia rolnicze, własność rolnika Stanisława Skórnickiego, łącznie wartości około 7 tys. zł; ubezpieczone było to zaledwie na 1200 zł w K. U. O. W pobliskim folwarku Korzeń, własność majątności Rzetnia p. Stefana Laurentowskiego) od uderzenia gromu spalił się dach chlewu z zapasami siana na strychu. W majątności Trzcinicy od uderzenia gromu spalił się chlew dla inwentarzy ludzi dominjalnych. — W powiecie ostrzeszowskim w Mąkoszycach uderzył grom w zabudowania rolnika Wilhelma Meklera, pałac szope drewnianą z zapasami słomy i narzędziami rolniczymi. W Myślniewie w czasie burzy spaliła się stodoła rolnika Andrzeja Maryniaka ze zbożem i narzędziami rolniczymi wartości około 8 tys. zł. Ubezpieczenie w K. U. O. pokrywa szkody zaledwie do sumy 3 tys. zł. — W powiecie ostrowskim w Fabianowie od uderzenia pioruna spaliła się stodoła rolnikowi Wojciechowi Jezierskiemu. Straty wyrządzone przez pożar ocenia się na około 6 tys. zł z których ubezpieczenie w K. U. O. pokrywa zaledwie sumę 2 400 zł.

Poza pożarami od uderzenia gromu notujemy jeszcze liczne wybuchy pożarów z innej przyczyny. W Potulach w pow. wągrowieckim spaliła się stodoła rolnika Jana Woika łącznie z zapasami zboża, narzędziami rolniczymi, przyległym chlewem i siewkarnią. Straty wynoszą około 25 tys. zł; ubezpieczenie w dany wypadek jest również niedostateczne, gdyż pokrywa zaledwie sumę 5 tys. zł. Według istniejących poszlak wybuch pożaru spowodowały przez nieostrożność dzieci uszkodzonego.

W powiecie gnieźnieńskim w Karczewie spalił się stóg słomy, własność rolnika Wincentego Sambora. Podejrzewa się, iż pożar wzniciła umysłowo chora, która nocowała w stodole. Liczne były pożary w dniu 1. bm. w powiecie kościańskim. W Jurkowie z nieustalonej narazie przyczyny spaliła się stodoła z zapasami zboża, dom mieszkalny oraz chlew, ogólnej war-

tości około 25 tys. zł, własność rolnika Franciszka Brzozowskiego. Z zabudowań p. Brzozowskiego ogień przeniół się na zabudowania sąsiedzkie p. Jana Warkowskiego, któremu spalił się chlew, wartości około 3 tys. zł. Szalejący żywioł przerzucił się dalej na zabudowania p. Walentego Krauzego, Magdaleny Kaczmarkowej i Marianny Konopkowej. U Krauzego spaliła się stodoła z zbożem i chlew, wartości około 20.000 tys. zł, u Kaczmarkowej stodoła ze zbożem wartości około 5 tys. zł, a u Konopkowej również stodoła napełniona zbożem, łącznie wartości około 4 tys. zł. Należy zauważyć, że pogorzeli w Jurkowie byli bardzo nisko ubezpieczeni, gdyż uszkodzony na 25 tys. zł Brzozowski ubezpieczony był w Weście poznańskiej zaledwie na 4 tys. zł, a Warkowski, któremu pożar wyrządził straty na około 3 tys. zł nie był ubezpieczony wcale, nie była też ubezpieczona p. Kaczmarkowa.

W wolsztyńskim powiecie w Tłokach Nowych spalił się stóg słomy własność Wojciecha Wieczorka. Podejrzewa się, iż ogień został podłożony zbrodniczą ręką.

W Kaczinie w pow. międzychodzkiem spalił się dom mieszkalny Fryca Kierczyka. Jak się okazało, ogień spowodowały iskry, ułatniające się z komina na dach słomany.

Przez nieostrożność pastucha, który porzucił niedopałek papierosa wybuchł pożar w zabudowaniach rolnika Jana Szlapiki w powiecie kościańskim. Spaliła się napełniona zbożem stodoła, wartości około 5 tys. zł. (k)

Tragiczny wypadek

9-letni chłopiec utonął w Warcie

Dziś przed południem około godziny 10 min. 30 utonął w Warcie podczas kąpeli 9-letni uczeń szkoły powszechnej Bronisław Napierała, zamieszkały u rodziców przy ul. Dominikańskiej 5. Chłopiec, jakkolwiek nie umiał pływać, dał nurka z deski i nie wy dostał się już na powierzchnię wody. W pobliżu niestety nie było osób, któreby mogły pospieszyć z ratunkiem. Zaalarmowano straż pożarną, która jednak do południa jeszcze nie odnalazła zwłok. Tragiczny ten wypadek miał miejsce obok Miejskich Łazienek Rzecznych; w korycie rzeki znajduje się tam podobno wiele dołów, zmieniających cingle swe położenia. (k)

Wypadek hydroplanu

Ofiarą padł dzielny marynarz

Nasz tczewski korespondent (dt) donosi:

W dniu 1 bm. odbywały się w Tczewie zawody pływackie i wioślarskie, urządzone przez kolejowe Przysposobienie Wojskowe oraz Ligę Morską i Rzeczną. Na zawody te przyleciał również hydroplan z Pucka i osiadł na Wiśle. Z powodu nieznamości terenu pilota hydroplan uderzył pływakami o brzeg, tak, że się znacznie uszkodził. Hydroplan przy pomocy motorówki przepłynął na drugą stronę Wisły, gdzie po zbadaniu go okazało się, że motory również były nadwyżone. Marynarz Jan Bielawski z Tczewa, syn kupca p. Bielawskiego, otrzymał polecenie, aby naprawił przeszkody i przycumował hydroplan. Gdy p. Bielawski znajdował się w pobliżu śmigła, motor nagle zaskoczył i p. Bielawski został uderzeniem śmigła ciężko okaleczony. Lewe ramię, u samej nasady, zostało roztraskane; pozatem p. B. stracił 3 palce u prawej ręki. Niezależnie odstawiono natychmiast do szpitala św. Wincentego, gdzie p. dr. Licznarski udzielił mu pierwszej pomocy. Ramię prawdopodobnie zostanie odjęte. — Wczoraj, 2 bm. popołudniu startował w pobliżu Strzelnicy samolot sanitarny, który przewiózł p. Bielawskiego do szpitala wojskowego w Toruniu.

KALENDARZYK

Wtorek 3 września 1929.

Słońce: wschód 5,05 — zachód 18,37 — długość dnia 13 godzin 32 min

Księżyc: wschód 4,28 — zachód 19,05 —

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Wtorek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza wysoka + 16 st. C., pogodnie, wiatr: cisza. Ciśnienie atmosferyczne wysokie 755 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 31 st. C., najniższa + 14 st. C.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych: dziś + 0,07 m. Kal. rz.-kat.: Izabella Kr. — jutro Rożalja.

Kal. słow.: Bronisława — jutro Rościśław

Nocna służba aptek

Sródmieście: Apteka św. Marcina, ul. Ratajczaka 12.

Apteka Zielona, ul. Wrocławska 31.

Apteka Czerwona, Stary Rynek 37.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22.

Łazarz: Apteka Łazarska, ul. Małeckiego 26.

Apteka p. Plucińskiego, ul. Marszałka Pocha 72.

Wilda: Apteka „Fortuna“, G. Wilda 96.

OSOBISTE

— **Złote gody.** Pp. Paetzold Augustyn z małżonką Jadwigą z domu Pawłowska obchodzą w dniu 7 bm złote gody małżeńskie. Nabożeństwo na intencję jubilatów odbędzie się w tymże dniu w kościele parafjalnym Bożego Ciała w Poznaniu o godz. 9.

— **Z „Caritasu“.** Dekretem J. Em. ks. Prymasa z 22 sierpnia br. zamianowany został dotychczasowy dyrektor Poznańskiego Okręgu „Caritasu“ ks. Stefan Janiak dyrektorem Związku Tow. Dobroczynności „Caritas“ na archidiecezję gnieźnieńską i poznańską. (z)

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Sokół Poznań III (Wilda).** Miesięczne zebranie odbędzie się dnia 4 bm. o godzinie 20 w lokalu druhyń Zawadkowej, przy ulicy Górna Wilda 75. Ze względu na ważne sprawy, m. i. urządzenie 30 lecia, uprasza się członków o liczne i punktualne przybycie. Zarząd.

— **Ze Zw. b. Wychowanek SS. Urszulanek.** W dniu 5 bm. odbędzie się w Poznaniu jubileuszowy zjazd Katolickiego Związku Polek. Zarząd Koła Poznańskiego Związku b. Wychowanek SS. Urszulanek zwróca swoich członków do wzięcia udziału w nabożeństwie w Kaplicy Złotej o godz. 9 oraz w obradach i raucia.

WYKŁADY

— **Tow. Gimn. „Sokół“ Poznań-Sródmieście.** Odczyt „O polskim wybrzeżu“, wygłosi druh redaktor T. Powidzki — na zebraniu miesięcznym członków w środę, dnia 4 września br. o godz. 20 w salce przy ul. św. Marcina 65, I. p.

WIECZORY, KONCERTY

— **Orkiestra Namysłowskiego w Poznaniu.** Na terenie Powsz. Wystawy Krajowej, mianowicie w „Dworze Huggera“ wystąpi dziś znana włościańska orkiestra Namysłowskiego; początek koncertu o godz. 19.

— **Koło śpiewackie Polska.** Szanownym czytelnikom, sympatykom i członkom Koła naszego donosimy, iż w porozumieniu z Dyrekcją Ogrodu Zoologicznego urządza Koło w przyszłą niedzielę, dnia

U osób przygnębionych, wyczerpanych, niezdolnych do pracy, naturalna woda gorzka Franciszka Józefa pobudza obieg krwi, wzmacnia zdolność myślenia i chęć do pracy. Znakomici klinicyści stwierdzają, że dla ludzi pracujących umysłowo, nerwowych i kobiet, woda Franciszka Józefa, jako wybitny środek trawienny, posiada niepospolitą wartość. Żąd. w apt. nw 3260

8-go września w Ogrodzie Zoologicznym gry towarzyskie dla pań i panów o wspólnie nagrody. Podczas gier wystąpi chór nasz z doborowym programem. Kto pragnie godziwej rozrywki i poprobowania szczęścia wygrania nagrody oraz posłuchania produkcji chóru naszego, prosimy o łaskawe przybycie w przyszłą niedzielę do ogrodu Zwierzynca. Zarząd.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Dodatkowe ćwiczenia wojskowe.** W myśl rozkazu p. ministra spraw wojskowych o powołaniu na dodatkowe ćwiczenia szeregowych rezerwy, którzy z jakiegokolwiek powodów nie odbyli ćwiczeń w rb.; zwolnieni są od zgłoszenia się w myśl tego rozkazu, rezerwiści, którzy: 1) otrzymali odroczenie ćwiczeń do r. 1930, 2) w r. 1929 ukończyli czynną służbę obywatelską lub zawodową (nadterminową i przeniesieni byli do rezerwy lub stale urlopowani, 3) wyłączeni są od spełnienia obowiązku służby wojskowej na mocy decyzji właściwej władzy wojskowej, lub znajdują się w areszcie śledczym, albo też odbywają karę pozbawienia wolności w areszcie, więzieniu, domu poprawy lub twierdzy, 4) na podstawie zezwolenia władz wojskowych przebywają za granicą lub otrzymali zezwolenie na wyjazd za granicę, 5) posiadają niebieskie karty mobilizacyjne, 6) pełnią służbę czynną w policji państwowej lub w więzieniu św. Krzyża, 7) na przypadek mobilizacji są zwolnieni na przeciąg 12 miesięcy od obowiązku zgłoszenia się do służby wojskowej.

Podania udokumentowane o odroczeniu ćwiczeń do r. 1930 tylko w wyjątkowych przypadkach wnosić można do właściwej P. K. U. przed 7 września 1929 r. Wniesienie podania nie zwalnia od punktualnego zgłoszenia się na ćwiczenia, jeżeli powołany nie otrzyma odpowiedzi w terminie wcześniejszym.

W interesie rezerwistów leży jak najwcześniejsze zgłoszenie się do P. K. U. po odbiór kart powołania.

— **Pielgrzymka do Biedrowa** wyjeżdża w niedzielę, dnia 15 bm o godz. 4,45 rano, powrót tego samego dnia o godz. 6,15 wieczorem. Cena biletu w obie strony dla członków zł. 7.—, dla nieczłonków zł. 7,50. Pielgrzymce przewodniczy ks. proboszcz Koźlik. Zapisy na wszystkie pielgrzymki przyjmuje Sekretariat Tow. „Pielgrzym“ ul. św. Józefa 5, o godz. 9—1 i od 4—7.

— **Korporacja Magna-Polonia** donosi fillistrom, rycerzom, barwiarzom oraz giermkom o mającym się odbyć w dn. 8, 9 i 10 września br. pierwszym Kongresie Polskich Korporacji Akademickich w Poznaniu Obecność wszystkich komitowników pod sankcją konieczną. Komisja wakacyjna Kł Magna Polonia.

— **Koło śpiewu im. Moniuszki** zamierza wykonać oratorium St. Moniuszki „Sonaty Krymskie“ na chór, solo i orkiestrę. Lekcje odbywać się będą regularnie we wtorki i piątki o godz. 20 w sali p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej. Uprasza się wszystkich członków o regularne uczestniczenie. Zgłoszenia nowych członków przyjmuje się na każdej lekcji. — W wycieczce na zjazd jubileuszowy Zw. Westfalsko-Nadreńskiego mogą wziąć udział tylko ci członkowie, którzy ćwiczą „Sonaty Krymskie“. — Zebranie koła odbędzie się we wtorek 3 września o godz. 20 u p. Jarockiego.

— **Miejska Szkoła Handlowa** przy ul. Działyńskich 4, rozpoczyna naukę 10 bm. o godz. 2 po południu.

— **Dokształcająca Szkoła Kupiecka**, podejmie naukę 11 bm. popołudniu o godzinie 3 przy ul. Marji Magdaleny w II szkole powszechnej dla chłopców, a w I szkole powszechnej dla dziewcząt. P. T. Przedsiębiorstwa kupieckiego uprasza się o zgłaszanie uczniów i učenje do sekretariatu szkoły przy ul. Marji Magdaleny.

— **W Poznańskim Instytucie Muzycznym** nauka rozpoczyna się 5 września. Dodatkowo wpisy przyjmuje kancelaria przy ul. Ogrodowej 4 w godz. od 11—1 i od 17—19.

— **W sprawach zapisów na wydział prawno-ekonomiczny U. P.** udziela informacji prezes Koła Prawników i Ekonomistów U. P. kol. Jan Karls, codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt, w godzinach

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Miłość kozaka“.
Aurora: „Talizmus życia“.
Bajka: „W zaułkach Marsylii“.
Casino: „Skrzydła“.
Colosseum: „Ludzie podziemi“.
Corso: „Bitwa morska przy wyspach Falklandzkich“.
Edison: „Uwiedziona kochanka“.
Kapitol: „Nad pięknym modrym Dunajem“.
Metropolis: „Biała księżna“.
Odeon: „Jach Rozkoszy“.
Renaissance: „Tajemnica Wschodu“.
Słońce: „Grzechy rozwódki“.
Stylowe: „Titanic“.
Wilsona: „Czarna Venus“

od 11—13 w Nowym Domu Akademickim, Wały Leszczyńskiego nr. 6, pokój nr. 132, telefon 1649.

— **Komitet X. Zjazdu Katolickiego w Poznaniu** (8 września rb.) komunikuje, że bezpłatne legitymacje uprawniające do wejścia na salę obrad X. Zjazdu Katolickiego wydaje Sekretariat Jeneralny Ligi Katolickiej w Poznaniu — Aleje Marcinkowskiego 22, II piętro, pokój 42, w godzinach między 8—3 po południu.

— **Szkola Przygotowawcza im. Kopernika, Skarbowska 5**, rozpoczyna rok szkolny 5 bm. o godz. 9.

— **Pryw. Żeńskie Seminarjum Nauczycielskie im. J. Słowackiego** rozpocznie nowy rok szkolny we wtorek, dnia 10 bm. o godz. 14.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Otwarcie nowego przedsiębiorstwa.** Od 10 lat mniej więcej istnieje w Warszawie pod firmą „Franboli” fabryka czekolad i cukrów, założona w Odessie przed około 20 laty przez warszawian Franciszka i Bolesława Kielbasińskich. Połączenie początków imion obydwu założycieli dało nazwę popularnemu bardzo przedsiębiorstwu. Ze zmianą warunków politycznych właściciele przenieśli się do kraju i prowadzą fabrykę „Franboli”, zatrudniającą około 160 chrześcijańskich pracowników w Warszawie, na Pradze przy Śnieżnej. Obecny kierownik firmy, która po zniszczeniu przez Bolszewików i wojnę musiała dopiero się odbudowywać w nowych warunkach, jest inż. chemik p. Ign. Kielbasiński, właściciel, wspierany w pracy zawodowej dzielnie przez swą małżonkę Leokadę.

Do licznych oddziałów własnych firmy „Franboli” istniejących w różnych miastach, przybył w ostatnich dniach oddział w Poznaniu, przy ul. 27 Grudnia 10. Poświęcenia komfortowo urządzonego lokali dokonał w obecności szeregu zaproszonych osób długoletni przyjaciel rodziny właścicieli, kapelan kolonii polskiej w Budapeszcie, ks. kan. dr. Julian Brylik, który w serdecznym przemówieniu złożył życzenia właścicielom. Nowej placówce Szczęść Boże! (k)

— **Poziom kosztów utrzymania** zatrzymał się w ubiegłym miesiącu sierpniu na wysokości, osiągniętej w miesiącu poprzednim. Jak nam bowiem donosi Wojewódzka Komisja do badania zmian kosztów utrzymania osób pracujących w handlu i przemyśle, zanotowano za miesiąc sierpień niższe poziomu kosztów utrzymania w bardzo nieznacznym stopniu, mianowicie 0,03 procent.

KRONIKA WYPADKÓW

— **Samobójstwo kolejarza.** W niedzielę wczesnym rankiem na torze kolejowym między stacjami Oborniki a Słonawami, znaleziono zwłoki pracownika kolejowego Stanisława Kaczmarka z Obornik. Jak się okazało, Kaczmarek popełnił samobójstwo, rzucając się pod pociąg osobowy, zderzający z Obornik do Słonaw. Krytycznego wieczoru tragicznie zmarły wyszedł z mieszkania i rzucił się niedaleko od zabudowań swego mieszkania pod pociąg. Powodem samobójstwa były nieporozumienia małżeńskie, o czym świadczył list pośmiertny, znaleziony przy denacie. (k)

— **Dachówka spadła na głowę.** Dnia 2 bm. przed realnością ul. Grobla 17 na przechodzącego 8-letniego Edmunda Janka zamieszkałego ul. Grobla 26, spadła dachówka, kałęcząc go poważnie w głowę. Chłopca odstawiono do szpitala miejskiego. (z)

— **Wypadek na Wesołem Miasteczku.** P. Joron Tadeusz, lat 18, zamieszkały w kopalni „Barbara” na G. Śląsku, złamał lewą rękę podczas jazdy na pasie „Wodospad Niagara”. Wymienionego odstawiono do szpitala miejskiego. (z)

— **Wypadek samochodowy.** Dnia 2 bm. na szosie warszawskiej obok strzelnicy rozbił się samochód reklamowy firmy „Lechia”. Rozbicie nastąpiło wskutek uderzenia o drzewo przydrożne.

— **Samochód reklamowy fy „Radion”** wjechał na szosie między Kruszynem a Pawłówniem na autobus p. Edwarda Blocha z Bydgoszczy. Autobus p. Blocha został bardzo ciężko uszkodzony. Winę, przypisuje się szoferowi samochodu firmy „Radion”. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— **Samochody a porządek publiczny.** W miesiącu sierpniu notowano 758 wypadków wykroczeń samochodowych i dorożkarskich, a mianowicie: za niespuśczenie chorągiewki podczas jazdy z pasażerami 30, za nieprzepisaną jazdę 160, za nadmierne dymienie 16, za szybką jazdę i wyprzedzenie innych samochodów 55, za nieposiadanie czytelnych numerów rejestracyjnych 7, za tamowanie ruchu kołowego 99, za używanie syreny 59, za nieoświetlenie samochodów, 195, za nieposiadanie firmy wzgl. tabliczki z nazwiskiem 22, za jeżdżenie ulicą zakazaną, za nieposiadanie wskaźnika 11, za nieposiadanie dyplomu szoferkiego oraz legitymacji dorożkarskiej 22, za palenie tytoniu podczas jazdy 17, za najechanie ludzi 5, za zderzenie samochodów z tramwajem i powózkami 9. (z)

— **Kradzieże i włamania.** W tramwaju linii 4 skradziono p. Tadrowskiej Stanisławie z Torunia z torebki 10 zł. — P. Goździkowi Janowi z Tomaszowa Matowieckiego skradziono z kieszeni na Wesołem Miasteczku portfel zawierający 142 zł, dowód osobisty i inne dokumenty. — W parku Wilsona skradziono p. Zieliń-

Czytelnikom Naszym,
przejeżdżającym
przez
Berlin
przypominamy, że otrzymają naj-
świeższe numery
„Kurjera Poznańskiego”
we wszystkich kioskach
gazetowych
na dworcach i w wiel-
kich hotelach

skiemu Józefowi z Siedlec portfel zawierający 25 zł. — P. Nowakowi Idziemu z Stęszewa skradziono z wozu pozostawionego na pl. Sapieżyńskim torbę szkolną.

— **Czyja własność?** W Komisarzacie III. P. P. znajduje się około 40 kg cebuli, dwa wiadra kartofli oraz kapusta. Prócz tego dwie sztuki materiału na zapaski (niebieskie w paski) i sztuka na suknie letnie. Przedmioty te pochodzą przypuszczalnie z kradzieży na jarmarku lub w składach. (z)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **W Rawiczu włamano się do hurtowni wódek** p. Andrzeja Gieraza i skradziono maszynę do pisania marki „Remington” (nr. fabr. W. L. 8552), 10 dolarów w odcinkach dwudolarowych i 10 złotych. Łączne straty wyrządzone przez włamanie ocenia się na około tysiąc zł. (k)

Z WIELKOPOLSKI

— **Gniezno.** (Wypadek samochodowy). W tych dniach zderzył się samochód osobowy PZ 44 038 z furmanką Jana Ludzińskiego z Gniezna. Samochód został uszkodzony.

— (Kradzieże). Z zamkniętego mieszkania p. Sylwestra Miżgalskiego przy ul. Jeziornej skradziono portfel z zawartością 96 zł w gotówce. W niewyjaśnionym narazie sposób skradziono z mieszkania kupca p. Jana Groszkiewicza 400 zł w gotówce. (k)

— **Szamotuły.** (Poświęcenie pomnika). Dnia 8 września rb. odbędzie się tutaj poświęcenie pomnika Powstańców i Wojaków. Pomnik wybudowany według projektu prof. artysty Rożka z Poznania, wystawiono na tem samym miejscu, na którym stał za czasów zaborczych pomnik Bismarcka. Nowy pomnik przedstawia się bardzo okazale.

— (Budowa hali gimnastycznej). Dzięki zabiegom inspektora szkolnego p. Wasowicza powstanie przy nowo wybudowanej szkole powszechnej hala gimnastyczna. Projekt budowy wykonał radca budowlany p. Polaszek z Poznania, a budowę samą wykonuje p. budowniczy Kaja z Szamotuł. Wykonanie budowy nastąpi 1. października br. Hala ta będzie służyła nie tylko szkole powszechnej, lecz i wszystkim towarzystwom sportowym. Druga hala gimnastyczna wraz z ubikacjami dla robót ręcznych powstanie w najbliższym czasie przy Państw. Gimnazjum.

— (Wycieczka Polskiego Tow. Graficznego). W niedzielę, 18. 8. br. przybyła do Szamotuł wycieczka Polskiego Tow. Graficznego, składająca się z 38 osób. Po śniadaniu w hotelu „Eldorado”, zwiedziła wycieczka wszystkie zakłady i zabytki miasta Szamotuł. Następnie udali się jej uczestnicy na wystawę graficzną w sali hotelu „Eldorado”. Po południu podejmowano gości u państwa Kawalerów, przy której to sposobności zwiedzono z wielkim zainteresowaniem nowoczesnie urządzone, obszerne drukarnie p. Kawalera.

— (Pomnik Serca Jezusowego). Budowa pomnika Najśw. Serca Pana Jezusa, zainicjowana w roku 1927 z okazji 25-lecia jubileuszu kapłaństwa ks. radcy Kaźmierskiego, ma być, o ile artysta-rzeźbiarz dopisze, jeszcze w roku bieżącym rozpoczęta. Pomnik powstanie przy klasztorze pofranciszkańskim. Przy tej sposobności zostanie cały klasztor odnowiony. Dalej projektuje ks. radca Kaźmierski konieczny potrzebne przeniesienie dzwonnicy przy tutejszej kolegiacie na inne odpowiednie miejsce.

— (Wybory do Rady miejskiej). Dnia 6 października rb. odbędą się tutaj wybory do Rady miejskiej. Miasto nasze podzielone jest na 4 obwody i ma 4.042 wyborców. Zabiegi przedłożenia jednej listy były bezskuteczne. Zapowiada się 5 list. Czołowymi kandydatami są m. i. p. Edw. Litwiński oraz mecenas i notariusz p. Wosik i Kierski. (o)

— **Międzychód** (Z kolonji wakacyjnej). Jak poprzednie lata, tak w obecnym gościło w mieście naszym w czasie wielkich wakacyj 120 dzieci przysyłanych przez „Stellę” z Poznania. Dzieci, będąc pod nadzorem nauczycielstwa, czuły się tu bardzo swobodnie i mile spędzały dni w naszej okolicy tak że niechętnie opuszczali naszą miejscowość. (rm)

— **Ostrzeszów.** (Pożar). W Bobrowniku spłonął dom mieszkalny p. Ludwika Malaka. Jak się w dochodzeniach okazało pożar powstał wskutek wadliwej budowy komina. (k)

W sprawie autobusu z pl. Sapieżyńskiego

Otrzymujemy następujące uwagi: W jednym z ostatnich numerów zauważył „Kurjer”, że autobus z placu Sapieżyńskiego na ul. Polną ma słabą frekwencję. Jest to zupełna prawda. Ale dlaczego?

Mojem zdaniem, publiczność jeszcze się nie przyzwyczaiła do tego, że autobus chodzi — na to trzeba miesięcy. A gorsze to, że nie przyzwyczai się wcale do używania go, jeżeli będzie kursował tak, jak dotychczas kursuje.

W sobotę czekałem na autobus od godziny 7.40, aby o 7.45 udać się do Teatru Wielkiego. Poprzednich dni informowałem się co do czasu odjazdu. Konduktorzy zapewniali mnie, że co dziesięć minut idzie, w tem także o 7 min. 45.

Uderzyła 7 min. 45, autobusu nie było. Czekający ze mną goście w liczbie jakich 10 osób, odeszli, wyklinając takie porządki. Ktoś z przechodniów, słysząc ich błogosławieństwa, wyraził zdziwienie, że wogóle czekali, gdyż „on (autobus) chodzi, jak sam chce”. Ja czekałem w nadziei, że wreszcie przybędzie, albo też że złapię w ostatniej chwili jaką taksówkę, co już parokrotnie w takich wypadkach na placu Sapieżyńskim stosowałem.

O godz. 7.52 autobus wreszcie przyjechał. Na moje rekryminacje usprawiedliwił się konduktor, że „tamten wóz zabrali na wystawę”, więc nie jego wina, że kursu się nie dotrzymuje. Pojechałem, oczywiście spóźniłem się do teatru i wyczerpano mnie dopiero po przemowie wstępnej o dziesięcioleciu Opery. Na zwykłym przedstawieniu straciłbym cały akt.

Jeżeli publiczność ma autobusem jeździć, to odjazdy muszą być punktualne. A jeżeli będzie się zabierało na wystawę wozy, mające kursować po innych liniach, to publiczność utrwali się w przekonaniu, że na autobus nie ma co liczyć i nie trzeba nim jeździć. Autobus, który nie kursuje regularnie, nie kursuje wogóle. Potem więc będzie zarząd P. K. E. niesłusznie utyskiwał na małą rekwencję!

Z. K.

Ze zjazdu inżynierów kolej.

Drugi dzień zjazdu, w poniedziałek, rozpoczął się zwiedzaniem wystawy. O godz. 9 rano w pawilonie P. K. P. wyświetlono specjalny film p. t. „Szlakiem P. K. P.”, poczem uczestnicy zjazdu udali się na pokaz działania elektrycznych semaforów systemu inż. Segeta. Po obiedzie zgromadzono się w gmachu D. K. P., gdzie o godz. 13 rozpoczęły się obrady sekcji ogólno-eksploatacyjnej. Na posiedzeniu wygłoszono cztery bardzo ciekawe referaty, a mianowicie: inż. Tarwiada „Ostateczne wyniki wprowadzenia racjonalnej pracy stacyjnej w radomskiej D. K. P. oraz próby zastosowania takiej racjonalizacji w innych D. K. P.”; inż. Średnickiego „Specjalizacja warsztatów kolejowych”; inż. Elżanowskiego „Plugi odśnieżne w zastosowaniu na kolejach żelaznych” i inż. Pekła „O tępieniu zielska w torowiskach środkami chemicznymi”.

W dniu dzisiejszym następują dalsze referaty oraz zamknięcie zjazdu.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: W. Krakowska II. rata z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o zdrowie i błogosławieństwo 10 zł; Sobiech 5 zł; Halina B. 10 zł; Zofja Sz. zamiast kwiatów dla Bronisławy i Heleny S. 5 zł; Szulczyńska 5 zł; w intencji śp. L. M. 3 zł; N. N. II. rata 5 zł; Personel firmy K. Bogajewski, Poznań, Stary Rynek 77, zamiast kwiatów na poświęcenie lokali 130 zł; Irena J. 2,50 zł; razem z poprzednio pokwitowanymi 462,50 zł.

SPORT

Lekka atletyka

W biegu na przełaj E. S. „Goplana” w Inowrocławiu, na trasie około 6 klm. zwyciężył Nogaj (Warta) w czasie 22:22,0, zdobywając jako trzykrotny zwycięzca, puhar wędrowny na własność. 2. Wojtek (4 p. lotn. — Toruń), 3. Miałka (Sokół), 4. Nowakowski (Strzelno), 5. Tomczak (W) z powodu upału na 29 startujących tylko 7 bieg ukończyło.

W biegu na przełaj Stow. Sport. w Śwawzędzu na trasie około 3.500 m., zwyciężył Klimaszewski (W), 2. Kaźmierczak (W), 3. Mager (Sokół), 4. Wiśniewski (W). (c)

Piłka nożna

„Cracovia” — „Warta”. W niedzielę dn. 8 września br. o godz. 16 na boisku Warty odbędzie się spotkanie pomiędzy powyższymi drużynami, które zadecydują o utrzymaniu się Warty na czele tabeli. Zawody te wzbudziły zrozumiałe zainteresowanie ponieważ należy się spodziewać bardzo ciekawej i zaciętej walki, gdyż obie drużyny znajdują się obecnie w dobrej formie i Warta będzie się starała serwanżować za porażkę w Krakowie w I. serji.

Tennis

W finale mistrzostw Ameryki para Lott i John Doeg pokonała parę Bell i White 10:8, 16:14, 6:1. W grze mieszanej Nuthall i Lott — Covel i Austin 6:3, 6:3.

TEATRY

Teatr Wielki. Dziś, we wtorek „Tatry”. W środę, 4 bm. po raz drugi opera Moniuszki „Hrabina”, która na premierze doznała tak gorącego przyjęcia. W głównych partjach wystąpią: pp. Bojar-Przemieniecka (tytuowa), Fedyczkowska, Kisielska, Drabik, Sendecki, Urbanowicz i Wawrzyniak, przy pulpicie dyr. Wojciechowski. W czwartek 5 bm. „Rigoletto”. W piątek, 6 bm. „Madame Pompadour” z p. Grabowską w tytułowej partji. — „Pan Twardowski” balet Różyckiego dany będzie w środę, 11. b. m.

Teatr Polski. Dziś i jutro pełna humoru rekordowa krótkowila Adama Grzymały-Siedleckiego „Maman do wzięcia”, na której teatr jest stale przepelniony a publiczność huraganowymi oklaskami przyjmuje sztukę i koncertową grę całego zespołu. W piątek raz jeszcze odegrana będzie arcykomiczna krótkowila Wincentego Rapackiego (syna) „W czepku urodzony”, poczem resztę tygodnia wypełni „Maman do wzięcia”.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś we wtorek i jutro w środę, ostatnie dwa gościnne występy znakomitego artysty scen polskich Antoniego Fertnera w świetnej farsie Hennequin’a i Veber’a p. t. „Kto kogo?”. Pyszna ta komedia ściga codziennie tłumy publiczności.

Premjera „Panienci z dancingu”, odbędzie się w czwartek, 5 b. m. z gościnnym występem Antoniego Fertnera. Sztuka ta cieszyła się w Warszawie ogromnym powodzeniem. Udział w przedstawieniu bierze cały zespół Teatru Nowego z p. K. Cieszkowską na czele.

Szkola Dramatyczna Teatrów Miejskich przy Wielkopolskiej Szkole Muzycznej rozpoczyna wykłady z dniem 15 września. Zgłoszenia na kurs pierwszy przyjmuje kancelarja szkoły, ul. Franciszka Ratajczaka 36. Egzamin wstępny dla nowozapisujących się słuchaczy odbędzie się w pierwszej połowie września. Lekcje w Wielkopolskiej Szkole Muzycznej rozpoczynają się z dniem 3 października.

Teatr „Rewja” na P. W. K.

Dziś i codziennie o godz. 19-ej min. 15, wielka rewja p. t. „Kulig” o godz. 22 min. 15 pełna humoru „Jazda na Wystawę”. 120 osób na scenie — 800 kostjumów. Bilety wcześniej nabywać można w składzie cygar p. Zygarskiego, ul. Gwarna, narożnik ul. 27 Grudnia i w kasie teatralnej przy ul. Śniadeckich 12. dp 1588

Teatr Wielki

DZIŚ — „Tatry”, balet-opera Nowowiejskiego.
Środa, 4. 9. „Hrabina”, opera Moniuszki.
Czwartek, 5. 9. „Rigoletto” opera Verdi’ego
Piątek, 6. 9. „Madame Pompadour”, operetka Falla.
Sobota, 7. 9. „Halka”, opera Moniuszki.
Niedziela, 8. 9. „Hrabina”, opera Moniuszki.
Poniedziałek, 9. 9. „Zemsta Nietoperza” opera komiczna Straussa.
Początek o godzinie 20.
Po rozpoczęciu przedstawienia nikt na salę wpuszczony nie będzie.
Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Polski

DZIŚ — „Maman do wzięcia”.
Środa, 4. 9. „Maman do wzięcia”
Czwartek, 5. 9. „Maman do wzięcia”
Piątek, 6. 9. „W czepku urodzony”.
Sobota, 7. 9. „Maman do wzięcia”.
Niedziela 8. 9. „Maman do wzięcia”.
Poniedziałek, 9. 9. „Maman do wzięcia”.
Początek o godzinie 20.
Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Nowy

DZIŚ — „Kto kogo...?” — gościnny występ Antoniego Fertnera.
Środa, 4. 9. „Kto kogo...?” gościnny występ Antoniego Fertnera.
Początek o godzinie 20.
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.
Teatr „Rewja” na P. W. K.
Dziś i codziennie o godz. 19.15 wielka rewja polska w 19 obrazach „Kulig” — O godz. 22 arcywesoła rewja „Jazda na wystawę”.
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia i w kasie teatralnej, ul. Śniadeckich 12. Na P. W. K. Dwór Huggera, Centr. Restauracja PWK

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

DOKOŁA P. W. K.

GINĄCY ŻUBR

Wczoraj rozpoczęły się w Poznaniu obrady Piątego Kongresu Międzynarodowego zwołanego przez Towarzystwo Ochrony Żubra; trwać będą do dziś włącznie. Udział biorą wybitni przedstawiciele nauki i liczni „ochroniarze” i miłośnicy królewskiego zwierza, który ongi zaludniał lasy i nie tak jeszcze dawno w nich przebywał, teraz zaś zamieszkuje „ochronki” t. j. ogrody zoologiczne a w najlepszym razie zwierzyńce, wśród lasów potworzone.

Mianowicie wraz z trzebieniem ogromnych lasów i odwiecznych puszczy poczęły wymierać właściwy im zwierzyństan. Ginęły niedźwiedzie, łosie, tury i żubry. Nieco zapóźno jednak zorientowano się, że wkrótce zabraknie w resztkach zachowanych lasów tej zwierzyny, na którą dawniej królowie polowali. Do zagłady szczególnie żubra wydatnie przyczyniła się wojna światowa. Zguba jednak była nieuchronna nawet tych niedobitków. Zatem wszystkie państwa środkowej Europy, które posiadały w swych lasach bardzo już nieliczne okazy żubra, zawiązały między sobą w roku 1923 ligę jego ochrony. Corocznie organizuje się naukowe zjazdy lub kongresy w różnych miastach Europy. I obecnie poznański kongres jest piątym z rzędu; poprzedni odbył się w Budapeszcie dwa lata temu. Jubileuszowy kongres miał być zwołany ub. roku do Frankfurtu nad Menem lecz nie odbył się z powodu choroby lub wyjazdu niektórych członków, wobec czego ograniczyła się Liga do zwołania posiedzenia zarządu w połowie listopada.

Na kongresie budapeszteńskim zebraли się członkowie i zaproszeni goście w liczbie 42 osób. Obrady te poprzedziły beopóźno 10 Międzynarodowy Kongres Zoologów. Uczestnicy Zjazdu odbyli cały szereg posiedzeń z licznymi naukowymi referatami i pokazami, poczem zwiedzili państwowy park żubrów w Visegradzie na Węgrzech. Prezes Towarzystwa, dr. Kurt Priemel z Frankfurtu nad Menem przedstawił zbrany sprawozdanie z działalności Ligi w roku 1927 i podniósł między innymi konieczność utworzenia osobnych krajowych oddziałów Ligi w Niemczech i w Polsce.

Co do Polski, potrzebę tego uzasadniał p. Szczerkowski, dyrektor Ogrodu Zoologicznego w Poznaniu. Liga posiada u nas aż 35 członków, a więc więcej niż istniejące dotąd odrębne oddziały Ligi; poza tem utworzenie osobnej organizacji przyczyniłoby się wydatnie do przysporzenia Lidze nowych zwolenników i członków. Przy omawianiu wyboru miejsca obrad następnego kongresu p. Wł. Janta-Polczyński imieniem Dyrekcji naszego Ogrodu Zoologicznego zaproponował Poznań i to w czasie trwania Powszechnej Wystawy Krajowej.

Najciekawsze sprawy, a mianowicie hodowlane referował G. v. d. Groeben, który zaznaczył, że ogólny zwierzostan korzystnie podniósł się ilościowo w stosunku do 1926 roku. Zaraza pyska i racic spowodowała bowiem śmierć tylko dwóch okazów (w Rosji i w Anglii). Przybyło zaś 6 cieląt, z czego 4 sztuki są płci żeńskiej. Spis żyjących żubrów przedstawia się w dniu 31 grudnia 1927 roku następująco: 19 byków (w tem 2 niezdatne do hodowli) 20 krów (z czego 3 niezdatne), 4 młode byczki i 2 jałówki z roku 1925 i 11 cieląt, urodzonych po 1 styczniu 1926 roku. Ogółem w Europie żyje 56 żubrów. W Polsce posiadamy ogółem 14 żubrów, z czego 3 w Poznaniu, 6 w Pszczynie, 5 w Warszawie; dwa zaś mają być kupione.

Na budapeszteńskim kongresie podnoszono też niebezpieczeństwo, jakie dla zachowania czystej rasy żubra stanowi krzyżowanie go z bizonem amerykańskim. W związku z tem postanowiono prowadzić i publikować corocznie rodowodowe księgi żubrów. Dla zaznajomienia ogółu ze znaczeniem i celami ochrony żubra, wygłosił dr. Kurt Priemel wykład na ten temat w przepelnionej sali Ogrodu Zoologicznego w Budapeszcie, co wywołało duże zainteresowanie. W ostatnich czasach Liga wielce się rozrosła. I tak liczy obecnie prawie 600 członków, w czem prawie 300 w Polsce. Do Ligi należy 5 instytucyj naukowych i 25 ogrodów zoologicznych. Z większych państw Europy jedynie Francja nie przystąpiła jeszcze do Ligi.

Obecny piąty kongres rozpoczął się wieczorem powitalnym, który odbył się onegdaj w salach „Koła Towarzystwa”. Wczoraj rano odbyło się posiedzenie plenarne ze sprawozdaniami kasowemi, wydawniczymi i archiwalnymi. Popołudniu uczestnicy zwiedzili Muzeum Przyrodnicze i Ogród Zoologiczny, gdzie jak wiadomo znajdują się 3 żubry. Dziś p. prof. dr. L. Heck, dyrektor berlińskiego Ogrodu Zoologicznego wygłosił odczyt p. tyt. „Żubr w sztuce”. Popołudniu uczestnicy zwiedzą P. W. K. i Wystawę Łowiecką. W następnych dniach wyjadą na zwiedzenie Krakowa, Wieliczki i Zakopanego. (J. M.)

UCZENI POLSCY NA SŁOWACZYŹNIE

Z Krakowa piszą nam:

Grono uczonych polskich, pod przewodnictwem prof. U. J. dra Semkowicza udało się na Słowacznę, aby umocnić nawiązane zdawna stosunki kulturalne z pobratymczym narodem. Odwiedzili kulturalną stolicę Słowaczyny, Turcjańskiego św. Marcina, gdzie jednocześnie odbywały się zjazdy Maticy Slovenskej, Rady Muzealnej i Ziveny. Goście polscy podejmowani byli serdecznie przez zarząd Maticy z prezesem Józefem Skultetym i sekretarzem Stefanem Kremerym.

Dla współpracy intelektualnej polsko-słowackiej wizyta uczonych polskich na Słowacznę ma niemałe znaczenie. Wzięli w niej udział uczeni, jak prof. dr. K. Nitsch, prof. Semkowicz, prof. Smoleński, dyr. Roman Zawiliński, dyr. Magiera, doc. Kubijowicz i dr. Heitzman. Reprezentowana też była młodsza generacja uczonych, doktorowie: Ormicki, Stieber, Malecki, Obrębski, Pacewiczowa, Kintopfowa, Obrębska, osiemnastu studentów-geografów krakowskich oraz kilku studentów warszawskich. Jak widać zainteresowanie Słowaczną u uczonych polskich przejawia się zarówno u geografów, językoznawców, jak i historyków.

Graniczące z Polską tereny słowackie mają z nią bliskie pokrewieństwa etniczne, to też uczeni nasi usilnie rozszerzają zasięg swych badań na obszar Słowaczyny. Z seminarjum językowego profesora Nitscha wyszli dwaj młodzi badacze-językoznawcy: dr. Stieber i dr. Malecki. Zajmują się oni dialektami słowackimi oraz gwarami przejściowymi do gwar góralskich polskich. Prof. J. Smoleński prowadzi badania geograficzne na pogranicznych terenach Tatr i Beskidów. Badania etnograficzne prowadzi: Dr. W. Kubijowicz i dr. Zofia Pacewiczowa nad życiem pasterskim w Karpatach, a dr. K. Zawistowicz-Kintopfowa studjuje Orawę polską po obu stronach granicy. Prace historyczne nad osadnictwem Oraw zajmują prof. W. Semkowicza, któremu w zbieraniu materiałów pomaga dr. K. Dobrowolski. Prace prehistoryczne prowadzi prof. W. Antoniewicz. Geologowie i botanicy również zmuszeni są nieraz przenosić granicę swego zasięgu poza granicę polityczną. We wszystkich tych dziedzinach pracy bierze żywy udział młodzież słowacka, studująca licznie na polskich uniwersytetach. K. N.

PISMA NADEŚLANE

„Przeгляд Księgarski”. Tygodnik. Organ Związku Księgarzy Polskich. Nr. 34. Treść: Ad. Sz.: „Na progę roku szkolnego”. — Fantazy Pedant: „Kilka uwag w sprawie propagandy książki i czytelnictwa”. — Odgłosy prasy o książce przed sezonem szkolnym. — Karol Czapek: „Kiedy co czytać? Książki na rozmaite okoliczności życiowe”. — Wu: „Po urlopie”. — Komunikat Biura Związku Księgarzy Polskich. — Kronika księgarska. — Informacje i wiadomości. — Z księgarstwa zagranicznego.

„Przyjaciel Młodzieży” nr. 9. Pismo Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej. Treść: Leb: „Z naszego Sejmu”. — W. Jaroszewski: „Byliśmy w Pradze”. — Felicia Żurawska: „Sznuj kobiety”. — M. Konopnicka: „Kochany ty dom...”. — M. Duninówna: „Nad starą księgą”. — C. W.ówna: „Walka”. — Literka: „Ziarno prawdy”. — Ks. dr. W. A.: „Co miesiąc możesz być na ogólnopolskim zlocie!”. — „Podłuchane”. — Z. Morawska: „Mowa ojczysta”. — „Ubożejemy, czy też bogacimy się?”. — Nowość dla bibliotek S. M. P. — Starszy brat: „W cztery oczy!”. — Sz.: „Króliki”. — Poczta Przyjaciela. — Książki wybrane dla Ciebie. — Konkurs zadaniowy. — Kącik wesołości.

WŚROD KSIĄŻEK

CHINCZYK O CHINACH

Niema to ciekawszej lektury, niż rzeczowy, inteligentny i naukowo ścisły opis historii i obyczajów jakiegoś odległego, egzotycznego narodu, o którym mamy wiadomości niedostateczne, jeśli nie fałszywe. Taką właśnie książką jest „Duch narodu chińskiego” Ku-Hung-Minga, przyswojony naszemu językowi przez Józefa Targowskiego, który swe tłumaczenie poprzedził zajmującą przedmową.

Ku-Hung-Ming jest filozofem; odebrał wykształcenie europejskie, zna naszą część świata, jednak sercem i umysłem pozostał Chińczykiem. Książka jego zabarwiona jest, bardzo zresztą szlachetną tendencją. Jest ona mianowicie reakcją na okropności ostatniej wojny światowej; autor szuka przyczyn tej strasznej katastrofy, kierowany chęcią uchronienia Europy przed powtórnią krwawą tragedją. Pod kątem tego zagadnienia napisał swą książkę.

W najogólniejszym zarysie wywodu autora sprowadzają się do twierdzenia, że przyczyną wojny jest upadek moralności wśród ludów europejskich, materialistyczny pogląd na życie, ztratu cnoty lojalności i honoru obywatelskiego. — A wszystko to, czego nam właśnie brak, znaleźć można, zdaniem autora, w religii i moralności Chińczyków. Charakterystyka narodu chińskiego, którą autor podaje, streszcza się w tych cechach: prostota ducha, łagodność, otwartość, wysokie poczucie lojalności i honoru. Religja Konfucjusza ma charakter przedewszystkiem, a nawet wyłącznie etyczny, jest to raczej kodeks przyzwoitości, prawo gentlemanów, niż religia w znaczeniu, które Europejczyk temu słowu nadaje, a które mieści w sobie duży procent pierwiastka metafizycznego i mistycznego. — Autor daleki jest zresztą od propagandy religii chińskiej w Europie, ma bowiem doskonale zrozumienie odrębności, psychiki i kultury europejskiej — nie daje wskazówek, raczej nawołuje do rozważenia się w przyczynach zła.

Z książki Ku-Hung-Minga dowiadujemy się wielu ciekawych rzeczy o obyczajach, życiu umysłowym i rodzinnym Chin — wszystko jest tu proste, czyste, przepojone duchem najwyższego wymiaru gentlemanerii. Autor jest dobrym dialektykiem, rozumie logicznie i jasno, ale też, co nieodłączne jest chyba od tych załat — zbyt nieraz schematyzuje, np. w rozdziale „O religii czci dla motłochu”.

Po przeczytaniu książki Ku-Hung-Minga oczarowani jesteśmy Chinami. Po chwili jednak przypomina nam się to i owo — krwawe egzekucje chińskie, katowanie ofiar, ponure i zimne zobojętnienie na śmierć, które raczej grozą nas przejmują, niżli podziwem. — Czyż to wszystko „plotki”? — Chyba nie. Pamiętamy przecież niejedną fotografię, niejedny opis. — Ale bo też nie wymagamy od Ku-Hung-Minga, aby stanowią wyjątek ze wszystkich ludzi i, aby to co swoje, nie wydawało mu się lepsze od tego, co obce.

J. E. Skiński.

Poznań.

Pisma Melanii Parzewskiej ukazały się (tom I) w Wilnie. Wydawnictwo to pism Melanii Parzewskiej znaney działaczki narodowej z okresu zaborów, jest pośmiertnym uczczeniem jej cichych dla sprawy zasług Wstęp pióra p. B. Lutomskiego i wspomnienie o Melanii Parzewskiej dawnego ucznia szkół kaliskich dra Sławomira Czerwińskiego, charakteryzują pracę, jaką prowadziła ona nad podtrzymaniem polskości. Stałem miejscem pobytu działaczki był Kalisz; tutaj rozwijała zakonspirowaną działalność oświatową, stała wyjeżdżała często w Poznańskie i na Śląsk, aby nawiązać kontakt z działaczami pod pruskim zaborem. Zebrane w tomie utwory stoją w ścisłej łączności z jej społeczną działalnością. Są to obrazki polskiego życia, duszonego systematycznie we wszystkich dziedzinach przez zaborców. Najbliższym autorce tematem jest szkolnictwo i sprawy oświatowe, to też niemi zajmuje się przeważnie. Obrazki cechuje prostota, niewysilanie się na artyzm, nade wszystko panuje uczucie. Najbardziej udanym nazwać można obrazek: „Nad brzegami Odry”, malujący życie studentów Polaków we Wrocławiu. Wszystkie utwory Melanii Parzewskiej cechuje miłość do swoich i to jest głównym probierzem według którego należy je oceniać. Książka ta upamiętni potomności cichą a zasłużoną pracownicę. (tk)

ZYCIE KULTURALNE

TEATR

Gościnny występ dyr. Chaberskiego w Teatrze Narodowym. Piszą nam z Warszawy: Drugie przedstawienie „Wiosny Narodów” musiało jak wiadomo uleść odwołaniu, gdyż p. Łuszczewski, grający jedną z głównych ról, nagle zniknął bez śladu. Publiczności zwrócono pieniądze. Gdy poszukiwania doraźne za p. Łuszczewskim nie wydały rezultatu, a sztuka iść musiała, aby nie przerywać powołania premjery, „res ad triarios venit” widzowie trzeciego przedstawienia mieli rzadką, bo wogóle pierwszą okazję ujrzenia na scenie samego dyrektora Teatru Narodowego, p. Emila Chaberskiego, który zastąpił nieobecny jeszcze ciągle artystę. Wreszcie p. Łuszczewski znalazł się w... Poznaniu, gdzie go nagle powołały i niespodziewanie zatrzymały pewne zmartwienia natury bardzo osobiste i Teatr Narodowy przestał być tą przysłowiową chudą faram, w której sam proboszcz dzwoni. P. Łuszczewski wrócił do roli, ale ma to być podobno ostatnia jego rola w Teatrze Narodowym, gdyż według wieści zakulisowych dostał dymisję, która w istocie nie byłaby niezasłużoną.

Dzienniki donosiły także, że niefortunny zbieg ma zapłacić wysoką karę oraz zwrócić Teatrowi Narodowemu 3000 złotych, które znajdowały się w kasie w dniu odwołanego przedstawienia. Zniknięcie p. Łuszczewskiego było bez wątpienia wielką sensacją, ale jeszcze większą byłoby może ściągnięcie z aktora takich sum, gdy w dodatku dostaje dymisję. Ten, kto by tego dokazał, zostałby chyba królem egzekutorów na cała Europę. Pewnem jest tylko to, że znalazła się „oplakana zguba” (jak śpiewają w „Lohengrinie”) wszystko zaś inne jest przypuszczeniem albo i sennym marzeniem. (tw)

RUCH REGIONALISTYCZNY

Z regionalistyki wileńskiej. Książka prof. Pigoń p. t. „Z dawnego Wilna” jest holdem dla Uniwersytetu Stefana Batorego, który obchodzi w jesieni 350-tą rocznicę założenia. Cała kulturalna elita Polski znajduje się niewątpliwie wtedy nad Wilją, by uczcić pamięć wielkiej chwili. Uniwersytet wileński panowanie ducha polskiego utwierdzał wszędzie, zakładając wyższe uczelnie od Warty do Dźwiny i Dniepru. Prof. Pigoń zgromadził w jeden zespół szkice powiązane między sobą bliższem lub dalszem pokrewieństwem tematu. Głównym przedmiotem jest Mickiewicz i jego epoka. Najpierw jest mowa o sprawie głośnego badacza czasów pierwotnych Zorjana Dołęgi Chodakowskiego. Wiedzieliśmy, że uniwersytet Sniadeckiego był nieprzychylny temu przodownikowi romantyzmu. Pigoń oświetlił dokładnie tę sprawę i wyjaśnił, w jaki sposób Chodakowski dostał się do Rosji. Potem idą szkice o cenzurze rosyjskiej, o młodzieży akademickiej wojującej z akademikami rosyjskimi, o dawnym gimnazjum wileńskim, o książkach polskich, które ścigał rząd rosyjski. Blżej Mickiewicza stoją szkice o sztambuchu Maryli, o postawie religijnej i przypuszczalnych wierszach poety. Pełnym rzetelnym sentymentu jest ustęp o wigilii Żana na wygnaniu, w Orenburgu. Z zajęciem czyta się i resztę szkiców ciekawej książki. (T. Gr.)

OCHRONA ZABYTKÓW

Armaty na Wawelu. Z Krakowa piszą nam: Na stokach Wawelu ukazały się paszeczki ogromnych armat. Są to oczywiście zabytki, pochodzą z wieku 16-go i 17-go a wydobyto je ostatnio z Rosji, dokąd je w swoim czasie zaborcy wywieźli. Armaty są polskie, odlane z brązu, na łufach mają herby rodów szlacheckich i postacie Świętych. Paszczami są skierowane na miasto i wybornie zdołają stoki zamczyńska. (ok)

Dom J. I. Kraszewskiego w Dreźnie. Piszą nam z Dreznia: Przez lat blisko piętnaście zamieszkiwał Józef Ignacy Kraszewski wileńską dziś jeszcze istniejącą na ulicy Nordstrasse. Dziś willa nosi numer 28, w roku 1881 była oznaczona numerem 31. Tutaj powstała duża ilość powieści Kraszewskiego, wydawanych pod pseudonimem Bolesławity. Ostatnie dwa lata pobytu w Dreźnie przemieszkał Kraszewski w willi na Jägerstrasse 27. Tutaj został on w roku 1884 aresztowany na rozkaz Bismarka, aby pod fałszywym zarzutem zdrady stanu osadzony być na fortecy. (oz)

VARIA

Z krytyki — powieściopisarzem. Nasz korespondent londyński (z. r.) pisze nam: Angielski krytyk J. B. Priestley wydał potężny tom objętości 640 stron bitego duku p. t.: „The good companions” (Dobrzy towarzysze). Powieść gładka, ale nieoryginalna, jest pisana z widoczną myślą o publiczności, która też przyjęła banal Priestleya życzliwie.

Jutro!
OBRAZY z GALERJI HR. MIELŻYŃSKIEJ NA ZAMKU POZNAŃSKIM
przez
Ludwikę Pugeta

Wszepolski zjazd rzemiosła i drobnego przemysłu

odbędzie się w dniach 8 i 9 września r. b. w Poznaniu w dużej sali nowopobudowanego „Domu Rzemieślniczego” przy ul. Fr. Ratajczaka. Obszerny program Zjazdu jest następujący:

I Dzień obrad niedziela 8 września

1. O godz. 8,30 z rana zbiórka Organizacji, Cechów, Towarzystw i delegacji na Nowym Rynku tuż w pobliżu kościoła Farnego.
2. O godz. 9 nabożeństwo w kościele Farnym.
3. Po nabożeństwie pochód na salę obrad w „Domu Rzemieślniczym” przy ul. Franciszka Ratajczaka.

4. O godz. 11 powitanie i otwarcie Zjazdu przez prezesa Związku Tow. Przemysłowych i Rzemieślniczych p. Franciszka Górczaka.

5. Wybór prezydium Zjazdu.
6. Przemówienia przedstawicieli duchowieństwa, władz i gości.

7. Wybór komisji (obradujących w toku obrad Zjazdu w osobnych salach).

8. Referaty: 1. Organizacja rzemiosła i jego ustawodawstwo (p. inż. Kwasiński-Warszawa), 2) Położenie gospodarcze rzemiosła (p. Wacław Burcicki-Warszawa).

Wspólny obiad (bankiet).

Zwiedzenie wspólne wystawy zabytków rzemiosła oraz zabytków miasta pod kierownictwem członków komisji przyjęć (niebieska opaska na lewym ramieniu).

II dzień obrad poniedziałek, 9 września

O godz. 9 rano posiedzenie komisji.

O godzinie 10 posiedzenie dalsze Zjazdu. a) Referat p. t. „Rząd, Ciąła Ustawodawcze a Rzemiosło” (prezes p. Fr. Górczak-Buk); b) Sprawozdanie referentów komisji; c) Uchwalenie rezolucji; d) Zamknięcie Zjazdu.

Uwagi:

1. Uprasza się o przybycie z sztan-darem.

2. Biuro informacyjne będzie urzędować na Głównym dworcu przy wyjściu zachodnim w sobotę, 7 września r. b. od godziny 12 w południe przez całą noc do niedzieli godz. 9 rano.

Oprócz biura informacyjnego na dworcu czynna będzie Komisja Zjazdowa, która urzędować będzie od soboty 7 września godz. 12 w południe do niedzieli godz. 9 rano. Komisja ta udzieli delegatom i gościom wszelkich wskazówek, szczególnie co do kwatery.

3. Wszystkich delegatów oraz gości przybywających na Zjazd prosimy zapisać się na dworcu przy stołach urzędującej komisji Zjazdowej, gdzie otrzymają oznaki uczestnictwa Zjazdu.

Zniżki kolejowe: Związek nie będzie wydawał żadnych zniżek kolejowych na zjeżdźcie w Poznaniu. Natomiast kto chce uzyskać zniżkę kolejową musi zażądać przy wykupieniu biletu w kasie kolejowej miejsca swojego wyjazdu bilet ulgowy powrotny z zaznaczeniem, że wyjeżdża na „Powszechną Wystawę Krajową” do Poznania. Bilet zwrotny ważny jest przez 15 dni.

Zgłoszenia zawierające: a) Nazwisko kierownika wycieczki, b) liczbę uczestników wycieczki, c) nazwę organizacji względnie miejscowość pochodzenia wycieczki, d) datę przyjazdu wycieczki do Poznania (dzień i przypuszczalna godzina), e) datę wyjazdu wycieczki z Poznania, f) dla ilu uczestników przygotować kwatery, g) ilu uczestników weźmie udział w wspólnym obiedzie? prosimy nadsyłać pod adresem:

Komitet Wykonawczy I. Wszepolskiego Zjazdu Rzemiosła i Drobnego Przemysłu w Poznaniu — ul. Masztalarska 8a, I piętro.

Komitet Wszepolskiego Zjazdu Rzemiosła i Drobnego Przemysłu

charakter bardzo uroczysty i udzielił się całemu obywatelstwu.

Uroczysty obchód, w którym wzięły udział wszystkie organizacje miejscowe i liczne delegacje zamiejscowych bratnich towarzystw, zainaugurowało nabożeństwo kościelne, odprawione przez ks. proboszcza Adama, który też wygłosił piękne, głęboką myślą nacechowane kazanie, zastosowane do uroczystej chwili. Nabożeństwo w czasie nabożeństwa wykonał miejscowy chór kościelny pod kierownictwem swego dyrygenta, miejscowego organisty p. Wilczyńskiego.

Po nabożeństwie nastąpiło otwarcie zebrania jubileuszowego przez prezesa p. Juliana Osińskiego i to wobec prześlizniętej pogody nie w sali, a w ogrodzie p. Piątka.

P. prezes otwierając zebranie podkreślił uroczysty moment oraz wielkie zmiany w położeniu Tow., gdy je przed ćwierć wiekiem zakładano.

Marszałkiem uroczystości wybrano I wiceprezesa Związku Tow. Przem.-Rzem. b. posła na Sejm p. Adama Piotrowskiego z Poznania, sekretarzem p. Cz. Jasickiego z Poznania, a na ławników poproszono pp. Napieralskiego z Swarzędza, Kasperka Poznań — Główna, Tetrzyńskiego Poznań — Jeżyce, J. Ruplewicz z Poznania, J. Żurawskiego z Poznania i Genslera Poznań — Rataje.

P. Piotrowski obejmując marszałkostwo, w serdecznym przemówieniu, składa Jubilatowi jak i zasłużonym członkom życzenia zbroźni pracy im. Związku Tow. Przem. i Rzem.

Dalsze życzenia składali, wręczając gwóźdź pamiątkowy pp. Ign. Czaplicki im. Tow. Młodych Przem. z Poznania, Żurawski im. Koła Tow. Rękodzielników z Poznania, Ruplewicz jako b. członek Tow.-Jub., Tetrzyński im. Tow. P.-Jeżyce, Napieralski im. Tow. Przem. w Swarzędzu, Kasperk im. Tow. Przem. P.-Główna, Gensler im. Tow. Przem. P.-Rataje, Maksymilian Thiel im. Tow. Przem. w Obornikach, Rudolf im. Tow. Przem. Poznań - Wilda.

Z Murowanej Gośliny przemawiali pani Papajewka im. Stow. Polek oraz Pań św. Wincentego a Paulo, p. Halamski im. Bractwa Kurkowego, p. Filipiak im. Kat. Tow. Robotników Polskich, p. Grocz im. Chóru kościelnego im. św. Cecylii, p. Świata im. Stow. młodzieży Polskiej, p. Chudziński im. Tow. Sport. „Concordia”. Liczny szereg telegramów i życzeń nadesłanych na piśmie, odczytał prez. p. Osiński. Między innymi nadeszły telegramy gratulacyjne od współzałożyciela Tow. Jubilata p. aptekarza Wiktora Grzesieckiego, obecnie w Chorzowie na G. Śląsku, oraz p. Miecz. Langnera obecnie w Bydgoszczy, jednego z członków pierwszego zarządu.

Następnie bardzo szczegółowo sprawozdanie z 25-letniej działalności Tow., wygłosił sekretarz Tow. p. K. Klajnert, z którego wynikało m. in., że wybitne zasługi przy założeniu oraz rozwoju Tow. położyli pp.: red. Kazimierz Ziółkowski, A. Osiński, Grzesiecki itd.

Pamięć zmarłych zasłużonych członków uczczono powstaniem z miejsc.

Nastąpiło uroczyste wręczenie upominków członkom - jubilatowi w postaci żetonów przez marszałka Zjazdu. Odnaczeni zostali pp. K. Ziółkowski, Ant. Osiński, Wiktor Grzesiecki, Józef Kosmowski, Andrzej Lewandowski, Piętek Paweł, Nowak Józef, Pohl Tomasz, Papajewski Stan., Nowak Tomasz, Głaziński Stanisław, Julian Osiński i Antoni Garstkiewicz.

Imieniem członków - jubilatów przemawiał p. K. Ziółkowski, dziękując za odznaczenia i nawołując do solidarności i jedności w Tow. Obrady zakończono okiem na cześć Rzeczypospolitej i jej Prezydenta.

Po zebraniu nastąpiła wspólna fotografia, poczem obiad, w czasie którego wygłoszono liczne toasty i jedną deklamację.

Po południu odbył się pochód przez miasto, poczem bawiono się wśród miłej harmonji do wieczora w ogrodzie, a wieczorem na sali. Cz. J.

Z wychodźstwa polskiego we Francji

Robotnicy w obronie zasad katolickich oraz dobrego imienia Polski

W dniu 25 sierpnia r. b. z inicjatywy organizacji robotniczych „Twa Jedność”, „Twa św. Teresy”, „Twa im. Moniuszki” odbył się wielki wiec robotników polskich z Alzacji w największym mieście przemysłowym w Milhuzie, gdzie jednogłośnie uchwalono domagać się od władz polskich nauczycieli, praktykujących katolików, którzyby wychowywali młodzież w duchu katolickim i narodowym. Jednocześnie zgłoszono protest przeciwko miejscowej prasie niemieckiej uwłaczającej czci i dobremu imieniu wychodźstwa polskiego. Uchwalono następujące rezolucje: I-a Robotnicy polscy zebrani w Milhuzie na wielkim wiecu w dn. 25 sierpnia r. b. w zrozumieniu, że szkoła polska na wychodźstwie, jest obok roli Kościoła największym czynnikiem wychowawczym, że ona poza rodziną wpływa na dalszy bieg życia młodzieży i od jej kierownictwa zależy polskość emigracji, zwracają się do władz polskich, by na wychodźstwie przeznaczono najdzielniejszych nauczycieli, praktykujących katolików, którzyby również swoim

przykładem wychowywali dziatwę polską na wychodźstwie. II-a Robotnicy polscy zebrani w Milhuzie na wielkim wiecu w dn. 25 b. r. potępiają antypolskie artykuły, skierowane przeciwko wychodźstwu polskiemu, zamieszczone w dzienniku strasburskim: „Neueste Nachrichten”, protestując tem samem przeciwko uwłaczaniu opinii Polaków na emigracji.

Sporadycznych faktów nadużyć, popełnionych przez obywateli polskich, przeważnie przez osobników stojących poza społeczeństwem polskiem, nie można zrzucić na karb całej emigracji polskiej.

Stwierdzamy przeto, że dziennik „Neueste Nachrichten” ze zwykłą sobie nienawiścią pruską w stosunku do polskości krzywdzi całe społeczeństwo i wychodźstwo polskie, nazywając je „pijakami”, „złodziejami” i „mordercami”. (KAP)

Zaliczenie kolejowcom lat służby w wojsku

W ostatnim dzienniku urzędowym ministerstwa komunikacji ukazało się rozporządzenie ministra komunikacji do wszystkich dyrekcji kolejowych w sprawie zaliczenia pracownikom kolejowym czasu służby w wojsku polskim do czasu służby kolejowej przy ustalaniu kolejności do mianowań w listach starszeństwa. W rozporządzeniu ministerstwo poleca dyrekcjom zaliczać do służby kolejowej pracownikom kolejowym etatowym, jakoteż nieetatowym stałym, dziennemu płatnym, ochotniczą służbę w wojsku polskim, oraz w formacjach i organizacjach wojskowych, uznaną jako zwykłą służbę w wojsku.

„Trzecia epoka faszystwu”

Niedawno „Popolo d' Italia” poświęcił dłuższy artykuł sprawie „trzeciej epoki” faszystwu włoskiego i obwieścił, że w październiku należy się spodziewać nowych wynurzeń „Il Duce”.

Obecnie tą samą kwestją zajmuje się „Giornale d'Italia”. Oficjalny organ partji rządzącej za „drugą epokę” faszystwu uważa okres wcielania organizacji faszystowskich w prawną strukturę państwową a zakończeniem tej drugiej epoki nazywa porozumienie państwa z Kościołem, które usunęło ostatni rozdział między obywatelami i narodem a państwem. „Wolna od epizodów improwizowanych, organicznie i stopniowo „zbliza się teraz trzecia epoka. Polega ona na „podniesieniu się do większej Italji”.

Charakterystyczne zakończenie artykułu „Giornale d'Italia” brzmi tak: „Nie może być jednak większych Włoch, gdy część ich zbiorowości stoi poza obrębem kadry i poza obrębem ruchu”.

Mimochodem

Wojna w Palestynie

Przed redakcją stoi grupka t. zw. ślepych czytelników. (Określenie to nie znaczy, aby ludzie ci pozbawieni byli wzroku, nie — przeciwnie! Tylko, nie chcąc, czy nie mogąc wydać 20 groszy na gazetę, czytają ją bezpłatnie, umieszczoną za szybą).

— Zawsze, panie, miałem sympatię dla Arabów. I pokazało się, że ją dobrze ulokowałem. Biją Żydów zdrowo, rozwoździ się jakiś gość.

— Ktoby tam Żydków lubił, odpowiada mu młody robociarz, każdy jeden ma na nich chrapkę.

Uważałem za stosowne wtrącić się do dyskusji.

— Moi panowie, dla nas to jest prawdziwe nieszczęście, że ich tam biją.

— Co jest?! Krzyknął ktoś wrogo. To pan taki ich przyjaciół?

— A może sam jest Żyd, dodał robociarz.

Poczułem, że wywołałem mimowoli lekkie oburzenie. Trzeba było wyjaśnić swoje stanowisko.

— Ależ naturalnie, że to dla nas nieszczęście. Proszę sobie wyobrazić, że Arabowie wezmą u siebie górę nad Żydami. Co się stanie z pokonanymi. Wyemigrują do Polski.

— Niech później pójda w ich ślady Węgry — ciągnął dalej. Co się znowu stanie? Żydzi schronią się do Polski i tak będzie bez końca. Gdziekolwiek ich będą bić, zawsze znajdą u nas opiekę.

— Bo u nas im najlepiej!

— Ma pan rację.

— No, to może już lepiej, żeby ich tam nie bili...

Digamma.

Ogólno-polski zjazd Katolickich Związków Polek

(KAP) Z okazji 20-lecia istnienia Katolickiego Związku Polek w Poznaniu oraz utworzenia Zjednoczenia Katolickich Związków Polek z całej Polski, zjazd odbędzie się dnia 5 września 1929 r. w Auli Uniwersytetu Poznańskiego.

Msze św. na intencje zjazdu odprawi o godzinie 9 w Złotej Kaplicy przy katedrze, J. E. Kardynał - Prymas Polski.

Obrady rozpoczną się o godz. 10,30 w Auli Uniwersytetu Poznańskiego. 1. Otwarcie zjazdu przez p. Zofję Rzepecką, przewodniczącą Katolickiego Związku Polek w Poznaniu. 2. Wybór

prezydium zjazdu. 3. Przemówienie J. E. Kardynała - Prymasa Polski. 4. Powstanie i 20-letnia działalność Katolickiego Związku Polek w Poznaniu, ref. p. Anna Suchocka, wice-przew. K. Z. P. Poznań. 5. Konieczność wytworzenia światłej elity kobiecej przejętej duchem katolickim i narodowym, ref. hr. Zofja Zamojska, przewodnicząca K. Z. P. Warszawa. 6. Międzynarodowy Katolicki Ruch Kobiecy, ref. ks. Teresa Sapieżyna, przewodnicząca K. Z. P. Kraków, 7. Akcja Katolicka, ref. ks. infułat Stanisław Adamski. Zamknięcie zjazdu. O godzinie 21 odbędzie się raut dla uczestników Zjazdu.

Z życia sokolego

Zebrań międzygłazdowe sokolek. Przy udziale około 150 druhen odbyło się dnia 28 sierpnia w salce szkoły gospodarczej przy ul. św. Marcina 69 zebrań międzygłazdowe sokolek z przedstawicielkami gniazd Śródmieście, Wilda, Śródka, Rataje — oraz Kostrzyn i Puszczykowo. Zebranie zagała p. Dobroczyńska, witając prelegentkę p. dr. Dobrzyńską - Rybicką oraz zebranych, poczem obrano przewodniczącą zebrań p. Ewę Siurchnińską, na sekretarkę zaś p. M. Dziembowską. Referat na temat: „Co daje sokolstwo kobiecie — Polce” wygłosiła p. dr. Dobrzyńska-Rybicka. Gorące oklaski były dowodem — jak głęboko słowa jej do serc druhen trafiły, to też wyonila się bardzo ożywiona dyskusja.

Omawiano dalej sprawę kursu odbytego dla druhen w Gorzodowie. Uczestniczki tegoż wyrażały wielkie zadowolenia z kursu i głęboką wdzięczność dla p. prez. Zychlińskiej, która druhen podczas kursu u siebie gościła. Dalej poruszono sprawę zabawy międzygłazdowej sokolek, która odbędzie się 15 września r. b. w sali i w ogrodzie „Boulevard” przy placu Nowomiejskim.

Przy herbatce, wydanej bezinteresownie przez dyrektorkę szkoły gosp. p. Sadowską, spędzono mile i wesołym nastroju czas w ogólnej pogadance o rozszerzeniu idei sokolej wśród kobiet i młodzieży. Po wyczerpaniu obrad i odpiewaniu pieśni „Myśmy przyszłością narodu”, zakończono ten miły wieczór hasłem sokolem „Czołem”.

„BACZ, BY TWOIM BYŁO CELEM BYĆ I ZWIERZĄT PRZYJACIELEM”

Poświęcenie tablicy

ku czci króla Bolesława Chrobrego w Chrobrzynie.

Dnia 4 bm. odbędzie się na wyspie Solta obok Splitu (Spalato) na terenie będącym własnością „Domu Polskiego nad Adriatykiem” nazwanego na cześć króla Bolesława Chrobrego „Chrobrzynem”, uroczyste odświeżenie tablicy pamiątkowej ku czci Bolesława Chrobrego, która w języku polskim i serbsko-słowackim głosi, że teren ów nazywa się „Chrobrzynem” na cześć króla polskiego Bolesława Chrobrego, jednego z największych władców słowiańskich.

Dnia 31. 8. br. wyruszyła z Warszawy wycieczka kolejarzy przez Wiedeń, Zagrzeb Split, by wziąć udział w uroczystości 4. 9. rb. na wyspie Solta. Z powrotem wycieczkowicze zwiedzą Budapeszt, skąd statkiem po Dunaju pojedą do Wiednia. W Jugosławii wycieczka zatrzyma się dłużej na wybrzeżu Dalmatyńskim dla zwiedzenia Splitu, Trogiru, Solinu, Solty, Dubrownika, Raguzy, okolic zatoki Kotarskiej, Cetynji itp. Koszt udziału w 3-tygodniowej wycieczce wraz z paszportem ulgowym, hotelami, utrzymaniem etc. po odliczeniu biletów kolejowych wynosi 600 zł. (O)

25-letni jubileusz Tow. Przemysłowców

w Murowanej Goślinie.

W roku bieżącym mija 25 lat, kiedy w Murowanej Goślinie, miasteczku położonym w najbliższym obrębie st. m. Poznania, powstało pierwsze zrzeszenie polskie: Towarzystwo Przemysłowe. To też obchód 25-lecia tej macierzy istniejących na terenie miejscowym organizacji przybrał

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA

Jak D. K. P. przygotowała się do P. W. K.

(Referat prez. inż. Rucińskiego na wszechpolskim zjeździe inżynierów kolejowych.)

Kiedy z końcem r. 1927 zapadła uchwała Urządzenia w r. 1929 Powsz. Wystawy Krajowej w Poznaniu, nie ulegało wątpliwości, że nietylko udział w tej wystawie będą musiały wziąć Polskie Koleje Państwowe, ale oprócz tego Zarząd Kolejowy, a przedewszystkiem Dyrekcja Kolei Państwowych w Poznaniu.

Dostosowanie się do wymagań zwiększonego ruchu polegało na tem, aby pod względem eksploatacyjnym, trakcyjno-mechanicznym, budowlanym, administracyjnym, taryfowym i sanitarnym pozycyja odpowiednio przygotowania. Porządek, jaki obrałem dla przedstawienia tych przygotowań, odpowiada w następstwie organizacji dyrekcyjnej poszczególnych wydziałów, które wykonały te prace z całą dokładnością.

Co dotyczy wzmocnienia personelu, to D. K. P., przewidując wielkie wzmoczenie się ruchu i chcąc ten ruch zupełnie opanować i sprawnie przeprowadzić, zapewniła sobie już w ciągu roku 1928 odpowiednią ilość wyszkolonego personelu. Pod uwagę brano nietylko przewidziane powiększenie się ruchu osobowego i towarowego, ale również rozbudowę dworców w Poznaniu, powodującą oczywiście odpowiednie pomnożenie posterunków służbowych. Nie mniejszą wagę kładła D. K. P. na zabezpieczenie podróży możliwie najwygodniejszą i łatwą orientacji. Przyjmowanie potrzebnych sił nastąpiło z początkiem b. roku. Najpierw przyjęto te kategorie pracowników, które potrzebowały dłuższego wyszkolenia. Wyszkolenie to odbywało się w ten sposób, że urządzono kursy specjalne dla konduktorów peronowych, dla informatorów i dla konduktorów osobowych. Kursy te trwały od 6 do 8 tygodni. Ilość inspekcyjnych i dyżurnych ruchu oraz kasjerów biletowych trzeba było również zwiększyć.

Ponieważ ruch nie osiągnął tego największego natężenia, na jakie D. K. P. się przygotowała, przystąpiono już w miesiącu czerwcu do stopniowej redukcji personelu, przydzielonego stacji Poznań na czas P. W. K., tak, że ogólna liczba tego personelu, wynosząca z początkiem wystawy 423 głowy, zredukowano do 30 lipca rb. na 247 głów. Dalszą redukcję ma się stać na oku i przeprowadza się ją konsekwentnie w miarę, jak warunki służbowe na to zezwala.

Dla przewozu masowych wycieczek ustalono między dyrekcjami 52 pary pociągów dodatkowych t. zw. wystawowych, które ujęto w specjalnym plakacie. Nadto przewidziano na czas wystawy po jednej parze codziennie kursujących pociągów, a mianowicie na linjach: Poznań — Kraków — Lwów, Poznań — Skarżysko — Lwów, Poznań — Bydgoszcz — Grudziądz i Poznań Warszawa (pociąg sypialny). Z rozporządzenia Min. Komunikacji utworzono na dworcu specjalny referat wycieczkowy, t. zw. D. R. W., który przyjmuje wszelkie zgłoszenia wycieczek i reguluje odpowiednio przewóz w porozumieniu z poszczególnymi D. K. P., o ile chodzi o wycieczki z poza okręgu tutejszej dyrekcyj.

W celu należytego zorganizowania przewozu ogromnej ilości materiału i eksponatów na P. W. K. prace przygotowawcze rozpoczęły się już w październiku roku ub. Należyte obmyślenie i uzgodnione plany przewozu siłą wyższą uległy jednak bardzo znacznym zmianom, a to z powodu ciężkiej zimy i mrozów do tego stopnia, że naprzykład eksponaty ciężkiego przemysłu, których dostawa rozpocząć się miała z dniem 15-go stycznia, faktycznie zaczęły przybywać dopiero w kwietniu b. roku. Krótki czas, który po ustąpieniu mrozów pozostał do terminu otwarcia wystawy, spowodował, że wielką część przesyłek drobniocem zapewnienia terminowej dostawy przewieziona została jako przesyłki ekspresowe, co dla braku odpowiednich ubigacyj, ramp i magazynów sprawiło bardzo poważne trudności. Mimo wszystko przewóz odbył się jednak ku ogólnemu zadowoleniu bardzo sprawnie i terminowo, tak, że z góry ustalony termin wystawy z całą skrupulatnością mógł być utrzymany. Z chwilą otwarcia wystawy działalność działu przewozowego absolutnie nie ustała, bowiem pojedyncze eksponaty napływały jeszcze przez cały miesiąc po terminie oficjalnego otwarcia wystawy. Poza tem odbyły się w tym czasie różne imprezy, stojące w związku z ogólną wystawą, mianowicie

zastępuje na wzmiankę wystawa bydła hodowlanego — największa w Europie w tych rozmiarach do chwili obecnej. 350 wagonów bydła, koni, trzody i drobiu przybyło w okresie kilkudniowym, których wyładowanie dokonało się przy specjalnie na ten cel zbudowanej rampie, przy torach staroberlińskich. Podstawienie wagonów i wyładowanie ogromnej ilości bydła dzięki wspomnianej rampie odbyło się jak najsprawniej ku zadowoleniu dyrekcyj P. W. K. i właścicieli zwierząt. Jeżeli załatwienie przybyłych przesyłek zwierząt odbyło się sprawnie, to tem więcej o tem mówić można o powrotnym wysłaniu zwierząt.

Jednym z ważniejszych zadań DKP. było otrzymanie nowych parowozów osobowych, gdyż stan parowozów DKP. Poznań pozostawiał wiele do życzenia, tem bardziej, że gospodarka parowozowa przetrwała 3 miesiące srogiej zimy. W liczbie 170 parowozów osobowych dyrekcja posiadała 30 zupełnie nienadających się do użytku.

W sprawie taboru wagonowego przewidywany ruch wymagał zwrócenia uwagi na stan wagonów osobowych, które musiały być w samej Dyrekcji należyte utrzymane, zaś w przybywających pociągach odpowiednio oczyszczone, odkażone i zaopatrzone. Ponieważ praktykowane dotychczas na dworcu Poznań sposób mycia, czyszczenia składów osobowych, rozrzuconych po całej stacji na różnych torach nie dawał gwarancji należytego wykonania tych funkcji, przy skoncentrowaniu na stacji znacznej ilości wagonów osobowych, a z drugiej strony wymagał znacznego powiększenia personelu rewidentów, ślusarzy rewidyjnych, czyszczeni, uprzączaczy a także i personelu nadzorczego — dyrekcja przystąpiła do urządzenia specjalnych torów do czyszczenia składów w pociągach osobowych. Urządzenie to posiada 4 zabetonowane tory, długości każdy ca 280 mtr., z przepustami i kanałami do odprowadzania wody. Obok torów skrajnych w środku założono przewody do gorącej i zimnej wody z hydrantami. Odstęp hydrantów do wody zimnej 30 m., do wody gorącej — 40 m., przewody do gazu zgęszczonego z nagaznikami — 30 m. Oświetlone są tory lampami elektrycznymi na niskich masztach w odstępach 20 mtr. Każdy drugi słup jest wyposażony w gniazdo wtyczkowe do aparatów „Elektrolux”. Obok urządzenia ustawiono aparat parowo-wytryskowy do wytwarzania gorącej wody, potrzebnej do mycia wagonów. Parę doprowadza się specjalnym rurociągiem z tłoczni gazu na dworcu. Oświetlenie na stacji Poznań było dawniej bardzo słabe. Należało więc przystąpić do gruntownego uporządkowania tej sprawy tem bardziej, że ruch osobowy podczas PWK. wzrósł znacznie. Oba place dojazdowe przy dworcu głównym i zachodnim otrzymały 3 słupy kandelabrowe, noszące po 4 lampy po 1000 watów i dwa z lampami po 750 watów. Perony uzyskały nowoczesne armatury z lampami po 300 watów, rozlokowane odpowiednio do wiązań dachowych. Wszystkie ubikacje głównego dworca otrzymały oświetlenie, odpowiadające wymogom estetyki i przepisom. W związku ze zmianą oświetlenia wylonila się konieczność rozbudowy sieci dosyłowej, przebudowy tablic rozdzielczych i sieci odbiorczej.

Dla udogodnienia podróżujących zaprojektowano ustawienie we wszystkich poczekalniach elektrycznych wywoływaczy świetlnych, uruchomianych w głównej tablicy rozdzielczej. (tr.)

Uzupełnienie

Już po ogłoszeniu artykułu p. K. Berkanówny p. t. „W świetle liczb i statystyk” dostały się nam do ręki jeszcze następujące liczby, uzupełniające zestawienie wyznaniowego w Polsce pod względem narodowościowym. (1921.) I tak między:

Katolikami są: Polacy 98.7 proc., Rusini 0.1 proc., Białorusini 0.4 proc., Niemcy 0.6 proc., inni 0.2 procent.

Między grecko-katolikami są: Polacy 11.9 proc., Rusini 88.1 proc.

Między prawosławnymi są: Polacy 19.4 proc., Rusini 42.9 proc., Białorusini 34.1 proc., inni 3.6 procent.

Między mojżeszowymi są: Polacy 25.5 proc., Żydzi 73.8 proc., inni 0.7 proc.

Między ewangelikami są: Polacy 29.2 proc., Niemcy 69.9 proc., inni 0.9 proc.

Między in. wyzn. są: Polacy 63.5 proc., Białorusini 13.8 proc., Niemcy 10 proc., inni 12.9 procent.

Z powyższych zestawień wynika, że:

1) religija panująca w Polsce jest ka-

tolicka. 2) Mamy w Polsce katolików wschodn. obrządku narodowości polskiej (11.9 proc.). Świadczy to o tem, że obrządek wschodni w Polsce nie jest związany ściśle i wyłącznie z kwestją narodowości. 3) 25.5 proc. ludzi mojżeszowego wyznania uważa się za Polaków. 4) Między Polakami i Białorusinami istnieją sekty religijne, — sztyndyzm itd — w większym stopniu, niż między Niemcami i in. narodowościami.

W statystyce miasta Poznania zapomniano umieścić obok procentu wyznaniowego: na r. 1928 katolików 64.1 proc., ewangelików 31.9 proc., żydów 3.6 proc., inni 0.4 procent; na r. 1928 katolików 95.7 proc., ewangelików 3.2 proc., żydów 0.9 proc., inni 0.2 proc.

Są to liczby, dowodzące o skutkach rozumnej, rzeczowej pracy społecznej naszego miasta.

Poza tem warto sprostować błędy drukarskie: Katolickie Biuro Statystyczne w Polsce dotąd nie istnieje, i: Niema objaśnienia, jakich narodowości, z jakich krajów pochodzą stypendjanci polskich uniwersytetów, obcych poddanych, opłacanych przez polski rząd.

Niemiec i Czech o wystawie hodowlanej

Rezultaty wystawy hodowlanej dają się już zauważyć.

Niewątpliwie nawet najbardziej optymistycznie nastrojeni organizatorzy wystawy hodowlanej nie przypuszczali, że wystawa ta zdobędzie wstępnym bojem nietylko opinię krajową, lecz i zagraniczną. W rezultacie okazało się, że reprezentacja hodowlana Polski była wyrazem istotnych stosunków ilościowych materiału hodowlanego. Pamiętajmy, że zajmujemy ilościowo w Europie pierwsze miejsce co do koni, trzecie co do bydła, a drugie co do trzody chlewnej.

Refleksy opinii zagranicznej zaczynają dziś do nas dochodzić. Najwybitniejsi przedstawiciele hodowli krajów europejskich, którzy byli obecni na największym w Europie pokazie materiału narodowego, przesyłają samorzutnie swe gratulacje. Na specjalną uwagę zasługuje w danym wypadku opinia tak wybitnych autorytetów, jak prof. dra Zorna z Wrocławia, dyr. Instytutu Zootechnicznego uniwersytetu wrocławskiego, oraz prof. dra Taufera z Czechosłowacji. Zarówno jeden, jak i drugi położyli olbrzymie zasługi na polu hodowli zwierząt i zaliczani są ogólnie do najpoważniejszych zootechników w Europie.

Wystawa hodowlana wykazała nietylko nasze zdolności organizacyjne, lecz również niezwykle bogactwo ma-

terjału hodowlanego, którym rozporządzamy. Nie będzie zbytnim optymizmem, jeżeli wyrazimy pewność, że niedaleką jest chwila, gdy w hodowli europejskiej zajmiemy przodujące stanowisko nietylko dzięki ilości, lecz również dzięki jakości!

Napływające liczne powinszowania dla dyrekcyj działu rolniczego P. W. K. w związku z wystawą hodowlaną pozwalają przypuszczać, że i targi hodowlane, które odbędą się w dniach od 18 do 20 września rb., będą się cieszyły równym powodzeniem wśród krajowych jak i zagranicznych sfer rolniczych.

Młodzież polska z Gdańska

Wczoraj przybyła do Poznania wycieczka uczniów i nauczycieli polskiej szkoły handlowej w Gdańsku w liczbie 116 osób.

Niemcy na wystawie

Konsulat R. P. we Wrocławiu informuje w czasie od 1 maja do 31 sierpnia b. r. wydał 12 456 wiz ulgowych na wyjazd do Polski na P. W. K.

Prezydent Wrocławia o P. W. K.

Na ręce prezesa Rady Głównej P. W. K. p. Prezydenta Cyryla Ratajskiego nadszedł list następującej treści:

Wielce Szanowny Panie Prezydencie!

W imieniu wszystkich członków zarządu miasta Wrocławia, którzy dn 22 sierpnia odwiedzili Wasze piękne miasto, mam zaszczyt Panu jeszcze raz najszczerzej i najserdeczniej podziękować, za tę nad wyraz wielką uprzejmość, z którą Pan i członkowie zarządu miasta Poznania nas przyjęli.

Szczególnie dziękuję Panu, Wielce Czcigodny Panie Prezydencie, za to, że Pan osobiście zadał sobie trud oprowadzania nas po podziw godnej Wystawie.

Mimo krótkiego czasu pokazał nam Pan wszystko to, co jest najważniejsze i jesteśmy pod silnym wrażeniem wielkiej woli rozwoju kulturalnego Waszego narodu, ogromu pracy, którą Wasz naród dokonał Wrażeń tych nigdy nie zapomniemy, ani też tej niezwykle wielkiej uprzejmości, jaką nam Pan osobiście okazał.

Mam zaszczyt ustnie wypowiedziane zaproszenie pod adresem Pana i zarządu miasta Poznania na zwiedzenie naszego miasta i naszej wystawy niniejszem uprzejmie ponowić i cieszyłbym się naprawdę, gdyby nam Pan dał wkrótce okazję odwiedzienia się za niezwykle gościnną, którą nas Pan darzył.

Prosząc Pana, Wielce Czcigodny Panie Prezydencie o przyjęcie zapewnienia naszego wysokiego poważania, pozostaję zawsze gotów do usług, Panu oddany

(—) Dr. Wagner

Prezydent miasta Wrocławia.

Na zamkniętej wczoraj na P. W. K. wystawie ogrodniczej ogólną uwagę zwracały nowe gatunki dalań, hodowane przez p. Rudawskiego w Buku. Na fotografii widzimy bukiet wspaniałych białych dalań, nazwanych przez hodowcę „Orzeł”

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Gdynia — City

Izba przemysłowo-handlowa w Grudziądzu jest generalnym reprezentantem sfer gospodarczych Rzpłitej w odniesieniu do spraw morskich i jako taka bierze żywy udział we wszystkich pracach komisji rządowych i samorządowych, powołanych do życia dla spraw rozbudowy portu i miasta Gdyni. O dotychczasowych poczynaniach Izby w tym zakresie jak wogóle o całokształcie spraw morskich informuje wyczerpująco wydana ostatnio przez wymienioną Izbę książka p. t.: „Gdynia-Port”. Książka ta przedstawia powstanie i stan obecny portu gdynińskiego, jego znaczenie dla życia gospodarczego, organizację portu, operacji handlowych i bankowych; podaje warunki maklerskie i spedycyjne w Gdyni jak również ustroj opłat i stosunki prawne portu i wskazuje, jaka przyszłość czeka nasz port i miasto Gdynię. Wydawnictwo izby grudziądzkiej jest b. pożyteczne, brakło nam bowiem zwiezłego podręcznika o Gdyni. Obecnie lukę tę zapełnia wspomnianą książką, którą miło nam móc polecić.

Wertując wydawnictwo izby grudziądzkiej, ze szczególnym zaciekawieniem przeczytaliśmy rozdział poświęcony operacjom handlowym i bankowym. Z rozdziału tego wyjmujemy ustęp następujący:

„Istnieje kilka banków w Gdyni, w tem oddział Banku Gospodarstwa Krajowego, agentura Państwowego Banku Rolnego, niebawem uruchomiony zostanie oddział Banku Polskiego, poza tem Polski Bank Przemysłowy i Komunalna Kasa Oszczędności. Spełniają one funkcje swe jedynie w obrocie zwykłym, nie biorąc w razie jeszcze udziału w remburse towarowym zamorskim i zastawie warantowym”.

Jak widzimy, bankowość gdyniska nie przedstawia się świetnie. Prawie same banki państwowe, transakcyjny rembursowy się nie dokonywa... Nie wolno zasypiać sprawy tak ważnej, jak bankowość w mieście portowym o dużej przyszłości. Jeśli z jednej strony banki polskie, osiedlając się w Gdyni już obecnie odnieśćby stąd mogły wielkie korzyści, to z drugiej strony od zainteresowania się żywszego naszej bankowości zależy w dużej mierze rozwój naszego młodego portu. Weźmy dla przykładu zagadnienie przeciągnięcia do Gdańska i Gdyni surowców włókienniczych z Hamburga i Bremy.

Do portów niemieckich, mających olbrzymie składy, wwozi się surowce włókiennicze bynajmniej nie na obstalunek, lecz na skład: zakupiony ładunek można stamtąd z największą łatwością wywieść bądź drogą morską, dzięki wielkiej liczbie wciąg przychodzących i odchodzących okrętów, bądź drogą lądową. Na odpowiednich giełdach specjalnych obowiązują ściśle regulaminy i są tam czynne sądy arbitrażowe, które rozstrzygają sprawy odchyłeń od standardów: w portach istnieją domy bankowe i banki wyspecjalizowane w odnośnych gałęziach handlu. Port jest więc nie tylko Instytucją urzędową technicznie, ale jednocześnie wielkim ośrodkiem handlowym. Sprawa przeciągnięcia surowców włókienniczych do Gdyni i Gdańska jest więc sprawą wytworzenia właściwego aparatu handlowego, giełdowego i bankowego.

Słyszeliśmy o staraniach min. przemysłu i handlu w celu zaangażowania pewnych banków w transakcjach rembursowych w Gdyni. Gdyby starania te dały pomyślny rezultat, byłby to pierwszy krok do stworzenia „Gdynia-City”.

Krótkie informacje gospodarcze

— Według informacji niemieckiej prasy gospodarczej toczą się obecnie rokowania między dwiema największymi fabrykami samochodowymi w Belgii: Minerva i F. N. (Fabrique Nationale). — Przedmiotem obrad ma być sprawa fuzji obu przedsiębiorstw.

— W m. lipcu b. r. produkcja hut miedzianych w Niemczech wynosiła 4352 t. miedzi wobec 4661 t. w czerwcu br.

— Rząd litewski ogłosił ustawę upoważniającą obokrajowców za każdorazowym pozwoleniem prezesa rady ministrów do zakupywania ziemi na gruntach miejskich. Nowa ustawa jest konsekwencją traktatu litewsko-niemieckiego.

— „Narodni Listy” donoszą o powstaniu w Pradze instytutu rolnego dla badań nad sytuacją i potrzebami drobnych rolników.

Konjunktury

Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ubiegłym tygodniu następująco:

	26. 8.	27. 8.	28. 8.	29. 8.	30. 8.	31. 8.
Pszonica						
Warszawa	47,00	46,00	—	44,00	42,00	—
Poznań	44,00	—	—	—	43,00 ¹	40,00
Lwów	45,25	—	44,50	44,00	—	—
Lublin	—	43,50	44,00	43,00	41,50	42,00
Zyto						
Warszawa	26,00	26,00	—	25,50	25,25	—
Poznań	26,50	—	26,00	—	26,00	26,00
Lwów	27,00	—	26,75	27,5	—	—
Lublin	—	24,50	25,00	24,0	24,50	24,00
Jęczmień						
Warszawa	27,00	27,00	—	27,00	31,00 ²	—
Poznań	27,50	—	31,50	—	26,00	26,00
Lwów	25,00	—	24,00	23,50	—	—
Lublin	—	25,00	25,75	24,00	24,75	24,00
Owies						
Warszawa	26,50	24,00	—	23,50	23,00	—
Poznań	25,50	—	25,00	—	24,00	24,00
Lwów	—	—	22,50	—	—	—
Lublin	—	23,50	24,00	25,00	23,75	23,00

¹ pszenica nowa
² jęczmień browarowy

Wzrost podaży wszystkich gatunków zbóż nie pozostał na naszych rynkach bez skutków na kształtowanie się cen. Rolnicy ze względu na bliski termin płatności rozmaitych zobowiązań, płatnych we wrześniu, są już zmuszeni wyzbywać się tegorocznych plodów. Dają się przy tem słyszeć narzekania, że warunki kredytu rejestrowego pod zastaw zboża są zbyt uciążliwe, aby można z nich korzystać. Jako jeden z głównych zarzutów wysuwa się moment, że rolnik, który uzyskuje pożyczkę zastawową nawet w chwili jej spłacania nie może sprzedać obiektu zastawowego, skutkiem czego odcina mu się wszelkie możliwości uzyskania gotówki na uregulowanie długu.

Gwałtowna podaż dała się szczególnie we znaki cenie pszenicy, która straciła w ciągu tygodnia sprawozdawczego 4 do 5 zł na kwintalu. Zyto niżkowało przeciętnie o 50 gr. Jęczmień wykazuje również pewne wahania w cenie, zaś owies stracił przeciętnie o półtora złotego na kwintalu.

Ostatnie postanowienia komitetu ekonomicznego rady ministrów nie uwzględniły postulatów szerokich kół rolnictwa oraz młynarstwa, aby uchylić normalizację przemiału żyta, która według opinii tych kół jest jednym z przyczynków do niskiego kształtowania się kursu żyta. Tymczasem koła przemysłowe obiecują sobie poprawę sytuacji gospodarczej po korzystnym sfinalizowaniu tegorocznych zbiorów rolniczych.

Ostatnia uchwała o wprowadzeniu cła na saletrę chilijską ma na celu sklonienie rolnictwa do korzystania z nawozów sztucznych państwowych zakładów azotowych w Chorzowie, które według opinii rzeczoznawców za przyczynków do niskiego kształtowania się kursu żyta. Tymczasem koła przemysłowe obiecują sobie poprawę sytuacji gospodarczej po korzystnym sfinalizowaniu tegorocznych zbiorów rolniczych.

Mięso i bekony

W ostatnich tygodniach zanadła się na rynkach angielskich korzystniejsza konjunktura dla bekonoń polskich. Jest to następstwem stałego wzrostu wartości naszego bekonu, który przed kilku jeszcze tygodniami notowano po 93 sh., gdy tymczasem obecnie cena bekonu polskiego, zależnie od jego jakości, wynosi 100 do 108 sh. Na popyt wpływa i ta okoliczność że ostatnio zmniejszyły się przywozy z innych krajów. Mimo to wzrost ceny jest również wynikiem jakościowego traktowania polskiego towaru, gdyż w tym samym czasie cena bekonu kanadyjskiego, holenderskiego i szwedzkiego obniżyła się o 1 do 3 sh. Nie zmieniła się natomiast cena towaru irlandzkiego i duńskiego.

Nabiał

Wzmocnienie się tendencji na rynku jajczarskim, które zaznaczyło się w ciągu ub. tygodnia trwa nadal. Konjunktura jest dobra: mimo znacznych dozowów daje się odczuć brak towaru, gdyż zakupuje się większe partie na zamówienia zagraniczne. Z tego powodu oczekuje się dalszej wyżki cen w kraju. Warszawski związek spółdzielni jajczarskich notował ostatnio

skrzynię — 24 kop po 225 do 235 zł. Jaja eksportowe zwykowały do 28,50 dol. za dwie półskrzyńie eksportowe.

Cukier

Na giełdach w przededniu zbiorów cukrowych buraków nie zaznaczył się dotąd szczególny ruch. Ponieważ dotąd nie było żadnej podniety zewnątrz, ceny wykazują w dalszym ciągu tendencję zniżkową, zarówno na cukier surowy jak i na rafinadę. Horoskopy co do tegorocznych zbiorów w poszczególnych krajach europejskich są naogół pomyślne. Ostatecznie o cenie i konjunkturze tegorocznej zdecydują wiadomości z rynku angielskiego i jawańskiego.

Na niedawno odbytem posiedzeniu zarządu stowarzyszenia plantatorów buraka cukrowego w Polsce większą część obrad poświęcono sprawie uprawy buraka. Wyrażono obawę, że przy obecnych niskich cenach, jakie plantatorzy otrzymując za buraki należy się spodziewać zmniejszenia plantacji. Byłoby to niezmiernie szkodliwe dla rolnictwa jak i dla krajowego przemysłu cukrowego. Uchwalono w miarę możliwości przeciwdziałać ujawniającej się niechęci do plantowania buraków.

Manufaktura

W związku ze zbliżeniem się sezonu daje się odczuć wzmocniony popyt na przedzę bawełnianą. Dochodzą do skutku większe transakcje wyłącznie przy mocnej tendencji. Towar odaje się tylko za gotówkę. Daje się nawet odczuć brak towaru, gdyż fabrykanci mieli nieznaczne zapasy, obawiając się słabego sezonu. W związku ze zwyżką ceny, zwyżkowała przedza w Łodzi i Warszawie o 2 centy.

W tkalniach wyrobów bawełnianych jest większe zainteresowanie dla towarów raczej półsezonowych niż zimowych. Dotychczas nie wszystkie jeszcze fabryki ustaliły cenniki. Jednak z powodu zwyżki cen przedzy konstatuje się podrożenie wyrobów bawełnianych, przeciętnie od 5 do 6 proc. Utrzymuje się również poważna różnica między cenami gotówkowymi a kredytowymi, przyczem różnica ta dochodzi od 17 do 20 proc.

Wyroby bawełniane cieszą się ze względu na bliskość sezonu wielkim popytem. Zawiera się dość dużo poważnych transakcyj. Część transakcyj odbywa się za gotówkę. Ceny gotówkowe są znacznie niższe od kredytowych. Wypłacalność poprawiła się liczba weksli zmalała. Sezon w towarach wełnianych zapowiada się dobrze; wobec niżki cen na rynkach zagranicznych również i fabryki obniżyły ceny o 5 proc.

Futra

W przedsiębiorstwach futrzanych, jak dotąd, daje się dotkliwie we znaki ogólny zastój. Obroty są minimalne. Ceny na ogół nie uległy poważniejszemu zmianom. Wnioskując z dość gruntownej zmiany mody należy przypuszczać, że tegoroczny sezon przyniesie większe ożywienie w tej branży.

Chmiel

Tegoroczne zbiory — jak już o tem wspominaliśmy w jednym z poprzednich sprawozdań konjunktury — są bardzo dobre. Chmiel nasz może skutecznie stanąć do konkurencji z chmielem czeskim. Jednakże z powodu braku organizacji sprzedaży nie można było dotąd na rynkach zagranicznych osiągnąć właściwych cen. Obecnie Bank Chmielarski w Dubnie, skupiający conajwiększych plantatorów, nabył suszarnię i siarkownię. Nawiązano nadto kontakt z grupą hurtowników angielskich powierzając im przedstawicielstwo polskiego chmielu na całą Europę. Centrala londyńska podejmie działalność jeszcze w tym miesiącu tak, że ulokowanie plonów tegorocznych zdaje się być zapewnione.

Wykaz odległości taryf.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Poznaniu zawiadamia, że z dniem 1 września b. r. wchodzi w życie nowy wykaz stacyj i odległości taryfowych część III. taryfy towarowej zeszyt A. a z dniem 1 października b. r. nowa taryfa towarowa i to:

Część I. B zawierająca postanowienia taryfowe, klasyfikację towarów i wykaz opłat dodatkowych;

Część II. Zeszyt 1. zawierająca uzupełnienia taryfy towarowej części I. A oraz

części I. B, ogólne pravidła obliczania przewożnego, tabelę opłat normalnych klas taryfowych, taryfy wyjątkowe, opłaty miejscowe za przewozy w obrębie tej samej stacji taryfowej oraz postanowienia reekspedycyjne;

Część II. Zeszyt 2 zawierająca taryfy wyjątkowe w komunikacji z portami morskimi Gdynia i Gdańsk. Wymienione taryfy można nabyć w Dyrekcji Kolei pokój 225 od godz. 8.30 do godz. 12 lub za pośrednictwem kas stacyjnych po cenie:

Wykaz stacyj i odległości taryfowych — 50 zł. Taryfa towarowa część I. B. — 15 zł. Taryfa towarowa część II. zeszyt 1 — 20 zł. Taryfa towarowa część II. zeszyt 2 — 10 zł.

Losowanie dolarówki

Wczoraj odbyło się w Warszawie ciągnięcie 5-proc. premijowej pożyczki dolarowej serji drugiej.

Wygrane padły na numery następujące:

1 premja 40.000 dolarów na nr. 66605.
1 premja 8000 dolarów na nr. 729093.
3 premje po 3000 dolarów na n-ry: 35071 679395 575177.
5 premij po 1000 dolarów na n-ry: 874363 380384 63253 423093 367541.
10 premij po 500 dolarów na n-ry: 871817 118216 827786 950001 445465 498391 286010 152894 486068 287355.

80 premij po 100 dolarów na n-ry: 647869 651810 981336 896218 833466 773581 946923 38314 120460 212912 846515 710116 794870 483966 711004 762625 812478 644186 7968 217472 597663 451554 671144 958744 692268 242717 91914 318375 115867 654381 488406 27885 747100 258649 127297 551816 584248 627625 314003 426486 730760 85770 688958 62263 235077 918296 517795 31783 563721 666082 95173 742105 460891 77281 209344 232051 476907 882325 258472 134793 258830 467874 63547 762834 523599 129850 377726 672137 711964 147001 3412 55192 408903 907802 952318 317624 620764 536375 51829 554614 (bez gwarancji).

IX TARGI WSCHODNIE

(T) Świat japoński na IX Targach Wschodnich. Ogromne zainteresowanie, jakie wywołały wszędzie wiadomości o przybyciu na Targi Wschodnie grupy japońskiej, jest zupełnie uzasadnione. Japoński odcinek na Targach w Pałacu Sztuki stanowić będzie, jak się dowiadujemy, jeden z najpiękniejszych i najbarwniejszych fragmentów targowych. Dość powiedzieć, że Japończycy przywieźli ze sobą 80 wielkich skrzyń z towarami, które znajdują się już we Lwowie i w tych dniach będą przeniesione do Pałacu Sztuki. Ekspozaty japońskie przedstawiają się niezwykle interesująco. Poza wymienionymi już w prasie wspomnieć należy o japońskich zabawkach z Tokio, Fukuoka, Yokohama i Nagoya. Wystawione będą oryginalne lalki japońskie, produkowane przez firmę Misaki, Chozo, Shoten z Takamatsu. Prawdziwą atrakcją stanowić będą kapelusze japońskie, chusteczki do nosa plecione buciki i wogóle galanteria, którą wystawiają firmy z miast Gifu, Yokohama i Osaka. Osobną część działu japońskiego tworzy tania, oryginalna biżuteria japońska i imitacje pereł. Efektownie przedstawiają się kryształ japoński z miasta Yamanashi ken. Japończycy przywieźli ze sobą do Lwowa specjalny katalog wytwornie wykonany na doskonałym papierze. Na okładce katalogu znajduje się winieta, przedstawiająca sztandary japoński i polski, otoczone wieńcem kwiatu wiśniowego, narodowym godłem kraju „wschodzącego słońca”. Druga część okładki zawiera mapę, na której Tokio i Lwów stanowią centralne punkty opatrzone chorągiewkami. Oba miasta połączone są czerwonymi liniami komunikacyjnymi, poprowadzonymi przez Rosję i Amerykę. Katalog jest wykonany nader starannie i zawiera spis 21 miejscowości, z których przywieziono na Targi Wschodnie ekspozaty. Najsilniej reprezentowana będzie Osaka, skąd przybyło 17 firm; następnie idą Tokio i Yokohama. Każda firma, wystawiająca ekspozatę jest szczegółowo wymieniona w spisie alfabetycznym i rzeczowym Katalog sporządzony jest w języku japońskim.

(T) Pokaz gołębi na Targach Wschodnich. Niezależnie od działu gołębiarskiego, wchodzącego w skład targu drobiu, który pod patronatem Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego organizuje się w ramach IX Targów Wschodnich, urządzony będzie w osobnym skrzydle pawilonu centralnego zajmującym przeszło 350 m kwadr. zabudowanej powierzchni, odrębny pokaz gołębi staraniem Lwowskiego Towarzystwa hodowli gołębi rasowych i pocztowych. Hodowla gołębi pocztowych i rasowych zdobyła już sobie i dalej zdobywa coraz szersze zastępy zwolenników. Instytucje, które opiekują się tą hodowlą, działają za wskazówkami i w porozumieniu z wojskownictwem. Prócz kilkudziesięciu hodowców prywatnych, w pokazie bierze udział również Wojskowa Stacja Gołębi Pocztowych. Oprócz gołębi rasowych, wystawione będą również gołębie pocztowe, które jako zwycięzcy odbyły lot Warszawa — Lwów, Tarnów — Lwów, Kołomyja — Lwów i Luck — Lwów. Codziennie od-

bywać się będą z placu wystawowego masowe wloty gołębi pocztowych. Przez cały czas trwania Targów, dopuszczona będzie również sprzedaż okazów hodowlanych.

KRONIKA GOSPODARZA

(k) **Udogodnienia miast jugosłowiańskich dla przemysłowców polskich.** Izba przem. i handlowa w Warszawie komunikuje, że magistraty miast Kamnika i Vardina (Jugosławia) zwróciły się za pośrednictwem polskiego konsulatu generalnego w Zagrzebiu, z prośbą o podanie do wiadomości publicznej, że wyżej wymienione miasta udzielają znacznych ulg i udogodnień tym przemysłowcom polskim, którzy zechcą zainstalować swe przedsiębiorstwa na terenach powyższych miast. Bliższych informacji udziela referat prasowy Izby przem. i handlowej (Czackiego 12) w Warszawie.

(k) **Ostrzeżenie Państwowego Instytutu Eksportowego.** P. I. E. posiada wiadomość, iż poważna firma „Textilimport” Fratti Berghof et Fratti Moscovici w Jassach znajduje się obecnie w trudnościach płatniczych, zobowiązań nie dotrzymuje i dopuszcza weksle do protestu. Doszło również do wiadomości P. I. E., iż firma holenderska „Brantjes et de Vries” w Utrechcie stara się o przedstawicielstwa większych firm drzewnych polskich na Holandję. O firmie tej Instytut posiada szczegółowe informacje i referencje tego rodzaju, iż zaletona musi być przy nawiązywaniu z firmą tą stosunków handlowych daleko idąca ostrożność i rezerwa. Na żądanie firm zainteresowanych Instytut udzielić może bliższych szczegółów.

(k) **Stosunki handlowe w kraju.** Wojskowy Zakład zaopatrzenia intendenckich i taborowych w Warszawie zamierza oddać w drodze przetargu nieograniczonego dostawę: a) 8.000 m. b. węża tłocznego, parciańskiego, wytrzymałego ciśnienie 10 atmosfer średn. 52 mm., b) 150 m. b. takiego węża tłocznego średn. 38 mm., c) 200 m. b. węża ssawnego — spiralnego średnicy 52 mm., d) 550 par łączników „Polonia” średn. 52 mm. loco franco składnica mat. int. Warszawa, — Praga, ul. Jagiellońska. Termin dostawy 30 października 1929 r. Oferty w kopertach zalakowanych zaopatrzonej w napis „oferta na dostawę sprzętu przeciwpożarowego” winna wpłynąć do Wojskowego Zakładu Zaopatrzenia Intendenckiego i Taborowego (gmach Ministerstwa Spraw Wojskowych) do dnia 30 sierpnia 1929 r. Oferta winna zawierać ilość i cenę poszczególnego przedmiotu. Oferty częściowe — dopuszczalne. Rozprawa ofertowa odbędzie się dnia 31 sierpnia 1929 roku o godz. 10. Do przetargu obowiązują: 1. przepisy o dostawach wojskowych, 2. Opisy techniczne. Wadium przetargowe 5 proc. wartości oferowanego obiektu dostawy. Informacje dodatkowe udzielane będą w Zakładzie Zaopatr. Int. i Tab. pokój 118. Zastrzeżenie się prawo zmiany podanych ilości dostawy oraz swobodną ocenę i wybór przedstawionych ofert. — Pewna firma gdańska poszukuje dostawcę na szpile drewniane dobrze wykonane, pieńki drewniane, fartuchy z podwójnym popiersiem i emaljowane niecki, wszystko dla przemysłu rzeźniczego. Poza tem pragnie nawiązać kontakt z fabryką papieru, któraby dostarczyła wagonowo wprost do Gdańska biały papier do zawijania formatu 75x100 cm. — Firmom nie należącym do okręgu Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu udziela się informacji po uiszczeniu opłaty manipulacyjnej w wysokości 3 zł.

Z ZAGRANICY

(z) **Angielska deklaracja w sprawie węglowej.** Z okazji raportu komitetu ekonomicznego, złożonego Lidze na ostatnim posiedzeniu, przedstawiciel W. Brytanji Dalton złożył doniosłą deklarację, że rząd angielski spodziewa się znaleźć rozwiązanie trudności trapiących przemysł górnicy Anglii — w płaszczyźnie międzynarodowego porozumienia. Jak wiadomo, w Hadze, na konferencji likwidacyjnej doszło do układu węglowego angielsko-włoskiego. Dalton zapowiedział złożenie zgromadzeniu propozycji co do dalszych prac organizacyjnych w sprawie przedsięwziętych studiów nad zagadnieniem węglowym, przyczem podkreślił, że zagadnienie to traktować należy nie tylko z punktu widzenia narodowego, lecz trzeba mieć na uwadze jego charakter międzynarodowy. W ten sposób rząd angielski stanął na stanowisku, zajętem przez większość rzeczoznawców węglowych, konsultowanych w ciągu roku bieżącego przez komitet ekonomiczny.

(z) **Ubezpieczenia w Stanach Zjedn. A. P.** Sprawozdanie ogłoszone przez Zw. prezesów towarzystw ubezpieczeń wykazuje, że suma ubezpieczeń mieszkańców Stanów Zjednoczonych osiągnęła obecnie za wrotnej sumy 100 miliardów dolarów. W przeciągu ostatnich 13 lat suma ubezpieczeniowa wzrosła w czwórnasób. Interesujące są następujące cyfry: pierwsze 50 miliardów ubezpieczeń zebranych zostało w przeciągu 79 lat istnienia towarzystw ubezpieczeniowych w Stanach Zjedn., drugie 50 miliardów przybyło w przeciągu 6 i pół lat. Roczny przyrost ubezpieczeń wynosi 6 miliardów 590 milj. dol. Według obliczeń sekretarza Biura wyżej wymienionego Związku suma ubezpieczeń w 1940 r. osiągnie 200 miliard. dol. Posiadaczy polis jest 65 milj. Rezerwy na pokrycie powyższych polis wynoszą łącznie we wszystkich towarzystwach 5 miliardów dolarów. Przeciętna suma ubezpieczeniowa wynosi 1.540 dolarów, czyli na każdego mieszkańca Stanów wypada przeciętnie 900 dolarów.

Zdolność głuchoniemego do działań prawnych

Ustawa cywilna, obowiązująca w b. dz. pruskiej, rozróżnia u człowieka zdolność prawną od zdolności do działań prawnych. Według przepisu § 1 rzeczonej ustawy człowiek uzyskuje zdolność prawną t. j. zdolność być podmiotem praw już z chwilą urodzenia. By natomiast działanie jego i wyraz woli wywołały na terenie prawa skutki prawne, musi jego osoba odpowiadać pewnym warunkom, ustalonym ustawą, a odnoszącym się do tego wieku jak i do zdolności umysłowych. § 104 kod. cyw. w ustępie drugim postanawia:

„Kto się znajduje w stanie chorobliwego zaburzenia władz umysłowych, wyłączającym swobodne wyrażenie woli, o ile stan ten z natury swej nie jest przemijający, ten jest niezdolny do działań”.

Czy ustawodawca miał tutaj na myśli także głuchoniemego, uważając stan jego jako zaburzenie władz umysłowych? Na zapytanie to należy odpowiedzieć przecząco, wyłączając naturalnie wypadki upośledzenia umysłowego, napotykanego dość często u głuchoniemych. Ustawa wyraźnie kwalifikuje głuchotę i niemotę jako pewnego rodzaju ułomność fizyczną. Wynika to z § 1910 kod. cyw., który brzmi:

„Pełnoletni, który nie jest pod opieką, może otrzymać kuratora dla swej osoby i swego majątku, jeżeli wskutek ułomności fizycznych, w szczególności dlatego że jest głuchy, ślepy lub niemy, nie potrafi załatwić swych spraw”.

W zrozumieniu powyższego przepisu należy więc pod względem prawnym głuchoniemotę uważać za upośledzenie czysto fizyczne.

Kod. cyw. uznaje więc nieograniczoną zdolność głuchoniemego do działań prawnych i nie zna ustanowienia opieki nad pełnoletnim głuchoniemym, lecz tylko kuratelę. Istota kurateli zaś różni się od opieki tem, że ustanowienie jej jest możliwe tylko za zezwoleniem osoby ułomnej. Przez przydanie kuratora nie ztraca osoba swojej zdolności do działań prawnych; przeciwnie, stoi na równi z każdą inną osobą, zdolną do działań prawnych. Kurator ma jej tylko umożliwić załatwienie niektórych spraw, w szczególności majątkowych, do załatwienia których na skutek swej ułomności dana osoba jest niezdolna.

Ustawa daje każdemu niezdolnemu wskutek niedomagań fizycznych możliwość załatwienia swych spraw i obrony swych interesów w ten sposób, że wnosi on do sądu opiekuńczego prośbę o ustanowienie kuratora dla swej osoby albo swego majątku. Nie można więc ustanowić dla głuchoniemego kuratora na wniosek jego rodziców lub krewnych, zawsze jest konieczne jego zezwolenie. Nieraz (np. w wypadkach słabego uzdolnienia lub gdy głuchoniemy nie otrzymał wykształcenia i t. p.) porozumienie się z z głuchoniemym co do ustanowienia kuratora będzie niemożliwe. I taki wypadek ustawodawca przewidział w przepisie, że kuratelę można ustanowić bez zezwolenia osoby ułomnej, skoro porozumienie się z nią jest niemożliwe.

Jak już wyżej powiedziano, pełnoletni głuchoniemy nie ztraca przez ustanowienie kuratora swej zdolności do działań prawnych i nie staje się przez to niezdolnym lub ograniczonym do działań prawnych; przeciwnie, wszelkie jego oświadczenia woli i akty prawne bez współdziałania kuratora są ważne. Przepis § 1910 kod. cyw. daje głuchoniememu tylko ochronę prawną bez zamiaru pozbawienia go jakichkolwiek praw.

W jednym tylko wypadku traci głuchoniemy, ale tylko pozornie, zdolność do działań prawnych przez to, że posługuje się kuratorem. Mianowicie postanawia § 53 proc. cyw.:

„Jeśli osoba, mająca zdolność procesową, zostaje zastąpiona w sporze przez kuratora, wówczas w tym sporze stoi ona narówni ze stroną, a mającą zdolności procesowej”.

Zdolność procesowa w rozumieniu powyższego przepisu posiada ten, kto może zobowiązywać się przez umowy czyli tylko ten, kto posiada nieograniczoną zdolność do działań prawnych. Pojęcie zdolności procesowej i zdolności do działań prawnych pokrywają się zatem. Po myśli powyżej przytoczonego § 53 proc. cyw. stoi pełnoletni głuchoniemy, który w procesie zastąpiony jest przez kuratora, narówni z osobą niezdolną do działań prawnych, jak np. małoletnią, osobą umysłowo chorą lub też ubezwłasnowolnioną z powodu choroby umysłowej i tylko w

tych jednym procesie, a nie w innych sprawach, odbywających się podczas trwania tego procesu, w którym zastępuje go kurator. Ten przepis ma na celu tylko ochronę głuchoniemego i chce uniemożliwić nierozważne wpłynięcie na bieg procesu przez głuchoniemego, a z drugiej strony czyni zdolność potrzebem procedury procesowej. Procedura ta wymaga szybkiej a przede wszystkim pewnej rozprawy przed sądem; dopuszczenie zaś głuchoniemego do rozprawy byłoby z jednej strony uciążliwym dla sędziego, z drugiej strony z powodu trudnego porozumienia się byłoby nieraz interesy głuchoniemego narażone na szwank. Dlatego też mówi § 189 niem. ust. o ustroju sądownictwa, który to przepis utrzymało w mocy polskie prawo o ustroju sądów powszechnych z dnia 6. 2. 1928 r. (art. 297 § 1, ust. 26):

„Pozostawia się uznanu sądu, czy stronie głuchej należy przy rozprawie ustnej zezwolić na przedstawienie sprawy”.

Ustawa cywilna uważa więc, normalnego pełnoletniego głuchoniemego za nieograniczenie zdolnego do działań prawnych. Głuchoniemy może się zatem, jak każdy pełnoletni i umysłowo zdrowy człowiek, zobowiązywać przez umowy, nabywać prawa i zrezygować się ich; może on w sprawach rodzinnych i spadkowych samodzielnie występować, np. zawrzeć małżeństwo i umowę małżeńską, przyjmować albo odrzucać spadki.

Miasto hinduskie stawia pomnik uczonemu misjonarzowi katolickiemu

(KAP) W związku z 25 rocznicą śmierci ks. Nidhiri mieszkającego miasta Horavangad z okręgu Ernakulan w Indiach południowych postanowili wzniesić pomnik dla uczczenia pamięci tego wybitnego kapłana katolickiego. S. p. ks. Nidhiri był jednym z najbardziej uzdolnionych profesorów katolickich z Syrii. Znał doskonale sanskryt i porozumiewał się z łatwością w dwunastu językach. Wśród Hindusów swego pokolenia cieszył się wielką popularnością. Pomnik przekaże pamięć o nim potomności.

Liczba katolików syryjskich w Indiach wynosi 450.000. Kierują nimi jeden arcybiskup i trzech biskupów.

Arcybiskup Pragi czeskiej o upadku moralności małż.

W związku z tysiącletnim jubileuszem ku czci św. Wacława arcybiskup Pragi czeskiej, ks. dr. Franciszek Kordac, wydał list pasterski o małżeństwie, w którym pisze m. in.:

Protestantyzm w racjonalizmie i subiektywizmie swoim pozostawił mędrkowanie jednostek, czy „małżeństwo jest sprawą świecką, jak kontrakty o dom i gospodarstwo” (Luter) i czy jego jedność i nierozdzielność zachowują się w burzy cierpień lub padną. Już w tem z pod wpływu łaski wyłączonej i od namiętności uzależnionem rozumowaniu można znaleźć „podstawy” rozwodu i przeciwdziałania urodzinom. We Francji Faquet w *Année internationale* 1914, str. 85 pisze: „Francja (wskutek swego systemu posiadania dwójga dzieci) rok rocznie w czasie pokoju przegrywa wobec Włoch jedną bitwę a wobec Niemiec dwie”.

Ale maltuzjanizm (tj. sztuczne ograniczenie rodzin) przeniknął również do Niemiec i do Czecho-Słowacji. W Czecho-Słowacji pewien znany pisarz obok jasnego uroczystego obrazu dziesięciolecia Republiki nakreślił jej smutny obraz, który stałby się okropnym obrazem jej upadku, gdyby zmniejszanie się liczby urodzin postępowo nadal tak, jak dotychczas. Albowiem w ciągu pięciu lat, stwierdza ów pisarz, przewyżka żywo urodzonych dzieci nad liczbą zmarłych zmniejszyła się o 65.000, co jest ubytkiem o 38,5 procent. Gdyby wszystkie matki kierowały się nowoczesnymi zasadami, wówczas nie mielibyśmy samodzielnego państwa. W ciągu jednego tylko roku liczba urodzin dzieci żywych spadła w Pradze o 8,5 procent, w Pilźnie i Presburgu o 5 proc., w Budziejowicach Czeskich o 6,5 procent. Nadwyżka liczby urodzin nad liczbą zgonów w ostatnich latach była następująca: w roku 1923 — 170.000, w r. 1924 — 147.000, w r. 1925 — 140.000, w r. 1926 — 129.000 i w r. 1927 — 104.800. Czyż to nie jest Mane-Tekel-Fares dla Republiki?

Statystyka stwierdza fakt: Zarówno spadek liczby urodzin, jak rozwody są w ścisłym związku z nauczaniem religii; gdzie przeniknęła ateizm nauka głosi, że jednostka we wszelkich sprawach jest sama dla siebie celem i miarą, gdzie uczy się masy (Lassalle), że jest obowiązkiem kulturalnym „użyć sobie” jak najgruntowniej i jak najszlachetniej, gdzie liberalizm i socjałdemokracja zdobywają sobie władzę, wszędzie tam musi spadać liczba urodzin a wzrastać liczba rozwodów. Jakie náczenie ma w tym względzie stanowisko wyznaniowe, świadczy najlepiej los Żydów. Przeżył oni Rzym i Grecję. Tym kulturalnym ludom rzymsko-greckim obca stała się radość posiadania dzieci i dla-

tego w narody te przeniknęła okropna zgnilizna, której śladami powoli ale pewnie kroczył upadek. Zasady religijne, od których zależna jest praktyka zapobiegania urodzinom, były wówczas w stanie zaniku. Dopiero chrześcijaństwo zabroniło sztucznego ograniczania urodzin. Katolicyzmem swym niezmiennym i surowym pojmowaniem zasad chrześcijańskich o jedności i nierozdzielności małżeństwa, gwarantuje jego wysoką siłę kulturalną. (UAP)

60-letni rekordzista w marszu od Atlantyku do Pacyfiku

Sześćdziesięcioletni piechur Abraham Monteverde, z Morristown w Stanach Zjednoczonych pobił ostatnio rekord w marszu przez kontynent od Atlantyku do Pacyfiku. Impoujący ten marsz odbył Monteverde z Nowego Jorku do San Francisco, przebywając przestrzeń 3.415 mil (5.204 kilometrów) w ciągu siedemdziesięciu dni, pięciu dni i dziesięciu godzin, bijąc poprzedni rekord o 19 godzin.

Hold alpinistów dla Ojca św.

W tych dniach kilku alpinistów włoskich z Turynu wdarło się na szczyt Gnistetti (4.559 m.) z grupy Monte Rosa i po półtoragodzinnej pracy zatknęło wśród pokrytych wiecznym śniegiem skał tarczę na pamiątkę jubileuszu Jego Świątobliwości Piusa XI.

Tarcza ta zrobiona została z brązu w kształcie owalu, ma przeszło 40 cm. wysokości i napis: „Piusowi XI. — Alpinisci — w roku Jego jubileuszu — katolicka młodzież Turynu — 1929”. Tarczę na kilka dni przedtem pobłogosławił kardynał Gamba.

Z różnych stron Polski

Jaskinie alabastrowe w Krzywczu na Podolu.

Tow. turystyczno-krajoznawcze w Tarnopolu przystąpiło jeszcze w jesieni roku zeszłego do odkopywania największych w Polsce jaskiń alabastrowych w Krzywczu na Podolu. Odkopano mianowicie i zabezpieczono wejście i rozszerzono przesmyk, przez który przed wojną trzeba było przez 1 i pół godziny posuwać się na kolanach, względnie zczołgać na brzuchu, aby dotrzeć do właściwej jaskini, gdzie rozchodzą się chodniki na wszystkie strony. Jaskinia nie jest jeszcze całkowicie zbadana, jednak sądzi, że labirynt podziemny rozciąga się na przestrzeni 20 km. Spodziewane jest wykrycie kopalisk, lecz badania naukowe będą musiały potrwać czas dłuższy.

Już obecnie można zwiedzać groty; chociaż wejście jest jeszcze dość uciążliwe. Ściany jaskini tworzą przezroczyste kryształy gipsu, skryształizowane jak gdyby w kwiaty lodowe na szybach w porze zimowej.

Ponieważ należy przypuszczać, że po ostatecznym odkopaniu wejścia do jaskini, wzmoży się ruch turystyczny do Krzywczu, Tarnopolskie tow. turystyczno-krajoznawcze zamierza urządzić schronisko turystyczne na miejscu w jednej z baszt dawnego zamku, które stoja obecnie bezużytecznie. Po naprawie drogi dojazdowej, byłaby zaprowadzona do Krzywczu komunikacja autobusowa z Borszczowa wzgl. Czortkowa.

Akademja górnicza w Krakowie.

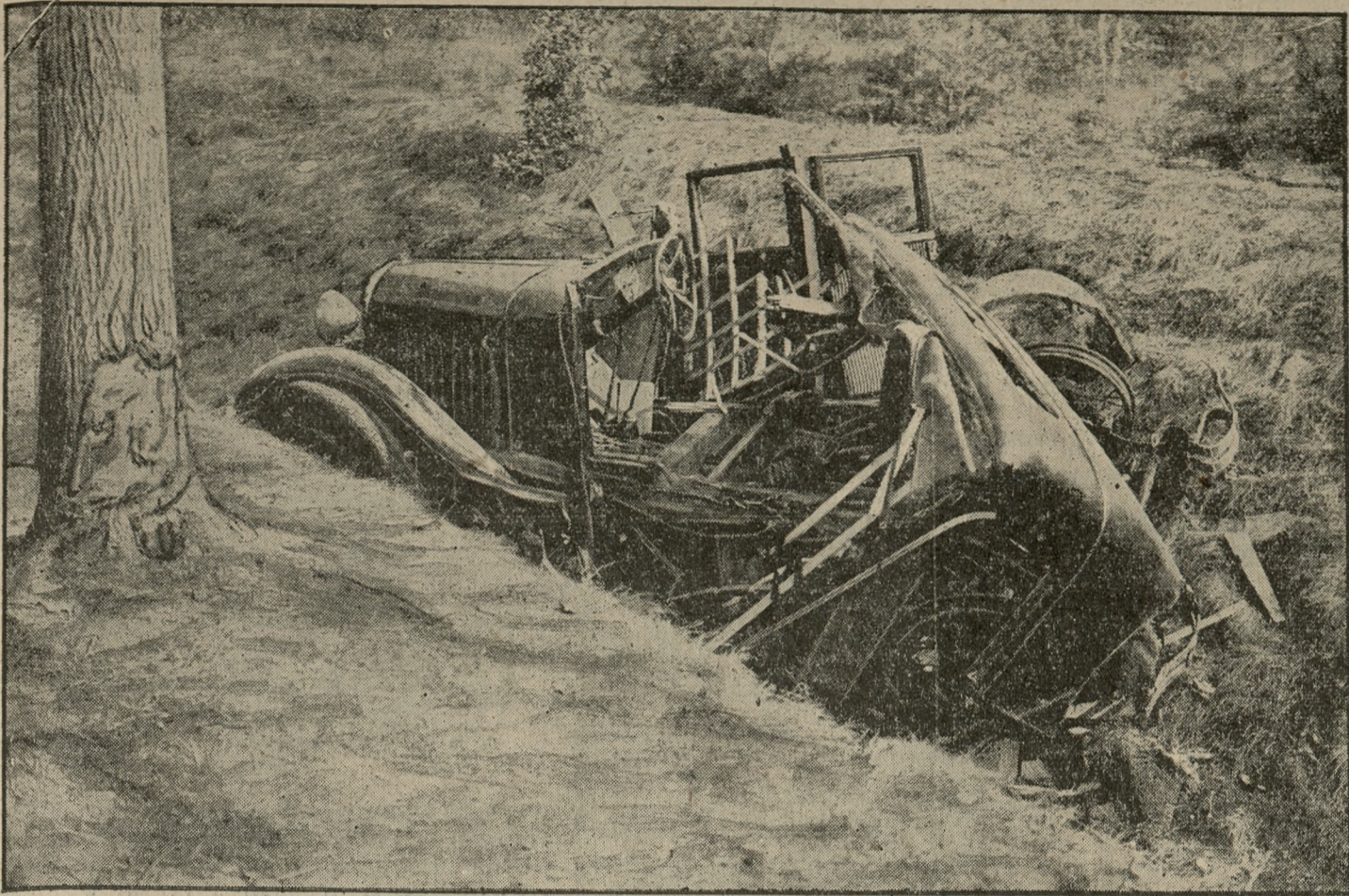
Wpisy do Akademii Górniczej, w roku akad. 1929/30 na wydział górniczy i hutniczy, na 1 rok studjów, odbędzie się w dn. 23 — 24 września br., — wpisy na inne lata studjów w dniach 27, 28 i 30 września br. — W razie przekroczenia ilości kandydatów na rok I, ponad 50 na każdy z wydziałów, odbędzie się egzamin konkursowy w dniach 26 — 27 września br. — Posiada nie praktyki górniczej wzgl. hutniczej daje pierwszeństwo w przyjęciu. — Początek wykładów dnia 1 października 1929 r. Bliższe szczegóły ogłoszone są w Akademii Górniczej, Kraków, ul. Loretańska 18.

Zajście podczas skalania gruntów

We wsiach Tworki, Kalinówka i Sasiny, gminy Wyszki w powiecie bielskim podczas dokonywania skalania gruntów przez delegowanego z okręgowego urzędu ziemskiego w Białymstoku geometrę Konstantego Tomaszewicza doszło do awantur i bójki pomiędzy uczestnikami skalania, chcącymi sobie zapewnić pierwszeństwo przy uzyskiwaniu działek. Awantury te i bójka, w której zostali pobici sołtys wsi Tworki i jeden z członków rady scaleniowej tejże wsi, uniemożliwiły geometrze Tomaszewiczowi prowadzenie dalszych prac, które podjęte zostały dopiero naskutek interwencji policji.

Jak na dzikim Bałkanie.

Gdy właścianin Hrycko Petrow zamieszkały w Brusturach powiatu kossowskiego przechodził drogą między Brusturami a Riczką Iwan Hnatiuk i Wasyl Szmandiuk zamieszkali w Brusturach, zrzucili na niego go w wozie duży odłam skały, który zwałił się na Petrowa. Przejeżdżający tą drogą wieśniacy, wyciągnęli dającego słabe oznaki życia z pod skały i udzielili mu pierwszej pomocy odwieźli do szpitala. Hnatiuk i Szmandiuk, którzy dokonali tego morderstwa z zemsty osobistej zostali przez policję aresztowani i oddani władzom sądownym.

Zdjęcie nasze przedstawia miejsce strasznej katastrofy samochodowej, której uległ w niedzielę pod Kórnikami śp. dr. Włodzimierz Dębczyński. Na lewo drzewo ze zdartą korą, zaś na prawo doszczętnie pogruchotany samochód.

parafjalnej przy kościele Zmartwychwstania Pańskiego.

— **Polski Zw. Zawod. Stróżów i Poręców Domowych.** Nadzwyczajne walne zebranie odbędzie się dnia 4 bm. o godz. 19 w lokalu p. Grotowskiego przy G. Wildzie 71. W programie referat przedstawiciela z Warszawy.

— **Tow. Kobiet „Wzajemna Pomoc“.** Posiedzenie plenarne odbędzie się 4 bm. w sali domu Królowej Jadwigi o godz. 19.

SKRZYNIKA DO LISTÓW

P. dr. C. Dank. Adresu Alain Gerbault'a nie znamy. (K.)

— **G. Wilda 90.** Właścicielka powinna ponieść koszty naprawy łazienki. Radzimy przedstawić sprawę Urzędowi Rozjemczemu dla spraw najmu. Nadwyżkę może Pan cofnąć, jednak nie ma Pan prawa do żądania zwrotu już zapłaconych; odpowiedni wyrok zapadł w III Izbie Sadu Najwyższego, dnia 23 sierpnia 1927, akta VII 12. (K.)

— **B. M.** Nie zamieścimy, radzimy jednak wnieść odpowiednie zażalenie do Izby Lekarskiej w Łodzi. (K.)

— **Ubezpieczenie.** Towarzystwa te nie mają już swych agend w Polsce. Sprawy należności z polis ubezpieczeniowych reguluje umowa waloryzacyjna polsko-niemiecka z 5. 7. 1928, dotąd jednak jeszcze nie ratyfikowana. (K.)

OD PÓŁ WIEKU POWSZECHNIE ZNANY ZE SKUTECZNOŚCI

szczyt doskonałości

ERSIKANS

St. Górskiego POT RAK NÓG PACH usuwa po 1 użyciu

PP 53632.415-97

RADJO

Programy radjofonczne

Sroda, dnia 4 września 1929 r.

Poznań (335 m) godz. 12.50 komunikaty P. W. K.; godz. 13.00 sygnał czasu — hejnał z wieży ratuszowej; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 notowania giełdy pien. i zboż.-towarowej; godz. 14.15 komunikaty gosp., roln., PAT, sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. 17.20 audycja dla dzieci w wykonaniu „Wujcia Czesia”; godz. 17.50 komunikaty P. W. K.; godzina 18.00 godzina niespodzianek; 18.55 nadprogram; godz. 19.15 „Silva rerum”; godz. 19.30 pogadanka francuska (wykl. p. Omer Neveux); godz. 19.50 kronika „Tygodnia Radjowego”; godz. 20.00 10-lecie Zjazdów Katolickich w Wielkopolsce (przemówienie wygłosi ks. prałat Józef Prądzyński); godz. 20.30 koncert organowy w wykonaniu prof. Feliksa Nowowiejskiego ku czci pamięci św. Wacława. (Transmisja z sali reprezentacyjnej. Organy firmy Bracia Biernaccy — Włocławek). W programie utwory kompozytorów czeskich. 1. Józef Suk: Medytacja na temat staroczeskiego hymnu „Svate Vaclave”; 2. Józef Nesvara: Trzy preludja, 3. Józef Sychra, a) Alleluja, b) Allegro, 4. Hymn czeskosłowacki; godz. 21.00 audycja wokalna. Wykonawca: Kajetan Kopczyński (baryton); godz. 21.30 słuchowisko z Krakowa; godz. 22.15 sygnał czasu — komunikaty PAT; godz. 22.30 radjografja; godz. 23.00 muzyka taneczna z Pałacu Dancingowego „Muchy i Ska” na Wesołem Miasteczku P. W. K.

Katowice (416 m) godz. 16.20 koncert gramofonowy; godz. 17.25 odczyt p. t. „Filożofja Odrodzenia”; godz. 19.20 odczyt p. t. „Wrażenia z Jamboree. Udział harcerstwa polskiego w międzynarodowym zlocie skautowym w Anglii” — cz. I. — wygl. dr. Henryk Kapiszewski; godz. 19.45 komunikaty sportowe; godz. 20.05 „Feljeton wakacyjny” — inż. Stanisław Nitsch; godzina 20.30 transmisja z Warszawy; godz. 21.30 słuchowisko literackie z Krakowa; godzina 23.00 skrzynka pocztowa w języku francuskim.

Warszawa (1395.7 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 13.00 komunikat meteorologiczny; godz. 15.40 komunikat gospodarczy; godz. 16.15 komunikat har-

cerski; godz. 16.30 koncert gramofonowy; godz. 18.00 koncert popularny. Muzyka polska. Wykonawcy: Orkiestra P. R. pod dyr. Józefa Ozimińskiego, Stefania Raczynska (sopran) i prof. Ludwik Urstein (akomp.); godz. 19.25 komunikaty rolniczy i meteorologiczny; godz. 20.05 odczyt z Katowic („Feljeton wakacyjny”); godz. 20.30 koncert solistów. W przerwie komunikat Teatrów miejskich. Wykonawcy: Lidja Kmitowa (skrzyp.) Aleksander Michałowski (bas), i prof. Ludwik Urstein (akomp.); godz. 21.30 słuchowisko literackie z Krakowa; godz. 22.15 komunikaty.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Tow. Uczestników Powstania Dziełnicza Jeżyce.** Zebranie nadzwyczajne walne odbędzie się we wtorek, 3 września rb. o godz. 8 wieczorem w lokalu posiedzeń „Oaza” przy Rynku Jeżyckim. Stawienie się wszystkich druhów obowiązkowe. Na porządku obrad ważne sprawy.

— **Zebranie Emerytów państwowych, wdów i sierót** odbędzie się dnia 3 wrześniabr. w lokalu p. Jarockiego, przy ul. Masztalarskiej 8. o godz. 17 min 30.

— **Cech krawiectwa damskiego.** Nadzwyczajne walne zebranie 3 b. m. o godz. 20 u p. Jarockiego, Masztalarska 8. W razie nie przybycia dostatecznej liczby członków odbędzie się zebranie 15 minut później bez względu na ilość członków.

— **Stow. Młodzieży Polskiej pod wezw. św. Kazimierza Poznań-Górczyn.** Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, dnia 3 bm. o godz. 20 w ognisku przy ul. Bosej nr. 16. Goście mile widziani.

— **Sodalicia Pań Konfekcyjnych w Poznaniu.** Miesięczne zebranie odbędzie się dnia 4 bm. o godzinie 19.30 w sali sodalicyjnej a nabożeństwo niedzielne dnia 8 bm. o godz. 7.45 w kaplicy sodalicyjnej przy kościele Ojców Jezuitów.

— **Wszechstanowy Zw. Rycerzy Orła Białego Poznań-Tum.** W środę, dnia 4 bm. o godzinie 19.30 zebranie plenarne w sali p. Józwiaka, Chwaliszewo 57. W sobotę, dnia 7 bm. zbiórka na Placu Tumskim o godz. 6.45 m celem wzięcia udziału w pielgrzymce do Dąbrówki.

— **Stow. Prac. Fryzjerskich.** Zebranie nadzwyczajne półroczne odbędzie się w

środe 4 bm. o godz. 20 w lokalu p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8. Na porządku obrad: wybór nowego zarządu.

— **Tow. gimn. „Sokół”, Poznań Łazarz.** Zebranie miesięczne odbędzie się w środe, 4 bm. o godz. 20 w lokalu druha Smoczyka, przy ul. Marsz. Focha 70.

— **Tow. gimn. „Sokół” Poznań XI. Rataje.** Zebranie plenarne odbędzie się w środe 4 bm. o godz. 20 w sokolni.

— **Stow. Młodzieży Polskiej, Poznań Boże Ciało.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 4 bm. o godz. 19.30 w ognisku przy Wałach Jagielly. Na porządku obrad bardzo ważne sprawy, wobec czego obecność wszystkich członków konieczna. Zapisy na członków przyjmuje się przed zebraniem.

— **Tow. św. Władysława, Wilda** urządzi dnia 4 bm. zebranie plenarne w sali

WŁASNY WYRÓB KONFEKCIJ MĘSKIEJ I CHŁOPIĘCEJ

RZETELNE NAJTAŃSZE ŹRÓDŁO ZAKUPU!

E. GRZEŚKOWIAK
POZNAŃ - STARY RYNEK 83

Za okazane nam dowody zyczliwości i sympatji w dniu otwarcia naszych magazynów konfekcji męskiej i chłopięcej, składamy niniejszem z całego serca staropolskie

Bóg zapłać!

Kazimierzostwo Bogajewscy

Poznań, Stary Rynek 77.

Pw 4394-86.45

Dnia 1. 9. 1929, zmarł śmiercią tragiczną, z powodu wypadku samochodowego, ś. p.

major lek. Dr. Włodzimierz Dębczyński

Naczelnym lekarzem 14 pułku artylerji polowej Wielkopolskiej

czem zawiadamiają

Dowódca i oficerowie

14 pułku artylerji polowej Wielkopolskiej.

Eksportacja zwłok odbędzie się dnia 3. 9. 1929, o godz. 18, z kostnicy Wojsk. Szpitala Okręg. nr. VII. do Bramy Warszawskiej.

Pogrzeb dnia 5. 9. 1929, o godz. 10, w Warszawie, z kostnicy cmentarza na Powązkach.

Dnia 2 września r. b., zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa, najukochańsza córka, siostra i szwagierka, ś. p.

Cecylja Zandecka

przeżywszy lat 26. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 5 b. m., o godzinie 17.30, z kostnicy cmentarnej św. Trójcy w Dębcu.

W ciężkim smutku pogrążona

rodzina.

Poznań (ul. Dąbrówki 1), dnia 3 września 1929 r.

W poniedziałek, dnia 2 września o godz. 2,15 rano, zasnął w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, mój kochany mąż, nasz dobry syn, brat, szwagier i wujek

Robert Pretsch

elektrotechnik

przeżywszy lat 43. Pogrzeb odbędzie się w środę, 3 b. m., o godzinie 5 po południu, z kostnicy śmientarza ewangelickiego św. Mateusza na Wildzie. zw 18604

W smutku pogrążona
żona i rodzina.

Poznań, Wierzbęcice 14.

Dnia 2 września 1929 r., o godz. 2,15, zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, nasz dobry szef i współpracownik, ś. p. zw 18 608

Robert Pretsch

właściciel firmy Elektro-Pretsch

Zmarły cieszył się wielką sympatią swoich podwładnych i kolegów i pamięć o Nim nie wygaśnie nigdy.

Personel.

W dniu 1 września 1929 r. zmarł nagle wskutek nieszczęśliwego wypadku, ś. p. dw 1954

dr. med. Włodzimierz Dębczyński

Major W. P.

W Zmarłym straciliśmy Zaczego Kolegę i gorliwego członka.

Cześć Jego pamięci!

Związek Lekarzy Z. P.

Za spokój duszy, ś. p.

Magdaleny Błażejewskiej

odprawiona będzie w pierwszą bolesną rocznicę śmierci zw 18610

msza święta

w kościele św. Marcina w piątek 6 września r. b. o godz. 7 o czem Krewnych i Przyjaciół Zmarłej zawiadamia

syn.

Podziękowanie

Wszystkim Krewnym i Znajomym, którzy z racji naszych srebrnych godów małżeńskich i 25-letniego jubileuszu firmy dali nam tyle dowodów serdecznej życzliwości i sympatii, wyrażamy na tej drodze nasze szczerze podziękowanie staropolskim zw 18 603

Bóg zapłać!

Stanisławostwo Cichoccy.

Największy i najwspanialszy

Hotel-Pensjonat w Krynicy

LWIGRÓD

otwarty cały rok. nw 5521

200 pokoi na 300 osób, ogrzewanie centralne, ciepła i zimna woda, radio w każdym pokoju.

Telefony. Windy. Czytelnia.

Wytworna restauracja. Kawiarnia. Dancing.

Ceny od 1 września niższe.

Serwis obiadowy powinien znajdować się w każdym domu.

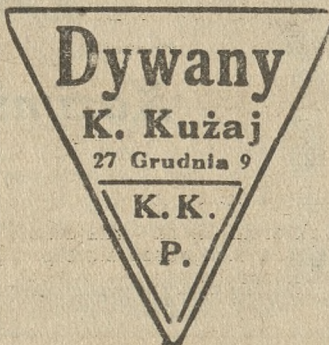
SERWISY

obiadowe kupuje się najkorzystniej tylko w specjalnym magazynie wykintnej porcelany w firmie

„SERWIS”
W. Ziętek — Poznań
ul. 27 Grudnia 2.

Największy wybór w Poznaniu! Stała wystawa na wielkiej sali serwisów obiadowych. Proszę uprzejmie o łaskawe zwiedzenie sali bez przymusu kupna.

Ceny znacznie niższe!
Dla pp. Urzędników na raty za bonem „Kredyt” lub „Szatniówka” bez wpłaty. Pw 4847-86.04

Okucia budowlane

Okucia do drzwi

Okucia do okien

Narożniki do murów

Listwy do stópni betonowych Pw 4825-85 20.6

Bolce i śruby budowlane

Gwoździe, druty i nity

Linki do rusztowań

poleca korzystnie

Jan Deierling, skład żelaza

Poznań, ul. Szkołna 3

telef. 35-43 telef. 35-18

MŁYN WODNY

36 morgów ziemi pszennej, dom 5 pokoi, 2 morgi owocowego ogrodu, stodoła chlewy wprost od właściciela na 8 lat do wdzierżawienia, do objęcia potrzeba 6 000,— zł, tem zapłacono za 2 lata dzierżawa 1 000 zł kaucji. Zgłoszenia firma Sowiński, Poznań, św. Marcin 22 telefon 18-97. zw 18 594

Samochód

6-osob. limuzyna, marki „Austro-Daimler”, dobrze utrzymana, K. M. 14/35, korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia do „PAR”, Aleje Marcinkowskie-go 11 pod 36.17 Pw 4824-36.17

LOSY

5 kl. Lot. Państw.

jeszcze kilka wolnych

1/4 losu 50,—, 1/2 losu 100 zł.

Co drugi los wygrywa.

Ciągnięcie codziennie, począwszy od 7.9. do 9.10 r.b.

Główna wygrana 750 000 zł

WŁ. BILLERT

Poznań, św. Marcja 19

Konto P. K. O 207970

zw 18588

OSTRZEŻENIE:

Cheąc nabyć proszki naszego wyrobu, należy przy kupnie akcentować i wyraźnie żądać oryginalnych proszków z „Kogutkiem” Gaseckiego, znanych od lat trzydziestu. Zwracajcie uwagę i odrzucajcie uporeczywie polecane naśladownictwa w podobnym do naszego opakowaniu. nw 4975

PIEGI

oraz wszelkie nieczystości skórne usuwa radykalnie od lat wprobowany i niezawodny

Krem Bella

wysyła każdej ilości.

Cena za słoik 2,50 zł.

Mydło Bella 1,25 zł

do nabycia w aptekach i drogeriach lub wprost we wytwórni.

Apteka p. Koroną,

Poznań, Górna Wilda 61.

Rw 1870

HANDEL ZIEMNIAKÓW

w Gdańsku, pierwszorzędną egzystencją, zdolny do wielkiej rozbudowy, z składnicą i boczną koleją z powodu nadmiernego obciążenia właściciela, korzystnie na sprzedaż. Potrzeba około 15—20 000 zł. — Ewentl. przyjmę dalszą współpracę. Zgłoszenia w języku niemieckim pod „K. 100” do Annorc.-Büro, Schmidt, Gdańsk, Holzmarkt 22. nw 3598

4 pokojowego

mieszkania z przynależnościami poszukuje. Czynsz podług ugody. Oferty Kurjer zw 18591

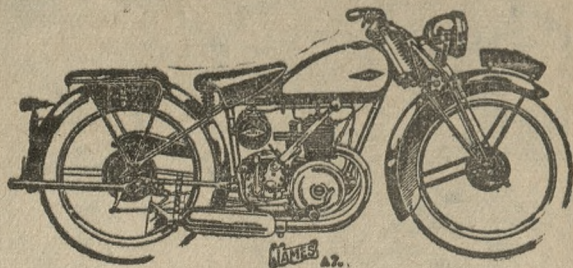
Z dniem 4 września rozpoczynam lekcje gry na fortepianie

Kazimiera Szymańska
ulica Podgórna 7, I.

dw 1861

„Zakład Zdrojowy Żegiestów Zdrój

radjoaktywne szczywy alkaliczno-żelazowe
przyjmuje zgłoszenia na sezon ryczałtowy. Cena pobytu 3-tygodniowego wynosi zł 310,—, zaś czterotygodniowego zł 395,—. Przyjechać można do Zakładu bez poprzedniego zgłoszenia. Bliższych informacji udziela odwrotnie Zarząd. dw 1944

W przedwczorajszych wyścigach motocyklowych w Katowicach o Mistrzostwo Polski i Grand Prix, zdobył p. Marjan Malicki z Poznania, tytuł Mistrza Polski w klasie 175 ccm. na motocyklu

JAMES

p. Radzicki z Grudziądza, tytuł Mistrza Polski w klasie 500 ccm. na motocyklu

ARIEL

Otóż dalszy dowód niezrównanych motocykli James i Ariel, które nabyć można już od zł 1.700, w firmie

Marjan Maik,

Poznań, Wrocławska 14.

Pw 4836-36,58

Do zasiewu jesiennego 1929

Zyto F. v. Lochowa - Petkus I. ods.

„Sturm“ III, oryginał Weibulla

pszenica „Standard“, oryg.

„Jari“, oryginał Weibulla

W. Ks. Saski, oryg.

W. Ks. Saski, I. ods.

po cenie franko wagon Kotowiecko włącznie nowego jute-worka o pojemności 100 kg
zyto . . . . . 36.— zł
pszenica . . . . . 60.— zł

Handlarzom udzielony rabat. Odstawa nastąpi po dług warunków sprzedaży z roku 1927.

Warunki zapłaty: Poprzednie złozenie należytości w Banku Polskim w Ostrowie Wlkp., zaliczenie kolejowe lub inkaso. dw 1618

Hodowla nasion LEKOW

T. z o. p.

Kotowiecko (Wlkp.)

Stacja kol.: Ociąż-Kotowiecko.

Warsztat

ślusarski, specjalność budowa i reparacja maszyn dla przemysłu piwowarskiego i fabryk wód mineralnych, zaraz z powodu śmierci męża na sprzedaż. Dla fachowców wzgl. biegłych rzemieślników kopalnia złota, ponieważ jest stała klientela z całej Polski. Wszelkie maszyny, modele i t. d. na miejscu. Zgłoszenia proszę skierować do eksp. Kurjera Poznańskiego pod zw 18 601

Sprzedam:

motor, urządzony na ropę, trak, leżący 1000 m/m, piłę tarczową, ostrzałkę, transmisję i pasy

J. PUSTAL,

zw 18598

Miejska Górka (Wlkp.)

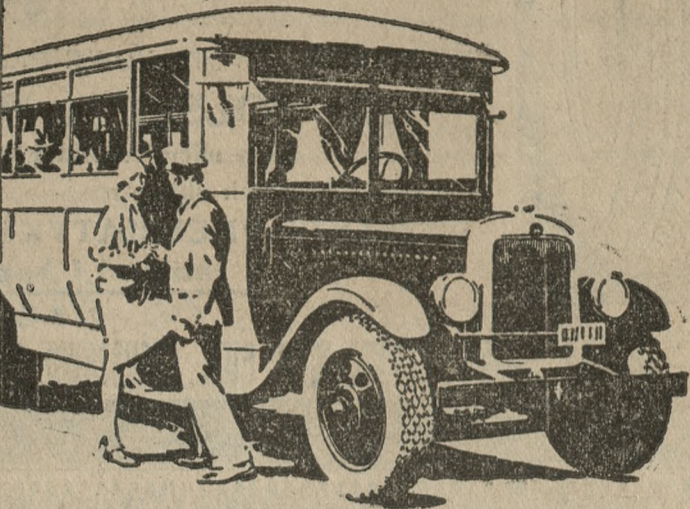
120 000 - 150 000 zł

na pierwszą hipotekę kamienicy przy bardzo ruchliwej ulicy w Poznaniu, poszukuje zaraz. Posiadam również własne przedsiębiorstwo handlowe. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 18 609

Przestronne wnętrza zapewnia podróżnym najbardziej współczesny komfort

Szybka,
wygodna i tania

komunikacja za pomocą
autobusów G.M.C.

Autobusy G.M.C. stanowią bezsprzecznie najszybszy, najpewniejszy i najtańszy środek komunikacyjny. Potężne silniki Buicka na modelach większych oraz silniki Pontiac na mniejszych zapewniają szybkość zwykłego samochodu osobowego. Wzmocnione podwozie i przednia oś oraz ulepszone wały rozrządczy gwarantują odporność i trwałość na najgorszych drogach. Cztery przekładnie wprzód,

hamulce na czterech kołach przyczyniają się do zupełnego bezpieczeństwa i łatwego kierowania w najtrudniejszych warunkach ruchu ulicznego. Podwozia autobusów posiadają 2 akumulatory, 2 prądnice oraz specjalnego kształtu maskę i torpeda.

Najbliższe upoważnione zastępstwo General Motors poinformuje o ułatwionych warunkach płatności. Wyrob General Motors.

Upoważnione Zastępstwa na całym terytorjum Polski i w Wolnym Mieście Gdańsku.

G. M. C. AUTOBUSY

General Motors w Polsce, Warszawa

Sprzedawca

zdolny, branży wódczanej na m. Poznań potrzebny zaraz. Wymagane gwarancje. Oferty z podaniem dotychczasowej działalności do Kurj. Pozn. pod zw 18491

Poszukuje się dla biura adwokackiego w Poznaniu rutynowanego

sekretarza adwokackiego

od 1. 10. 1929. (Język niem. konieczny). Reflektuje się tylko na pierwszorzędną siłę. Zgłoszenia szczegółowe w niem. i polskim z odpisami świadectw, żądaniem pensji należy skierować do Biura Ogłoszeń „Kosmos“, Zwierzyniecka 6, pod 1444. nw 3636

Inżynier

z kilkoletnią praktyką w kraju i zagranicą, zmieni posadę natychmiast. Naohętniej jako kierownik robót żelbetonowych. Miejscowość obojętna. Oferty uprasza się do biura ogłoszeń „PAR“, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 56,50

Pw 4897-56 50

Fachowiec - Meblarz

jako wermistrz, dla większej fabryki mebli na Pomorzu do wyrobu dobrych mebli fornierowanych, poszukiwany. Kandydaci powinni być bezwarunkowo dobrze obeznani z najnowszymi metodami pracy i ze sprawą akordową. Pożądana znajomość języka niemieckiego. Jest wolne mieszkanie. Zgłoszenia pod dw 1950 do eksped. Kurjera Pozn.

Ekspedjentkę

z długoletnią praktyką w branży konfekcji damskiej

Kantorzystkę

ze znajomością księgowości i korespondencji

Ucznia

absolwenta Miejskiej Szkoły Handlowej uzdolnionego w rysunkach

Uczenicę

o ile możliwości absolwentki Miejskiej Szkoły Handlowej

Panienkę

z dobrym charakterem pisma do oddziału wydawania paczek, poszukuje

M. Malinowski,

Fabryka Konfekcji Damskiej

Stary Rynek 57. Pw 4811-85,225

Biuralistka

pisząca na maszynie, zaraz potrzebna. Zgłoszenia z świadectwami od 9—1 i od 3—7 w naszym biurze.

Związek Tow. Przemysł. i Rzem. w Poznaniu
Masztalarska 8, I. zw 18 567

Stenotypistka

obeznana dokładnie z polską i niemiecką stenografią poszukiwana natychmiast albo później. Oferty z podaniem wymaganego wynagrodzenia i z życiorysem uprasza Kurjer Poznański zw 18572

Poszukuję

Wspólnika

czynnego lub cichego z kapitałem celem uruchomienia komunikacji autobusowej. Zgłoszenia „Par“, Poznań, 27. Grudnia 18 pod nr. 58,481 Pw 4818-58,481

Dziewczynka

umiejąca kaligraficznie pisać, czysta i rośła, córka porządnym rodziców, 15-letnia, może się zgłosić z wnioskiem i świadectwem

Drukarnia Polska S. A.

św. Marcin 70. zw 38611/12

Przyjmujemy natychmiast, inteligentnego, zdolnego i przystojnego

drogerzystę

w wieku do lat 26, z ładnym charakterem pisma i znajomością prac biurowych. Łaskawe zgłoszenia uprasza się z podaniem referencji do ekspedycji Kurjera Pozn. pod dw 1904

Podróżujący

z branży wódek i win, dla odwiedzania klientów na miasto Poznań i bliższą okolicę, na stałą, dobrze płatną posadę, za pensją i wysoką prowizją, natychmiast przez poważną firmę w Poznaniu, poszukiwany. Rutynowani fachowcy, z długoletnią praktyką, z gwarancją do 15 000,— zł, zechcą złożyć swe wyczerpujące zgłoszenia z podaniem referencji do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 18 596

Dzielnych blacharzy

do działu budowy karoseryj poszukuje

Sp. Akc. „SAMOLOT“, Poznań-Ławica.

Praca stała — dobrze płatna.

Zgłoszenia do Zarządu fabryki.

Pw 4833-36,45

Dbajcie o swoje zdrowie.

„Szwajcarskie Gorzkie Ziola“ (z marką „Kogut“) są stosowane przy chorobach: żołądka, kiszki, obstrukcji i kamieni żółciowych.

„Szwajcarskie Gorzkie Ziola“

są naturalnym łagodnym środkiem przeczyszczającym, ułatwiającym funkcje organów trawienia i działającym przeciwko nadmiernej otyłości.

Ostrzeżenie! Przy zakupie żądajcie oryginalnych „Szwajcarskich Ziól“ Gąseckiego z marką fabryczną „Kogut“ gdyż są już naśladownictwa w podobnym do naszego opakowaniu, a nie mających nic wspólnego ze „Szwajcarskimi Ziólami“ naszego wyrobu. Cena za pud. 2,— złote. nw 10882

Polecamy do siewu

żyto Rogalińskie oryginalne

I. odsiew

pszenicę P. S. G. Herta I. odsiew

uznane przez Wydział Nasienny W. I. R. w każdej

ilości do nabycia do natychmiastowej dostawy

Majętność Pamiątkowo, pow. poznański

po poczta i stacja kolej. w mieście.

Używany Linotyp

pragnę kupić i proszę o ofertę

Edward Pawłowski, Poznań

św. Marcin 70.

zp 18552

Wróciłem
Dr. med. Zygmunt Wałczyński
 chirurg
 Środa, Szpital SS. Miłosierdzia.
 zw 18597

Wróciłem
Stanisław Hoffmann, dentysta
 ul. Sew. Mielżyńskiego 5
 (dawniej ul. 3 Maja)
 Tel. 50-28   Tel. 50-28
 zw 18589

WRÓCIŁAM
Dr. med. W. Skutecka
 Stomatolog — Lekarz-Dentysta   zw 18561
 plac Nowomiejski 7.   11-1 3-5. Tel. 10-78.

Z dniem 15 września r. b.
 otwiera się w klasztorze SS. Elżbietanek
 przy ul. Łąkowej 4 b
 czteroklasową szkołę przygotowawczą dla dziewcząt
 początkowo do kl. 1. Zgłoszenia przyjmuje siostra
 M. Rafała od godz. 11-1, Łąkowa 4.   zw 18548

Kursy Maturyczne i Doksztalcające
„WIEDZA“
 Kraków, ul. Studencka 14. I. p.   Tw 219
 przyjmują wpisy na nowy rok szkolny 1929/30.

Cierpiący na zwapnienie żył
 wysoki nacisk krwi, podagrę, hemoroidy, na złą przemianę
 materji i inne oznaki starości. używają z wielką skutecznością
 czysto hodowany grzyb herbaciany „Fungojapon“ celem
 samodzielnego przyrządzenia herbaty (Teekwass). Poleca
 się także wszystkim sportowcom i umysłowo pracującym.
 Do nabycia w aptekach i drogerjach lub wprost od zastępcy
 generalnego Rogoźno (Wlkp.), Kościelna 23. Prospekty
 bezpłatnie.   zw 18 583

Od 15. 9. względnie 1. 10. 1929 r. poszukuję:
ekspedjenta-dekoratora do oddziału białawców,
ekspedjenta do oddziału konfekcji męskiej
ekspedjentkę do oddziału białawców
 i konfekcji damskiej.
 Tylko piśmienne zgłoszenia wraz z fotografją i poda-
 niem warunków: **Stefan Sękowski, Nowe (Pomorze)**
 Rynek 1.   zw 18599

Młodszy
 urzędnik bankowy z dobrą praktyką, potrzebny zaraz. Zgło-
 szenia wraz z podaniem referencji, odpisami świadectw
 i wysokości żądanej pensji, przyjmuje   nw 3638
 Bank Ludowy w Kościanie.

Sp. Akc. „SAMOLOT“ w Poznaniu-Ławicy
 poszukuje od zaraz
dzielnego spawacza
 do oddziału budowy karoserji.   Pw 4798-85,218

Kto w centrum miasta wynajmie dom,
 dach lub ścianę na
reklamę świetlną
 dla poważnej krajowej fabryki? Zgłoszenia
 do „Par“, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11
 pod nr. 36,43   Pw 4832-86,43

Uczennica
 do bufetu potrzebna zaraz.
 li tylko uczciwych rodziców.
 Zgłoszenia piśmienne Restau-
 racja Dworcowa — Kępno
 Główny Dworzec,   zw 18590

Poszukuje się
kucharki
 siły pierwszorzędnej.
Hotel Bristol,
 Miedzy   zw 18590

Englebert
 URUCHOMIŁ SVOJE NOWE PRZEDSTAWICIELSTWO
NA POLSKĘ w WARSZAWIE
 przy ulicy Wareckiej 9. Tel. 194-28
 i poleca ze swoich składów
WSZELKIE PNEUMATYKI SAMOCHODOWE
 z rantami i bez rantów
 do felg płaskich, ang. i specjalnych.
„ENGLEBERT“, POLSKA SPÓŁKA AKCYJNA WYR. GUM., WARSZAWA, WARECKA 9 — TELEF. 194-28.

Szanownym Akcjonariuszom
GEORGES GEILING & CIE S. A.
 w POZNANIU
 Wytwórni win musujących
 przypominamy uprzejmie, że dnia 10 września r. b.
 upływa termin prawa dokupu AKCYJ II EMISJI.
Georges Geiling & Cie S.A.
 Pw 4 830-36,39

Destylator
 kawaler, obeznany z tło-
 cznia soków owocowych,
 z dobrmi referencjami,
 poszukuje posady za-
 raz. Oferty Kurjer
 zw 18586

Mleko
 ca 500 litrów dzien-
 nie blisko Poznania
 do oddania. Zgło-
 szenia do Kurjera
 zw 18578

Agentów
 sumiennych, pilnych, do
 sprzedaży maszyn do
 szycia za wysoką prowiz-
 ję potrzebuję natychmiast
Leon Studziński,
 skład maszyn, Koście-
 rzyzna (Pom.), tel. 67.
 zw 18450

Skład
 w rynku narożnikowy
 2 okna wystawowe i bar-
 dzo dobrem położeniu
 w mieście powiatowym
 gdzie wyższe szkoły mę-
 skie i żeńskie, wojsko,
 sąd i t. d. zaraz do wyn-
 najęcia wprost od gosp.
 Oferty tylko poważnych
 reflekt. do Kurjera pod
 nw 3603

MAJĄTEK
 700 morg wprost od właścicie-
 la, Poznańskiem na 10 lat, z
 budynkami, inwentarzem, do
 wydzierżawienia, do objęcia
 potrzeba 150 000,— zł, tem 100
 tys. zł kaucji, która będzie za
 hipotekowana. Majątek 400
 morg, powiecie średzkim na
 10 lat do wydzierżawienia, do
 objęcia potrzeba 75 000,— zł.
 Zgłoszenia: **Sowiński, Poznań,**
 św. Marcin 22 — telefon 18-97.
 zw 18 595

PRZEDŁUŻA SIĘ
 do 1 października rb. konkurs
 na stanowisko **Dyrektora**
 Szkoły Rzemieślniczo - Prze-
 mysłowej w Tczewie (wydział
 ślusarsko-mechaniczny) pobo-
 ry VII względnie wyższej gru-
 py uposażenia zgodnie z Usta-
 wą z dn. 9. 10. 1923 r. (dział F.
 rozdz. 4). Ilość godzin nadlicz-
 bowych zależy od porozumie-
 nia z Zarządem Szkoły. Miesz-
 kanie 3 pokoje i kuchnia przy
 Szkole.   nw 3451
 Oferty składać należy do
 kancelarii **Szkoły Morskiej**
 w Tczewie pod adresem Zar-
 ządu Towarzystwa Szkoły
 Rzemieślniczo - Przemysłowej
 do dn. 1 października 1929 r

MAJĄTEK
 270 morg I. kl. ziemia pszen-
 na drenowana, jednym planie
 2 morgi wody, 2 ogrodu owo-
 cowego, dom mieszkalny, 10
 pokoi, telefon, drugie budynki
 murowane, inwentarz 10 koni.
 25 krów dojnych, 7 jałowic.
 1 stadnik, garnitur parowy,
 narzędzia gospodarcze, boni-
 tacji morgi 3,60 mk., od mia-
 sta 5 km., kościół, szkoła, ko-
 lej, miejscu, cena kupna 220
 tys. zł, wpłaty 120 000.—, Zgło-
 szenia firma **Sowiński, Poznań,**
 św. Marcin 22, tel. 18-97,
 pr. 52-09.   zw 18 593

Rutynowana Nauczycielka
 francuski, angielski, niemiecki
 i przedmioty szkolne. Wy-
 kształcenie Urszulanki, Belgja
 Paryż Sorbona i Londyn przy-
 jmuje posadę na wieś. Świeżne
 referencje. **Pałęcka, Poznań,**
Ogrodowa 4.   zw 185-4

LICYTACJA
koni, wozów i szorów roboczych
 W piątek, dnia 6 września 1929, sprzedam publicznie
 najwięcej dającym za gotówkę: Pw 4318/9-35,62/3
43 bardzo dobrych koni roboczych,
 pomiędzy temi para wyjazdowych (szronki) oraz wierzcho-
 chowiec (kary Hunter)
20 par mało używanych szorów roboczych,
25 dobrych wozów roboczych 2½, 3 i 4 cal.
 Licytacja odbędzie się przy Drodze Dębińskiej 11 i roz-
 pocznie się o godz. 10 przed poł.
 Obejrzeć można pół godziny przed przetargiem. Kredyt
 za poprzednią umową na miejscu.
Małecki, Poznań
 Droga Dębińska 11 — Telefon 11-90.

Przetarg.
 Magistrat m. Łodzi ogłasza publiczny przetarg na wy-
 konanie, dostarczenie i zmontowanie
TRZECH DZWONÓW POWIETRZNYCH
I JEDNEGO ZBIORNICZKA
do napełniania dzwonów powietrzem
 z podstawami i niezbędną armaturą dla stacji wodociągowej
 w Kolonii Mieszkaniowej na Polesiu Konstantynowskiem
 w Łodzi.
 Oferty mogą być składane tylko na całkowite wykonanie
 wszystkich wyszczególnionych wyżej przedmiotów.
 O otrzymanie zamówienia ubiegać się mogą tylko firmy
 zarejestrowane.   dw 1851
 Oferty piśmienne, odpowiadające zatwierdzonemu przez
 Magistrat m. Łodzi w dniu 4 lipca 1929 roku „Warunkom
 Przetargu“, należy składać w Wydziale Budownictwa Magi-
 stratu m. Łodzi — Plac Wolności 14, pokój 41, do dnia
 14 września 1929 roku wł. do godz. 11 rano w kopertach po-
 dwójnych, zalakowanych pieczęcią firmową, każda z napi-
 sem: „Oferta do przetargu, mającego się odbyć dnia 14 wrze-
 śnia 1929 roku na dzwony powietrzne dla Polesia Konstan-
 tynowskiego“ i podaniem nazwy oferującej firmy i jej adre-
 su; z kopert tych wewnętrzna będzie zawierała samą ofertę,
 zewnętrzna zaś prócz wyżej wspomnianej koperty powinna
 mieścić w sobie także dowód złożenia wadium na rzecz Ma-
 gistratu m. Łodzi w wysokości 3 (trzech) proc. od sumy po-
 danej w ofercie. Wadium to winno być złożone w gotowiz-
 nie, w listach gwarancyjnych Banku Gospodarstwa Krajo-
 wego lub też jednego z banków prywatnych o kapitale wła-
 snym zakładowym, wynoszącym conajmniej 1 i pół miliona
 zł, lub też w papierach procentowych i innych wartościach
 przewidzianych w punktach: 2, 3 i 4 § 1 Okólnika Minister-
 stwa Skarbu L. DOP. 5284/III, z dnia 10 września 1927 roku
 podług skali procentowej ich kursu, ustalonej w tym Okól-
 niku.
 O godz. 12, dnia 14 września 1929 roku przy Placu Wol-
 ności 14, pokój 42, odbędzie się otwarcie ofert.
 Oferty, nie odpowiadające warunkom przetargu lub zło-
 żone po terminie, nie będą rozpatrywane.
 Warunki przetargu, warunki techniczne, projekt umowy
 oraz rysunek nr. 79, można otrzymać od dnia 30 sierpnia 1929
 roku w godzinach biurowych w Wydziale Budownictwa Ma-
 gistratu m. Łodzi — Plac Wolności 14, pokój 51 — za opła-
 tą zł 15,—
MAGISTRAT M. ŁODZI.

Zapowiedź.
 1) mechanicz. Ludwik Staszewski, stanu wolnego, zamieszkały w Brodowie, powiatu średzkiego, wyznania rzymsko-katolickiego, urodzony dnia 9 sierpnia roku 1893 w Pyzdrach, powiatu sułkowskiego, syn zmarłego w Pyzdrach ogrodnika Jana Staszewskiego i jego żony Zofii z Rogozińskich obecnie zamieszkałej w Pyzdrach.
 2) Antonina Zbińska, bez zawodu, stanu wolnego, zamieszkała w Markowicach, powiatu średzkiego, wyznania rzymsko-katolickiego, córka zmarłego w Markowicach rolnika Wojciecha Zbińskiego i jego żony Agnieszki z Matelów obecnie zamieszkałej w Markowicach powiatu średzkiego, chce zawrzeć związek małżeński. Obwieszczenie zapowiedzi winno nastąpić w Brodowie, w Markowicach i w Kurjerze Poznańskim. Z dnia 18 566 Krowo, dnia 20 sierpnia 1929.
 Urzędnik stanu cywilnego
 Kniat.

Wydział Powiatowy Sejmiku Prużańskiego, poszukuje przedsiębiorcy
 któryby na własny rachunek dokonywał przerobek zwierząt padłych, na mączkę mięsna, klej, tłuszcz i t. d. Przedsiębiorstwo może być nadana koncesja wyłączności na terenie powiatu Prużańskiego. Projekt zorganizowania przedsiębiorstwa i swe warunki należy nadesłać do Biura Wydziału Powiatowego Sejmiku w Prużanie (województwo Poleskie).
 Przewodniczący Wydziału Powiatowego
 Starosta: (-) R. Walewski.
 dw 1909

Licytacja masy upadłościowej
 W czwartek, 5 b. m., o godz. 11 przed południem, przy ul. Małe Garbary 5 (w firmie Express), sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę: nw 3639
większą ilość koszul męskich.
 Licytacja odbędzie się nieodwołalnie.
 Pietruszewski, kom. sąd., Poznań, W. Garbary 33.

Napisowe słowo (tusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE
 Ogłoszenia wśród drobnych:
 1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo,
 Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10-

Nagle ogłoszenia
wieczorem po zamknięciu ekspedycji (godz. 18,30) do wydania tylko porannego przyjmuje portjerna. Wejście bramą św. Marcin 70 — dzwonek nocny przy bramie na prawo. Telefon portjerna nr. 35-25
Portjerna nie jest upoważniona do przyjmowania ogłoszeń do wydania wieczornego.

39 POWSZECHNA WYSTAWA KRAJ

Wata
 wszelkie artykuły tapicerskie: poleca Giergowicz, Małe Garbary zdw 44 420

1 SPRZEDAŻE

Uwaga!
 Do WPP. wiać, składów mebli: solidne urządzenia kuchenne stałe na składzie na dalszą sprzedaż poleca stolarnia Niska 16. zdw 44 101

Kanapy
 leżanki, kluby, materace, najtaniej za gotówkę, raty Strzelecka 31. zdw 44 030/1

Sprzedam
 kompletny warsztat ślusarsko-mechaniczny. Wieczorowski, Pomań, Strumykowa 6. zdw 43 834

Parcelę
 1,000 m² sprzedam zaraz. Adres Kurjer zdw 43 869

Ogólnie mówią 55 zł
 na serwis obiadowy 12 osób. porcelanowy jest bardzo tania. Serwis obiad. 6 osób. 35 zł. Serwis porcel. do kawy 6 osób. 8,50. Nóż i widelce alpaka 1/2 tuz. 28 zł. Słoje do zapraw wysprzedaje się na wazę Hurt Porcelany Wrocławka 24. w podwórzu. zdw 43 940

Wate
 do kolder, dla krawców i tapicerów oraz wełnę owczą do kolder hurt i detal, najtaniej poleca Przemysł Wełniany. Poznań, św. Marcin 56. I. piętro. telefon 20-31 Pw 4665-34.53

Limuzynę
 „Morris” 6/25, mało używana, 4 osobowa sprzedam lub zamienię na 5-6 osobową limuzynę w dobrym stanie. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 548

Plaszcz
 gabardynowy bez i buciki nr. 86 za niską cenę sprzedam. — Dąbrowskiego 9. II. ntr., prawo. zdw 44 662

Mieszkanie
 4 pokoje z meblami korzystnie. Zgłoszenia Piekary 10, IV. lewo. zdw 44 568

W stylu Ludwika XVI
 sprzedam salonik tania za gotówkę. Zgłoszenia kpt. Rogowski, Inowrocław, Aleje Powstańców 3. zdw 44 566

2 samochody
 „Opel” 9/25 po gruntownym remoncie, starter i oświetlenie Bosza, cena 2.900 zł. „Fiat” 501 w pierwszorzędnym stanie gotowy do jazdy cena 4.000 zł. Zgłoszenia Piotra Wawrzyniaka 13, restauracja. zdw 44 556

Antyki
 okazynie — wielki wybór. Pocztowa 22. Pw 4960-56.52

Łóżko
 z materacem, stara maszyna do szycia i łóżecko dziecięce tania sprzedam. Cichoński, św. Wawrzyńca 10. Jeżyce. Pw 4826-56.49

Szafę
 szyfonierkę, łóżko żelazne z materacem i garderobę damską używaną sprzedam. — C. Horn, Śródka-Ostrówek 19, I. piętro, lewo zdw 44 668

Restauracja
 z mieszkaniem na sprzedaż, nadająca się na każde inne przedsiębiorstwo. Oferty Kurjer zdw 44 666

Dębowe
 siedzenia do ustępów sprzedaje korzystnie Słowiński, Jezuitska 6. zdw 44 674

Kiosk
 rozbierny sprzedam okazynie. Oferty Kurjer zdw 44 639

Gospodarstwo
 96 mórg ziemia pszenno żytnia, Ludynki dobre, pełne żniwo sprzedam za 32.000 zł, wpłaty 10.000. Walenty Kossmann, Fredry 6. zdw 44 541

Kamienica
 w najlepszym położeniu miasta na prowincji I. piętro, maszynowa wraz składem towarów żelaznych na sprzedaż lub zamienię na podobną w Niemczech. — Oferty do Kurjera zdw 44 622

2 szafy
 orzechowe, taka umywalka z prawdziwym marmurem, staromodne ale w zdrowym i dobrym stanie, na sprzedaż. Spokojna 11 zdw 44 583

Skład
 towarem, mieszkaniem 8 000 odda. Małecki, Poznań, Rybaki 20a. zdw 44 421

Wille
 6 pokojowa z ogrodem w Dębów za 45.000, wpłaty 25.000, sprzedam Biuro Handlowe, Romana Szymańskiego 1. zdw 44 573

Singera
 maszyna damska, szybkobieżna, mało używana, korzystnie sprzedam. Dąbrowskiego 45, II. prawo, od 4-7 godziny. zdw 44 576

Samochód
 Buick 10/40 zamienie z dopłatą na nowoczesny motocykl 5 H. P. silny. Gilewski, Debiec, Świerczewska 22, lakiernia. rw 6656

Kopalnia złota
 dla fachowca. Młyn wodny w mieście, willa, ogród, budynek rospordarce maszynowe, wszędzie światło elektryczne, do tego 104 morgi roli I. klasy bez inwentarza sprzedam natychmiast. Cena 135 tysięcy, wpłaty 70 tysięcy. — Matylikiewicz, Skarszewy, Pomorze. Znaczek na odpowiedź, dw 1946

Dom
 5 pokoi wolne, kuchnia w rynku, Mosina, cena 12.000, wpłaty 8.000 spiesznie sprzedam „Nowość”, św. Wojciech 2. zdw 44 613

Gospodarstwo
 60 mórg ziemi drenowanej, w jednym planie, nadaje się na letnisko, dworzec w mieście. Cena 35.000, wpłaty 10.000. Inwentarze kompletne. Spiesznie sprzedam „Nowość”, św. Wojciech 2. zdw 44 612

Skład
 kolonialny, delikatesów, centrum Poznania, mieszkaniem, dzienny zbiór 250 złotych, objęcie 5.500 zł Zgłoszenia „Wielkopolska Centrala” św. Marcin 78, II. piętro. zdw 44 512

Dom
 dwupiętrowy, maszynowy, 36 ubikacji, restauracja, kawiarnia, 3 składy, miasto powiatowe, gdzie średnie szkoły, sprzedam. Dochód 8.800, cena 85.000, wpłaty ugodowo. Zgłoszenia do Kurjera zdw 44 648

Skład
 kolonialny, powiatowe miasto, dobrze zaprowadzony za 8.000 sprzedam. Bobrowski, Łakowa 19, III. ptr. zdw 44 649

Resztówka
 (tadnie położona) 200 morgowa, ziemia buraczana, przy Poznaniu, szosa, budynek, inwentarze I. kl. Cena 120.000 plus 30.000 Bank Rolny na 20 lat. Zgłoszenia Wyrzykowski, Grobla 9. zdw 44 632

Hurtownia
 towarów kolonii, większe miasto handl. fabryczne z garniznem, wyższymi szkołami (Poznańskie), dobrze zaprowadzone, w najlepszym biegu z powodu choroby, zaraz do odstąpienia. Warunki bardzo dogodne. Zgłoszenia Wyrzykowski, Grobla 9. zdw 44 631

Gospodarstwo
 30 mórg ziemi buraczanej, wraz zabudowaniem, żywym, martwym inwentarzem. Cen. 24.000, wpłaty 10.000, Woźniak, Stęszew, Rynek. zdw 44 303

Serwis
 stołowy 12 osób i smoking sprzedam. Oferty Kurjer zdw 44 605

Maszynę
 do krawieczyny sprzedam Knapik, Zwierzyniecka 20, IV. zdw 44 409

Młyn
 z gruntem blisko Poznania, bardzo rentowny, nader korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia piśmienne do Kurjera zdw 44 406

Majątek 320 mórg
 ziemia pszenno-żytnia, zabudowania maszynowe, ogród owocowy, kompletne inwentarze, pełne żniwa, powiat Jarocin, cena 240.000 złotych, wpłaty 110.000 złotych. „Spółdzielnia Osadnicza”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 17a, III. zdw 44 493

Skład
 kolonialny do wydzierżawienia z mieszkaniem wprost od właśc. oraz 1/2 morgi ziemi na budowę. Ul. św. Wawrzyńca 20. jw 2 515

Gospodarstwo w mieście
 150 mórg, ziemia pszenno-buraczana, prywatne, zabudowania murowane pod dachówką, dom 5 pokoi, ogród owocowy, 4 konie, 12 sztuk bydła, świnię, drób, martwy inwentarz, nadekominaty, pełne żniwa, wszędzie światło elektryczne. Cena 70.000 złotych, sprzedam „Spółdzielnia Osadnicza”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 17a, III. zdw 44 491-2

Dom
 w Zaniemyślu z dwoma składami sprzedam. Cena podług umowy. Helena Gaych, Zaniemyśl, ul. Średek 56. rw 6643/4

Dom
 z składem w mniejszym mieście, morga ogrodu cena 16.000, wpłaty 8.000. Woźniak, Stęszew, Rynek. zdw 44 306

Kamienia
 polnego 30 ms oddam. Wierzbicice 4. zdw 48 993

Mercedes — Benz
 samochody osobowe i ciężarowe wszystkich kategorii. Pw 4 809-56.46

Nowy Ford
 mod. 1929 okazynie sprzedam „Komna” Sp. z o. p. Automobile, Poznań, ul. Dąbrowskiego 83-85, tel. 77-57 i 54-78. nw 3 133

Meble tania
 za gotówkę i na spłaty poleca Kalkus, Wrocławska 19, przy placu Światokrzyskim. zdpw 43 405

Piekarnia
 w pełnym biegu, z całkowitem urządzeniem i mieszkaniem na sprzedaż. Zgłoszenia do Kurjera Poznań. zdw 43 452

Motocykle
 kupisz najzestelniej i najtaniej Koszycyński, Pasaż Kino Apollo. zdw 43 145

Łóżka metalowe
 zwykle, ozdobne tania sprzedaje Przewodnik skład żelaza św. Marcin 30. zdw 43 759

Samochód
 Buick gotów do jazdy i nadaje się na ciężarówkę bardzo tania do sprzedania. Wiadomość Szamarszewskiego 37, skład kolonialny zdw 44 284

Skład
 z małym mieszkaniem przy bardzo ruchliwej ulicy sprzedam. Zgłoszenia do Kurjera zdw 44 294

Słoma
 prasowana, świeża, 300-400 ctr., ziemniaki „Industria” 300-400 ctr. na sprzedaż. Młyn Parowy, St. Poprawski, Dopiewo. zdw 44 293

Piekarnię
 sprzedam tania. Adres wskaże Kurjer zdw 44 292

Gramofon
 szafkowy, korzystnie sprzedam. Zgłoszenia Szypperska 17, II ptr. lewo. zdw 44 278

Meble
 na raty i za gotówkę po najniższych cenach poleca Sprzymuż Wielka 13. Klienteli zamieszających odstawiamy własnym samochodem Pw 3115-16-0.4762

Pianino
 czarne, koncertowe sprzedam. — Wskaże Kurjer zdw 44 447

Rzeźnictwo
 w bezkonkurencyjnym miejscu w Poznaniu, ubój tygodniowo 20 do 25 świń, w pełnym biegu, z powodu stosunków rodzinnych do sprzedania za 35.000 zł. Oferty Kurjer zdw 44 400

Dom
 maszynowy z składem i ogrodem w mieście sprzedam przy wpłacie 8.000 zł. — Kaniewska, Poznań, Kwiatowa 11. zdw 43 502

Parę
 zdrowych silnych koni sprzedam Fr. Budzyński, Dolna Wilda 12. zdw 44 456

Dom
 przy Poznaniu 8 lokatorów, plac budowlany 32.000, wpłaty połowę spiesznie sprzedam. Nowakowski, Wielkie Garbary 42, prawo. zdw 44 455

Skład
 przy ul. Wrocławskiej z urządzeniem bez towaru na sprzedaż zaraz. — Lemański, Wielkopolska Centrala Handlowa, św. Marcin 78, II. p. zdw 44 478

Okazyjnie
 tania sprzedam: 2 łóżka orzechowe z materacami, stół kuchenny i rozsuwany (sosnowe) materac sprężynowy, wszystko używane, lecz w dobrym stanie. Handlarze nie zgłaszają się. Adres: Berwińskiego 1, II. piętro, prawo Smółski, telefon 77-16. zdw 44 247

Sprzedam
 wielką posiadłość z domem, wielkim dziedzińcem, stajnią i krytym wjazdem. W domu znajduje się sklep garderoby, który może być przejęty, pewna egzystencja. W. Leske, Rawicz, Grunwaldzka 348. zdw 44 352

Okazyje
 Gabinet, gdański styl, z powodu śmierci meza, korzystnie sprzedam. Zgłoszenia do Kurjera zdw 44 232

Parcelę
 w górnej części Solacza wielkości ca. 1.600 m² sprzedam korzystnie. Oferty Kurjer St. Rynek rw 6 631

Gospodarstwo
 46 mórg ziemi dobrej wraz zabudowaniem, żywym, martwym inwentarzem, cena 24.000, wpłaty 13.000. Woźniak, Stęszew, Rynek. zdw 44 304

Dom
 w Zaniemyślu z dwoma składami sprzedam. Cena podług umowy. Helena Gaych, Zaniemyśl, ul. Średek 56. rw 6643/4

Parcelę
 1.600 m² sprzedam korzystnie. Oferty Kurjer St. Rynek rw 6 631

Gospodarstwo
 46 mórg ziemi dobrej wraz zabudowaniem, żywym, martwym inwentarzem, cena 24.000, wpłaty 13.000. Woźniak, Stęszew, Rynek. zdw 44 304

Dom
 w Zaniemyślu z dwoma składami sprzedam. Cena podług umowy. Helena Gaych, Zaniemyśl, ul. Średek 56. rw 6643/4

Dom
 z składem w mniejszym mieście, morga ogrodu cena 16.000, wpłaty 8.000. Woźniak, Stęszew, Rynek. zdw 44 306

Kamienia
 polnego 30 ms oddam. Wierzbicice 4. zdw 48 993

Mercedes — Benz
 samochody osobowe i ciężarowe wszystkich kategorii. Pw 4 809-56.46

Nowy Ford
 mod. 1929 okazynie sprzedam „Komna” Sp. z o. p. Automobile, Poznań, ul. Dąbrowskiego 83-85, tel. 77-57 i 54-78. nw 3 133

Meble tania
 za gotówkę i na spłaty poleca Kalkus, Wrocławska 19, przy placu Światokrzyskim. zdpw 43 405

Piekarnia
 w pełnym biegu, z całkowitem urządzeniem i mieszkaniem na sprzedaż. Zgłoszenia do Kurjera Poznań. zdw 43 452

Motocykle
 kupisz najzestelniej i najtaniej Koszycyński, Pasaż Kino Apollo. zdw 43 145

Łóżka metalowe
 zwykle, ozdobne tania sprzedaje Przewodnik skład żelaza św. Marcin 30. zdw 43 759

Samochód
 Buick gotów do jazdy i nadaje się na ciężarówkę bardzo tania do sprzedania. Wiadomość Szamarszewskiego 37, skład kolonialny zdw 44 284

Skład
 z małym mieszkaniem przy bardzo ruchliwej ulicy sprzedam. Zgłoszenia do Kurjera zdw 44 294

Słoma
 prasowana, świeża, 300-400 ctr., ziemniaki „Industria” 300-400 ctr. na sprzedaż. Młyn Parowy, St. Poprawski, Dopiewo. zdw 44 293

Piekarnię
 sprzedam tania. Adres wskaże Kurjer zdw 44 292

Gramofon
 szafkowy, korzystnie sprzedam. Zgłoszenia Szypperska 17, II ptr. lewo. zdw 44 278

Puszczkowo
 willa Maryla na sprzedaż. zdw 44 219

Fortepian
 (skrzydło) czarne, krótkie, firmy Seiler, sprzedam tania, od 9 do 1. Mostowa 30, I. piętro, prawo. zdw 43 514

3,25
 Torby szkolne, Torby do śniadania 1,25 W. Czysz, Szkołna 11. Pw 4293-35.2

Kasę
 National z klawiszami 5-rzędowymi, mało używana, wagi 2 ctr., sprzedam za 950 zł. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. dw 1836

Radjoamatorzy pamiętajcie!
 Najkorzystniejsze miejsce zakupu dla Was nawet ratami to „E-lektrovox”. Półwiejska 30. Reparacje, przebudowy. z w 43 138

Elegancki
 samochód „Ford”, 6 siedzeńowy za 10.500 zł sprzedam. Oferty Kurjer zdw 43 933

Okazyja
 drogerja i skład kolonialny, zaprowadzony z dużym zapasem towarów w rynku mieście na prowincji obrót 35.000 zł, korzystnie na sprzedaż. Cena 15.000 zł gotówka. Oferty poważnych reflektantów do Kurjera Pozn. zdw 44 270

Pinczerka
 ślicznego pieska sprzedam tania. Rybczyńska, Wilda, Langiewicza 8. zdw 44 387

Rower
 wyścigowy, mało używany (Dürkopp) korzystnie na sprzedaż. Zygmunt Suchancki, Poznań, ul. Łazienna 1a, zgłoszenia pomiędzy 4-8 po południu. zdw 44 388

Piękny
 obraz za gotówkę lub na raty, kupisz tylko we firmie Polbrąz również szklenie okien i oprawy obrazów gustownie i tania św. Marcin 72, vis 4 vis Kościoła. bpw 643

Pies
 Dobermann rządkii okaz do oddania. Gdzie? Kurjer Jeżyce jw 2 509

Wózek
 dziecięcy (Brennabor) prawie jak nowy, tania sprzedam. J. Skowroński, Dąbrowskiego 96, I. podwórzu. jw 2 513

Kanapę
 sprzedam 25 zł. Wiśniewski, Prusa 18. jw 2 514

Maszyna
 do pisania tania na sprzedaż. Półwiejska 19, skład papieru. zdw 44 295

Piekarnia
 z całkowitem urządzeniem i mieszkaniem do sprzedania. Zgłoszenia ul. Wielka 17, „Piekarnia”. zdw 44 378

Samochód
 Talbot 10 CV, 5 osobowy, otwarty o pięknej modnej linii po remoncie gruntem korzystnie sprzedam F-a Polimpeks, Fr. Ratajczaka 27, tel. 32-14. zdw 44 343

Pianino
 koncertowe sławy światowej przedwojenne, sprzedam. Adamska, Marsz. Pocha 27, front IV. zdw 44 332

Szafa
 do garderoby, orzechowa, dobra na sprzedaż Ul. Mostowa 34, III. ptr., prawo. zdw 44 325

Srótownik
 sieczkarkę z przesiewaczem do elektrycznego zapędu Deierling, Górna Wilda 160, I. pr. zdw 44 318

Gazowa
 kuchnia o czterech kołach z piecem do pieczenia oraz lampą wiszącą elektryczną korzystnie do nabycia. Gwarna 11, I. zdw 44 376

Motocykl
 A. J. S. nowy 500 ccm, okazynie sprzedam tania. Autolux, św. Marcin 43. zdpw 44 371

5 KUPNA

Willkę
 w Poznaniu do 45.009 kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 277

Emeryt
 kupi kiosk w dobrym miejscu. Oferty Kurjer zdw 44 265

Skład spożywczy
 mieszkaniem towarem lub próżny. Poznaniu kupię. Oferty Kurjer zdw 44 297

Pianino
 lub fortepian za gotówkę kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 346

Skład
 komiśowy Strzelecka 2, kupię używaną meską garderobę, można pisemnie zgłosić zdw 44 335

Psa
 z tresurą bardzo ostrego do obrony pana kupię zaraz Zgłoszenia Zarząd Ostrowa Młyn, poczta Wagrowiec. zdw 44 564

Kupuję
 za gotówkę meble wszelkiego rodzaju rzeczy. Dom Komisowy Podgórna 2. Pw 3075

6 KAMIENICF

Kamienica
 nowoczesna, większe mieszkania, duży gmach, okazynie za 86.000 wpłaty 35.000 sprzedam „Krakus”, Poznań, Pocztowa 30. zdw 43 969

Kupię
 kamienice w Poznaniu tylko w lepszej ulicy Zgłoszenia tylko od właścicieli do Kurjera zdw 44 209

Kamienica w Gnieźnie

2.000 zł
pożyczki poszukuje na wysoki procent, gwarancja zapewniona. Oferty Kurjer zdw 44 481.

Kto
wypożyczy 200 złotych 3 miesiące zastaw, wysoki procent. Oferty Kurjer zdw 44 611.

Poszukuje
wspólnika z 50 tys. zł do większego handlowego młyna parowego w bardzo bogatej okolicy w mieście lub wdzierżawie takowy. Zgłoszenia Kurjer St. Rynek rw 6652.

400 zł
poszukuje, wysoki procent, dobra gwarancja. Oferty Kurjer zdw 44 597.

Cichego
wspólnika poszukuje z kapitałem 5.000—6.000 zł do dobrze prosperującej restauracji w Poznaniu. Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 680.

Kino
w dobrym punkcie uruchamiam, potrzebuje wspólnika 50 tysięcy. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 667.

2.000 zł
i popołudniowa praca włoży inteligentny kawaler do solidnego przedsiębiorstwa. Oferty Kurjer zdw 44 520.

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
3 pokoje kuchnia, łazienka z meblami do oddania. Kurjer zdw 44 164.

Mieszkanie
piękne 3 pokojowe z kuchnią, łazienka, światłem elektrycznym w centrum okolicy ul. Gwarnej, nadające się również na biura. W arunek 3 lata zgóry dzierżawy. Zgłoszenia tylko poważnych rezydentów. Adres wskaże Kurjer zdw 44 229.

3 pokoje
z kuchnią wdzierżawie. Adres wskaże Kurjer zdw 44 289.

Pokój
i kuchnia 1.300 dwa lata zgóry. Adres wskaże Kaźmierski, ul. Polna 28. zdw 44 347.

3 pokoje
i kuchnię z urządzeniem oddam 3 tysiące. Oferty Kurjer zdw 44 366.

Pokoje
4 centrum Poznania 4.000 objęcie zaraz. Centrum, Żydowska 5. zdw 44 449.

Pokój
300 policzona 1/2 roku dzierżawa, objęcie zaraz. „Centrum”, Żydowska 5. zdw 44 448.

Mieszkanie
pokój z kuchnią wprost od gospodarza zaraz do wdzierżawienia. Gdzie? wskaże Kurjer zdw 44 518.

Mieszkanie
1—2 pokoje z kuchnią za dzierżawę zgóry. Adres Kurjer zdw 44 508.

Oddam
3 x po pokoju z kuchnią 1.200 zł 2 lata dzierżawa Przedmieście Rybaki 28. Galaś, podwórze, prawo. zdw 44 544.

Mieszkania
każdej wielkości za dzierżawę zaraz wolne poleca Sroka, Sew. Mielżyńskiego 25a. zdw 44 638.

Mieszkania
wielki wybór od 3—6 pokoi odda „Komis”. Sew. Mielżyńskiego 28. zdw 44 637.

Mieszkania
wynajmuje na każde życzenie gospodarz. Adres wskaże Kurjer zdw 44 635.

8 pokojowe
mieszkanie wielkopolskie przy parku Wilsona do objęcia. Zgłoszenia Czarnecki i S-ka, Ratajczaka 13, parter, lewo. zdw 44 659.

9 SZUKA MIESZK

Poszukuje
2—3 pokojowego mieszkania w bliskiej okolicy Poznania, 5—10 km. z dobrym połączeniem ewtl. nie duża wille wprost od właściciela. Roczny czynsz placę rok zgóry. Pośrednicy wyłączeni. Łaskawe oferty Geometra Sławiński Kołodziejewo, pow. Mogilno. zdw 44 193.

Mieszkania
czteropokojowe lub większego szukam. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 165.

3—4 pokojowego
mieszkania z łazienką poszukuje zaraz. Oferty Kurjer zdw 44 059.

Młode
małżeństwo bezdzietne szuka mieszkania 1 pokoju z kuchnią wprost od gospodarza lub portierstwa w wili dzierżawie placę zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 240.

2—4
pokojowego mieszkania, kuchnia poszukuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 285.

Mieszkań
pokój dla małżeństwa, pokój umebrowany, składowy, ubikacyjny na biura poszukujemy. — Czarnecki S-ka Ratajczaka 13 parter lewo. zdw 46 658.

Skład
(mały) lub mieszkanie parterowe na Górnej Wildzie. Placę dzierżawę za 1—2 lata zgóry. Oferty Kurjer zdw 44 407.

Pokoju
z kuchnią poszukuje, placę dzierżawę zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 380.

Bezdzietne małżeństwo
poszukuje 2—3 pokojowego mieszkania, najchętniej w Sołaczcu, czynsz zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 455-6.

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje pokoju i kuchni za dzierżawę rok zgóry. Kurjer zdw 44 426.

W Puszczykowie
szukam 2 pokoi z kuchnią. Kurjer zdw 44 215.

Mieszkania
poszukuje się ubikacji suterenuwej na przeróbce 1 pokoju i kuchni wprost od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 44 546.

Młode
małżeństwo poszukuje 1 lub 2 pokojowego mieszkania z kuchnią czynsz za rok zgóry. Oferty Kurjer zdw 44 604.

Poszukuje
5—6 pokojowego mieszkania w centrum miasta. Zgłoszenia „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 36.42. Pw 4 831-36.42.

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Mieszkanie
3 pokojowe z kuchnią zamienie na 4 pokojowe i kuchnię zaraz lub później. Zgłoszenia do Kurjera zdw 42 102.

Zamienię
8 pokojowe komfortowe mieszkanie w Jarocinie lub połowę na 3—4 pokojowe w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 231.

Zamiana
4 pokoje łazienka Toruń—Poznań na 3 lub 2 pokoje. Zgłoszenia portier. Hotel Britannia. zdw 44 279.

11 POKOJE UMEBL

Pokój
do wynajęcia bardzo ładny, z całym utrzymaniem. Woźna 18, II prawo. zdw 43 797.

Pokój
elegancki wszelkie wygody, dwóch panów. Białecka, Szkoła 9. Pw 4802-58.480.

Pokój
mniejszy, umebrowany I. ptr., światło elektryczne, bez pościeli zaraz solidnemu panu wynajmę. Adres wskaże Kurjer zdw 44 241.

Dla przyjezdnych
ul. Marszałka Focha 74, mieszkanie nr. 5 1—2 umebł. pokoi do wynajęcia. zdw 44 238.

Pokoju
umebrowanego, niekrepującego poszukuje inteligentny mężczyzna. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 44 301.

Przyjmę
panienkę na wspólny pokój. Seweryna Mielżyńskiego 25, II, p. prawo. zdw 44 672.

Pokój
do wynajęcia. Gielnik, Wierzbicice 31a. zdw 44 634.

Słoneczny
czysty zaraz panu Wierzbicice 3, I, lewo. zdw 44 660.

Przyjmę
2 panienki na wspólny pokój z pościelą najchętniej urzędniczką. Rybaki 31, III, prawo. zdw 44 590.

Pokój
słoneczny panu intel. oddam 60 zł miesięcznie ul. Stolarska 2, I, ptr. prawo. zdw 44 558.

Pokój
ładnie umebrowany, wejście niekrepujące zaraz. Wały Jana III, 11, I, lewo. zdw 44 548.

Pokój
umebrowany, frontowy, słoneczny zaraz wynajmę. Patrona Jackowskiego 27, I, lewo. zdw 44 553.

Gimnazjastów
przyjmie Nowakowska, Ogrodowa 19, opieka, pomoc w nauce. zdw 44 535.

Centrum
dobrze sytuowanemu panu pokój elegancki, niekrepujący zaraz, także mniejszy pokój panience z utrzymaniem lub uczniowi. Podgórna 10 a, III, prawo. zdw 44 543.

Pokój
wspólny dla panów Łakowa 15, II. zdw 44 542.

Pokój
dla dwóch panów z obiadami. Mickiewicza 15, III, prawo. zdw 44 607.

Pokój
słoneczny 2 lub 3 osobom z całym utrzymaniem zaraz wynajmę ceną zniżoną. Romana Szymańskiego 1, I, lewo. zdw 44 411.

Pokój
z klatki schodowej umebrowany, frontowy, elektryczność 1—2 osób zaraz wynajmę. Św. Wojciech 25, III, ptr., lewo. zdw 44 413.

Elegancki
pokój z osobnym wejściem wynajmę. Prusa 17, III, prawo. zdw 44 422.

Pokój
umebrowany zaraz wynajmę, wejście z klatki schodowej. — Chwaliszewo 76, III, oficyna. zdw 44 533.

Dwa
oddzielne pokoje cośkolwiek używane kuchni na Jeźcach. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 417.

Pokój
Romana Szymańskiego 2, parter. zdw 44 571.

Pokój
do wynajęcia dla gimnazjastów zaraz. Św. Marcin 64, III, lewo. zdw 44 575.

Pokój
dobrze umebrowany, biurko, radio światło elektr., bez pościeli, wejście niekrepujące solidnemu panu wynajmę zaraz lub od 15. 9. Matejki 38, parter, lewo. zdw 44 025.

Sypialnię
1—2 osób intel. wynajmę zaraz, za czynszem półrocznym zgóry. Jasna, IV, ptr., prawo. zdw 44 299.

Lepszy
pokój 2 panom Strzelecka 5, III lewo. zdw 44 228.

Pokój
umebrowany do wynajęcia, Piękary 10, III, prawo. zdw 44 276.

Pokój
frontowy inteligentnemu panu, Św. Józefa 9a, parter, prawo. zdw 44 072.

Pokój
wynajmę zaraz. Polna 8, dom boczny, parter, prawo. zdw 44 224.

Wspólny
pokój dla pana zaraz do wynajęcia. Piękary 18, dom tylny III, piętrowo, lewo. zdw 44 223.

Pokój
panu Piękary 5 podwórze I, n. lewo. zdw 44 212.

Pokój
umebrowany osobne wejście wynajmę solidnemu panu. Chwaliszewo 21/22, I, piętrowo, Kaul. zdw 44 206.

Pokój
dla pana słoneczny, z osobnym wejściem i używaniem fortepianu do wynajęcia. Niegolewskich 18, I, p., m 3. zdw 44 246.

Pokój
frontowy do wynajęcia. Poznańska 44, II, front, lewo. zdw 44 245.

Pokój
umebrowany, frontowy z światłem elektrycznym od 15 9. ul. Mickiewicza 11, parter, prawo do wynajęcia. zdw 44 242.

Pokój
z zaraz. Czesława 9, III, p. chowiak. zdw 44 334.

Panienkę
na wspólny pokój. Długa 11, Baumaister. zdw 44 348.

Pokój
Strzelecka 11, I, lewo. zdw 44 397.

Pokój
dla 2 osób z utrzymaniem lub bez Kraszewskiego 11, I, ptr., prawo. zdw 44 520.

Pokój
przy dworcu umebrowany Focha 27, front, Adamska zdw 44 331.

Przynie
na stację 2 panów lub bezdzietne małżeństwo Weneńskiego 8, Wiśniewski. zdw 44 326.

Ratajczaka 10, I.
peczęcie szkół średnich przynie na stację. zdw 44 373.

Pokoje
dla małżeństw, samotnych od 30 złotych wskaże „Fragat”, Fr. Ratajczaka 15 Pasaż I, wchód. zdw 44 476-7.

Pokoje
jeden wspólny dla panienki i drugi wspólny dla pana. Górna Wilda 32, I, prawo. zdw 44 355.

Pokój
próżny wynajmę małżeństwu — ewtl. z używaniem kuchni. Adres wskaże Kurjer zdw 44 440. Dzierżawa zgóry.

Frontowy
pokój, elektryczność wynajmę panom. Guździłowa, Półwiejska 25, dom ogrodowy. zdw 44 461.

Elegancka
sypialnia zaraz. Podgórna 13, III, prawo. zdw 44 452.

Pokój
2—3 inteligentnym panom tanio wynajmę. Górna Wilda 44, III, lewo. zdw 44 463.

Pokój
dla dwóch panów do wynajęcia. J. Pilewski, Woźna 14a, II, p. zdw 44 506.

Pokój
wynajmę zaraz. Łukaszczyca 51, parter. zdw 44 505.

Stancja
dla kilku panienek szkolnych opieka dobra, odżywienie zapewnione 125 zł m. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 489.

Pokój
dobrze umebrowany zaraz wynajmę. Wały Królowej Jadwigi 2, wysoki parter. zdw 44 525.

Elegancki
niekrepujący pokój wynajmę lepszymu panu zaraz. Al. Marcinkowskiego 28, III, prawo. zdw 44 488.

Gimnazjastów
przyjme na stację. Ul. Długa 4, II, prawo. zdw 44 490.

„Informator”
poleca pokoje umebrowane od 30 złotych miesięcznie. Dla przyjezdnych złotych 3—5 dziennie. Ratajczaka 15 (Pasaż Apollo). zdw 44 457.

Śródmieście
pokój duży umebrowany dla jednej lub dwóch osób zaraz. Kreta 24, III, prawo. zdw 44 479.

Pokój
dla panów. Półwiejska 11, II, wchód, III, ptr., Olszewska. zdw 44 427.

Ładny
duży pokój lepszym panom wynajmę. Ogrodowa 4, parter, lewo. zdw 44 431.

Pokój
front. eleg., światło elektr., wysoki parter, Podgórną wynajmę zaraz lepszymu panu. Adres wskaże Kurjer zdw 44 437.

Miesięcznie
pokoje wynajmuję. Hotel Francuski. zdw 44 399.

Pokój
dobrze umebrowany wynajmę. — Welcker, pl. Bernardyński 2. zdw 44 526.

Pokój
dobrze umebrowany zaraz do wynajęcia. Krasieńskiego 4, I piętrowo. zdw 44 609.

Pokój
dla 1 lub 2 panów zaraz do wynajęcia. Skarbowska 15, I, ptr. zdw 44 599.

Pokój
lepszymu panu zaraz wynajmę. Półwiejska 33, II, lewo. zdw 44 620.

Eleganckie
dwa pokoje wynajmę dla przyjezdnych na kilka dni. Adres wskaże Kurjer zdw 44 619.

Pokój
z zaraz wynajmę. Plac Sapieżyński 3, III. zdw 44 617.

Pokój
umebrowany, światło elektryczne, łazienka, telefon do wynajęcia zaraz. Góra Przemysława 4, I. zdw 44 624.

Pokój
skromny dla panienki Wały Kr. Jadwigi 3 a, III, Rogalska. zdw 44 545.

Panienki
na wspólny pokój 20 zł. Wodna 8, I. rw 6661.

Wspólny
pokój dla 2 panów zaraz. Marciniak, Wodna 24, II, ptr. rw 6659.

Śródmieście
duży pokój wynajmę dwóm studentom lub panom. Wiadomość Kramarska 9, skład. rw 6654.

Pokój
elegancki Fr. Ratajczaka 11 a, 7. wejście. I. Kowalska. zdw 44 578.

12 SZUKA POKOJU

Stancji
dla 2 młodych gimnazjastów, gdzie opieka i pomoc w naukach zapewniona, poszukuje. Zgłoszenia do Kurjera zdw 43 843.

Pokój
nadający się na ciche biuro, centrum poszukuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 295.

Pokoiku
małego skromnego poszukuje przyjezdny pan. Oferty Kurjer zdw 44 309.

Oficer
poszukuje pokoju z niekrepującym wejściem. Okolica Górna Wilda, Wierzbicice. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 44 208.

Krawcowa
szuka umebrowanego pokoju w centrum na szwalnię do 70 zł. Oferty Kurjer zdw 44 383.

Urzędniczka
poszukuje pokoju umebrowanego śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 44 439.

Pokoju
zaraz poszukuje panienka kształcąca się, najchętniej w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 44 345.

Krawcowa
poszukuje skromnie umebrowanego pokoju możliwie śródmieście do II. piętra. Oferty Kurjer zdw 44 338.

Pokoju
ładnie umebrowanego poszukuje inteligentna pani w okolicy placu Świętokrzyskiego nie wyżej II. piętra. Zgłoszenia z podaniem ceny Komandora 5, Dział Gospodarczy dla K. zdw 44 334.

Pokoju
większego (ewent. 2 mniejszych) dobrze umebrowanego, z biurkiem i szafka wzgl. dużym półkami na książki, bez używania kuchni, szuka bezdzietne, zajmujące się nauką małżeństwo, w promieniu 1 km. od placu Wolności, (nie wyżej II. ptr.), w spokojnym, inteligentnym domu. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 606.

Pani
poszukuje pokoju od 1. 10. przy inteligentnej rodzinie najchętniej samotnej pani, możliwie z pianinem. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego Stary Rynek rw 6647.

Pokoju
elegancko umebrowanego, frontowego, z światłem elektrycznym, wejściem niekrepującym, centrum miasta poszukuje zaraz. Oferty Kurjer zdw 44 509.

Umebrowanego
pokoju w centrum miasta z niekrepującym wejściem poszukuje się od 1. 10. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 44 432.

Poszukuje
pokoju umebrowanego lub próżnego dla starszego pana w okolicy Wildy. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 595.

2 pokoje
z używaniem kuchni w śródmieściu poszukuje małżeństwo. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 594.

Inteligentna
panienka poszukuje pokoju w centrum. Oferty zdw 44 424.

Krawcowa
poszukuje małego pokoiku lub wspólnego bez pościeli. Zgłoszenia z ceną do Kurjera zdw 44 412.

Pokoju
próżnego dużego poszukuje małżeństwo. Oferty Kurjer zdw 44 474-5.

Skromnego
pokoju poszukuje panienka w śródmieściu zaraz. Oferty Kurjer zdw 44 641.

Solidna
inteligentna pani szuka niekrepującego pokoju najchętniej z osobnym wejściem, z podaniem ceny. Oferty Kurjer zdw 44 631.

13 LOKALE

Ubikacji
podwórzowej na warsztat lub małego placu od węgla w mieście lub na uboczu poszukuje. Oferty proszę do Kurjera Poznańskiego zdw 44 236.

W Głównie
szukam składu lub pokoju parterowego z osobnym wejściem. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 307.

14 DZIERŻAWY

Gospodarstwo
30 mórg ziemi buraczkanej wraz z wozem, martwym inwentarzem, objęcie 4 500 zł. Woźna, Steżew, Rynek. zdw 44 305.

Składu
z 2—3 pokojowym mieszkaniem kuchnia w Poznaniu poszukuje wprost od gospodarza możliwie od 15 września wst. 1 października. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 300.

Garaze
do wynajęcia. Mylna 40, tel. 62-11. zdw 44 260.

Ubikacje
warsztatowe 50 mkw. wdzierżawie. K. Szulczyński, Dąbrowskiego 88. zdw 44 069.

Restauracja
ogród owocowy i dla gości, obszar 3 morgi, sala jedyną na miejscu, mieszkanie pięciopokojowe, 4 pokoje dla gości, miasto handlowe, od właściciela na lat 8 do wdzierżawienia, objęcie 5 500 w tem 3 letnia dzierżawa. „Spółdzielnia Osadnicza”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 17a, III. zdw 44 496-7.

Poszukuje
dzierżawy placu lub części podwórza. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 514.

Szukam
dzierżawy dobrego gościnną z rzeźnictwem, kolonialką. Zgłoszenia Kurjer dw 1947.

Dzierżawy
poszukuje z gotówką 130.000 zł. Zgłoście Otręba, Jarocin, Kilińskiego 4. zdw 44 562.

W śródmieściu
Krotoszyńska w bardzo dobrym punkcie mam ubikację nadającą się na mleczarnię, do wynajęcia. St. Wojciech, Krotoszyńska, Rynek. zdw 44 679.

Obszerne
suterenu około 200 mtr. kw. centrum miasta położone, wprost od gospodarza do wdzierżawienia. Upraszam się zgłoszenia na jaki cel takowe służyć mają. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 44 628.

LETNISKI

Krynica Katolicki Pensjonat
Stanisława obok Nowych Łazienek poleca pokoje słoneczne, wykwintnie utrzymane od 11 złotych Urzędniczy i wojskowi zniżki. zdw 43 556.

Jaremcze
Pensjonat „Czerwony Dwór”, przepięknie, niezrównanie położony, 2-tygodniowy pobyt kompletnie ze wszystkim 130 zł bez żadnych dopłat. Kuchnia wykwintna na maśle, pościel, elektryka, towarzystwo doborowe. Upraszamy zjeżdżać do „Czerwonego Dworu”. Centrum obok poczty. nw 3 618.

Kapitałści
Wiemianie, przemysłowcy, kapitaliści nam małe dochody, rola bardzo mała lub żadna, przemysł naj- lepszy zależe często konkurencja, jedyną sposobność ulokować ma- jątek w fabryce wyrobów codzien- nych potrzebnych koniecznej dla ma- gnatów i biedaków, chronionej paten- tami bez konkurencji. Ten kom- petytywny artykuł dotychczas nie- moczny zastępowany namiastką, handlu użyteczność dopiero wy- naleziono i opatentowano, miljo- ny zyski pewne, ocena wartos- ci wybitnych znawców krajo- wych i zagranicznych, na nieob- cęzoną nieruchomości ułatwienie pożyczki na fabryce, pośrednictwo wynagrodze. Zgłoszenia tylko pi- smenne Józef Iwanicki, Gmach Województwa Katowice, Biuro melioracyjne, ul. 3 597

Bezpłatnie
Kto chce bajejnie tanio nabyć płótna, wyroby lniane i wełniane, bieliznę, trykotaże, pończochy, galanterie i wszystko co potrzeba dla domu, niech żąda natych- miast cennik, który odwrotnie wysyłamy bezpłatnie. „Nap”, Pierwszy Chrześcijański Dom Wysłkowy, Poznań, Nowy Rynek 18, II. Pw 4816-36,3

Koldry
wykonuje z dostarczonego mate- riału i stare przerabia. Smoczyńska, Kwiatowa 8, zdw 43 510

Fotochemigrafia
wytwórnia klisz drukarskich. — Aleje Marcinkowskiego 1 (Dom Królowej Jadwigi) wejście Ba- bńskiego 6. Kw 825

Krawcowa
umiejąca dobrze szyc, poleca się poza dom. Oferty Kurjer zdw 44 611

Filatelisci
tanie wysprzedaje zbiór. Kurjer zdpw 44 329

Samochód
ciezarowy do przewozu mebli i wszelkich innych rzeczy do dy- spozycji. Telefon 77-68. zdp 43 808

Fryzjerna
dla pań i panów przy Nowym Dworcu Zachodnim (Lazarski) czynna bez przerwy także nie- dzielnie i święta. Pp 4103-33,15

Chcesz otrzymać
posady? Musisz ukończyć kursy fachowe, korespondencyjne, profesora Sekulowicza. Warszawa, Żółkiewska 42 n. — Kursy wyszcząja listownie buchalterji, rachunko- wiczej kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu, prawa kaligrafji, pisania na maszynach, towaroznawstwa, angielskiego, francuskiego, nie- mieckiego, pisowni oraz gramaty- ki polskiej. Po ukończeniu swia- dectwo. Zadzajcie prospektów. np 5531

Który
z panów zechciałby udzielić po- rad kupieckich młodemu mężczy- źnie. Wywdziecienie rzecz hono- ru. Łaskawe oferty zdw 44 310

Wynalazki
celem założenia towarzystwa wspólracy uprasza się zaintere- sowanych zgłosić się. Oferty Kur- jer zdw 44 312

Akademik
słuchacz filozofji z francuskim, otrzyma mieszkanie i utrzymanie za pomoc w nauce 2 uczniów klas- sy 7 i 3. Zgłoszenia „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 35,224 Pw 4810-35,224

Towarzysza
podróży, Wielkopolanina na wła- sny koszt do Londynu, Paryża i Barcelony na ca 20 września po- szukuje pan 42-letni na 4 do 6 ty- ziodni. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod dw 1941

Czeladnik tapicerski
wykonuje wszelkie prace tapicer- skie prywatnie i poza domem, specjalnie materace, garnitury klubowe, leżanki i wszelkie repara- cje. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 44 256

Najtaniej
wykonuje suknie, płaszcze, ko- stiumy. Dłbczyńska Chwaliszewo- wa 4, I. zdw 44 248

Kuśnierka
starsza z Niemiec zna pierwszo- rzędne fasonowanie damskich, no- wych futer oraz modernizowanie poleca się poza dom. Rybaki 20a, I prawo, zdw 44 332

Modelki
dobrze zbudowanej szukam. Of-erty Kurjer jw 2516

Dziewczynkę
czteromiesięczną, ładną i zdrową oddam na własne. Oferty Kur- jer jw 2517

Czapki
akademickie, sportowe i do wszystkich szkół wykonuje solid- nie i najtaniej. Pracownia czap- dek, Fr. Barański, Podgórna 14, zdw 44 317

Polecam
nie jako biegła bielniarka, wy- konuje wszelką bieliznę poscio- lową oraz całkowite wyprawy ta- nio i szybko. Piekary 24, III, zdw 44 592

Krawcowa
z długoletnią praktyką poleca się w domu i poza dom. Bartusiewi- czowa, Szamarzewskiego 11, po- dwórze. zdw 44 462

22 OZENKI
Dwie
koleżanki szatynka i brunetka, młode, miłej powierzchowności, poznają z powodu braku znajo- mości, inteligentnych panów o szlachetnym charakterze. Cel ma- trymonialny. Zgłoszenia Kurjer Poznański dw 1900

Lekarz
specjalista, przystojny, lat 30, blondyn, pozna w celu matry- monialnym przystojną do lat 21 pannę, właścicielkę większych po- siadłości ziemskich. Listy do Il. Kurjera Codziennego, Lwów, Ko- pernika pod „Ekscentryczny”. dw 1875

Wdowa
po leśniku, lat 37, z jednym dzie- ckiem, lubiącą gospodarstwo wie- sznie, z powodu braku znajomości wstąpić ponownie w związek małżeński. Panowie leśnicy na stanowisku, poważnie myślący zechcą zgłoszenia nadesłać do Kurjera Poznańskiego zdw 44 236

Dla
mojego brata kawalera, lat 26, wykształconego, trzeźwego, reli- gijnego, posiadającego 50 tys. zł gotówki szukam na tej drodze odpowiedniej żony, tych samych zalet, która posiada realność w Poznaniu albo odpowiedni majątek. Pośrednictwo krewnych mile widziane. Dyskrecja zapew- nianą słowem honoru. Oferty Kurjer zdw 44 349

Wszyscy
urzednik wiek średni szuka zna- jomości, osobę samotną materyjal- nie niezależną celu matrymonial- nym. Požadane odnajęcie pokoju celem bliższego poznania. Zgło- szenia Kurjer zdw 44 342

Wdowa
z mieszkaniem z lepszej rodziny szuka towarzysza, cel matrymo- nialny. Oferty Kurjer zdw 44 351

Który
z panów dobrze sytuowanych pragnie poślubić pannę z lepszej rodziny, inteligentną, ciemno- blondynę, miłą, gospodarną, o szlachetnym charakterze, z mniejszą gotówką. Panowie inte- ligentni, od lat 43, racza się zgłosić. Wdowcy nie wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 44 324

Artysta
teatralny poszukuje inteligentnej panny jako partnerki lub współ- niczki do dobrze prosperującego przedsiębiorstwa teatralnego z gotówką 4-6 tysięcy. Później- szych ożenek nie wykluczony. Of- erty nadesłać do Kurjera Poz- nańskiego zdw 44 550

Aptekarz
lat 32, poszukuje w celu matry- monialnym znajomości z cudzo- ziemką, najchętniej Amerykan- ka, wiek obojętny, majątek dla wspólnego dobra pożądanym. Zgło- szenia wraz z fotografią do eks- pedycji Kurjera Pozn. pod zdw 44 678

Poszukuje
znajomości inteligentnej panny do lat 24 kawaler na stanowi- sku celem ożenku. — Poważne zgłoszenia do Kurjera zdw 44 675

Panienska
lat 20, pragnie poznać pana, la- godnego usposobienia, zdrowego, na odpowiednim stanowisku rzad- dowym, do lat 35. Cel matrymo- nialny. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 565

Poszukuje
samotny restaurator kupiec, wła- ścielcieli realności (miasta prowinc- jonalnego) dla interesu niewia- sty samotnej, posiadającej coś- kolwiek gotówki, nieposzukowa- nej przeszłości, wieku 25-35, o miłym usposobieniu, przystojnej, w celu ożenku. Zgłoszenia do- kładnym opisem do Kurjera Po- znańskiego zdw 44 663

Malarka
dyplomowana, młoda, przystojna, o prawym, szlachetnym charakte- rze, nieskazitelnej przeszłości, z rodziny ziemiankiej, pozna w ce- lu matrymonialnym, lekarza, in- żyniera, prawnika, tp., kawalera do lat 32. Panowie, o wyższych polotach ducha, skierujcie oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 44 633

24 NAUKA
R. de Brugiere
lektor U. P. udziela lekcji języka francuskiego ul. Matejki 59. zdw 41 457

Szkoła Przygotowawcza im. Kopernika, Skarbowska 5
przyjmuje wpisy do wszystkich czterech klas codziennie między 12-1. Rok szkolny rozpoczyna się 5 września o 9-tej. Tel. 3372. zdw 43 143

2 panienki
najchętniej siostry, także student- ki przyjmie na stancję, zapewnia- jąc troskliwą opiekę, dobre wyży- wienie. Łazienka, fortepian. Adres Kurjer zdw 43 934

Angielka
rodowita udziela lekcji, konwer- sacji. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 213

Który
z p. p. prof. Szkoły Budownictwa przygotowuje dwóch uczniów na I. semestr Szkoły Budowlanej. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 328

Kto
udzieli lekcji łaciny. Kurjer zdw 44 389

Wzajemnie
za pokój z utrzymaniem rodowita francuska udzieli lekcji. Oferty Kurjer zdw 44 340

Kursy kroju
przy placu Świetokrzyskim 3, zał. 1870. Początek kursu 16 wrze- śnia. Zapisy codziennie 11-16. Kazimiera Kazubowska, kierow- niczka. zdw 44 445-6

Kursy kroju
szycia damskiego. Wpisy przy- muje Amalja Klawitterowa, Marii Magdaleny I. III, naroż- nik Raczyńskich. dw 1824

Kursy
stenografji polskiej, niemieckiej, pisania na maszynach - wszelkich systemów, miesięczne, kwartalne i półroczne dla początkujących i uzupełniających. Księgowość pry- watnie. Zgłoszenia przyjmują Kursy Tyran-Zaworskiej, ul. Strzelecka 33, narożnik pl. Świeto- krzyskiego i Jeżyce Poznańska 28-30, III. zdw 40 798-9

Kursy
stenografji, pisania na maszy- nach, księgowości L. Tyran-Zaworskiej, ul. Strzelecka 33, naroż- nik Pl. Świetokrzyskiego i Jeżyce Poznańska 28/30, III. zdw 44 796/7

Kursy
handlowe rozpoczynam 5 wrze- śnia. Kromczyńska, Ogrodowa 16. zdw 44 502

Lekcje
gry fortepianowej przygotowuje do Konserwatorium. R. Szyman- skiego 6, I. ptr. II. wejście pra- wo. zdw 44 537

25 MUZYKA
Poznański
Instytut Muzyczny, Ogrodowa 4, prospekt informacyjny gratis w kancelarii, lub za nadesłaniem 15 groszy porto. zdw 43 884

Lekcyj
muzyki (fortepian, skrzypce) u- dziela sumiennie E. Czarniński, nauczyciel muzyki, Kwiatowa 11 parter. zdw 44 348

Kto
udzieli lekcji gry na cytrze. Of-erty Kurjer zdw 44 156

Lekcyj
fortepianu udziela nauczycielka, Ratajczaka 10, I. zdw 44 372

Lekcje
fortepianu, gruntownie przyspie- szone 12 zł. Można ćwiczyć. — Sw. Marcin 50, III, prawo. zdw 44 369

Lekcyj
udziela fortepian do ćwiczeń, Młyńska 3, III lewó. zdw 43 757-8

Pianista
rutynowany wolny. Oferty Kur- jer zdw 44 404

Duet
lub trio dobrze zgrane z odpow- iednim repertuarem poszukiwany zaraz. Hotel Warszawski, Ko- ścian. nw 3635

27 SZUKA PRACY
Ogłoszenia do 1 słów dla poszu- kujących posady w tej rubryce obliczamy do jednej trzeciej cenie drobnych

Technik bud. - architekt
zmieni posady. Zgłoszenia do Kur- jera zdw 43 167

Amerykaniel
Szukam posady jako gospodyn- i-kucharka w Ameryce. Jankow- ska, Słowackiego 36, Poznań. zdw 43 412

18-letnia
panienka, muzyczna z ukończone- m gimnazjum typu licealnego, poszukuje posady chętnie jako nauczycielka w majątku. Łas- kawe oferty do Kurjera zdw 43 196

Starsza
osoba szuka posady do nie- mowlecia do Warszawy lub Ło- dzi, mówi dobrze po niemiecku i po polsku. Oferty Kurjer zdw 43 302

Technik
budowlany z 3 kl., z dłuższą praktyką budowlaną, dobry ry- sownik przyjmie posadę zaraz. Zgłoszenia z podaniem warun- ków do Kurjera Pozn. pod zdw 43 300

Nauczycielka
starsza, wykwalifikowana z kil- koletnią praktyką przy szkołach rządowych, przyjmie odpowiednią posadę. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 647

Szofer
kawaler, posiadający praktykę ja- dzy, poszukuje posady prywatnie. Wymagania skromne. Łaskawe oferty Kurjer zdw 44 629

Krawcowa
początkująca szuka posady. Of-erty Kurjer zdw 44 665

Poszukuje
posługi zaraz. Oferty Kurjer zdw 44 661

Kulturalna
pani, 33 lata, przystojna, poszu- kuje posady reprezentantki domu zarządzającej pensjonatem, hote- lem lub kasynem. Znam równ-ież biurowość. Miejsowość obo- jętna. Łaskawe oferty Kurjer zdw 44 423

Piekarz
czeladnik, lat 21, poszukuje od 15 września posady. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 42 553

Palacz
doświadczony, długoletnia prakty- ką znający się na różnego syste- mu kotłach centralnego ogrzewa- nia szuka posady. Oferty Kurjer zdw 44 555

Panna
z lepszej rodziny znająca asy- cje, coskolwiek robotki ręczne, pra- sowanie, przyjmie posadę panny służącej, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 44 656

Drogerzysta
młody, sumienny, dyplomowany, poszukuje posady miejscowość o- bojętna. Oferty Kurjer zdw 44 419

Posługaczka
na przed południe. — Zgłoszenia Górna Włda 67, III, prawo. zdw 44 677

Służąca
do wszelkich prac domowych po- trzebna zaraz. Pelagia Kurka, ul. Ślusarska 6, przy ul. Wod- nej. zdw 44 676

Pomocnik
krawiecki na dobrą miarową pra- cę, poszukuje pracy. Oferty Kur- jer zdw 44 681

Osoba
nawskroś uczciwa przyjmie po- sadę do niemowlecia na wyjazd bez szycia. Długoletnia prakty- ka. Dobre świadectwa. Oferty Kurjer zdw 44 682

Młynarz
długoletnia praktyka poszukuje natychmiast względnie później- szej posady. Łaskawe zgłoszenia Kur- jer zdw 44 587

Pracznia
czysta i sumienna poszukuje prania, 5 zł dziennie. Zgłoszenia do Kurjera zdw 44 661

Panna
uczona dobrego szycia damskiej i meskiej bielizny pragnie objąć posadę jako początkująca. Of-erty Kurjer zdw 44 593

Gospodarz
poszukuje w gospodarstwie posady i samotnego lub żonatego z obowiązkiem gospodynji. Okolica obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 539

Sierota
w średnim wieku uczciwa, pracow- ita na średnia kuchnię szuka miejsca od 15. lub 1. 10. Łaskawe zgłoszenia A. Sławińska, Ostrów, Wrocławska 4, II. ptr. nw 3 630

Poszukuje
posady do wszystkiego z gotowa- niem. Oferty Kurjer zdw 44 608

Przyjmę
posadę popołudniową jako szofer- mechanik. W. Wojtkowiak, Mł- na 50, u p. Mikołajczak. zdw 43 833

Technik budowniczy
żonaty, absolwent Państwowej Szkoły Budownictwa w Pozna- niu, kilkoletnia praktyka w biur- ach architektonicznych, konstru- kcyjnych i na budowli, w posi- adaniu motocykla, poszukuje posady. Łaskawe oferty uprasza skierować Kurjer zdw 43 832

Ogrodnik
kawaler, przyjmie posadę po- mocnika lub samodzielnego. Po- szukuje posady zaraz lub póź- niej. Gajowy, Duszniki, powiat Szamotuły. zdw 43 854

Panienska
lat 17, biegle pisać na maszynie z praktyką w biurze adwokackim sumienna, poszukuje posady. Łas- kawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 44 163

Czeladnik
tokarski w drzewie poszukuje po- sady. Zgłoszenia Agencja Kur- jera Wronki. nw 3 617

Kasjerka
młoda, sumienna i uczciwa z do- bromi referencjami, poszukuje od- powiedniej posady od 15. 9. lub 1. 10. Łaskawe oferty proszę skierować do Kurjera zdw 44 058

Mechanik-szofer
dobra siła, 15 lat praktyki, w tem 3 lata na Austro-Dajmlerach, znam różne typy motorów, trak- torów, silników, poszukuje posady, miejscowość obojętna. Zgło- szenia Kurjer zdw 43 993

Mamka
młoda poszukuje posady. Zgło- szenia Kurjer St. Rynek rw 6 633

500-5,000 zł
kancji stawi przy objęciu posady lub stałej pracy, inteligentny, su- mienny, trzeźwy, obowiązkowy człowiek, b. urzednik państwowy. Oferty Kurjer zdw 43 963

Kucharka
poszukuje posady zaraz lub od 15. 9. 29. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 004

Panna
uczciwa, władająca językiem pol- skim, niemieckim w słowie, pi- śmie, mająca kilka lat praktyki mogaca się opierać dobrmi re- ferencjami, szuka posady eksped- jentki lub kasjerki od 15. 9. włą- d, później w Wielkp. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 182

Mężczyzna
lat 33 z średnim wykształceniem emeryt wojsk łączności, obejmie posadę za wynagrodzeniem mie- sięcznym 600-700 zł, biurowość lub dział prądów słabych. Oferty Kurjer zdw 42 436

Piekarz
czeladnik, lat 21, poszukuje od 15 września posady. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 42 553

Studentka
Wyższej Szkoły Handlowej zna- jąca księgowość, pisać na ma- szynie poszukuje posady jako ma- szynistka lub początkująca bu- rialistka. Łaskawe oferty do Ku- rjera zdw 43 107

Stenotypistka
biegła 8 lat praktyki, szuka po- sady. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 402

Amerykaniel
Szukam posady jako gospodyn- i-kucharka w Ameryce, także mo- gę być jako wychowawczyni do dzieci. Sokolowska ul. Odkosk 3, chronisko. zdw 44 239

Żelazniak
dekorator oraz kalkulator, znają- cy dokładnie branżę poszukuje od 1. 10. 29. posady. Oferty Kur- jer zdw 44 296

Szofer
samotny trzeźwy, sumienny po- szukuje posady zaraz lub od 15. 9. najchętniej na majątek. Zgło- szenia Kurjer zdw 44 280

Szofer
poszukuje posady prywatnej, zna robotę kowalską Leon Glazer, Sieraków. pow. Międzybódz, Chrobrego 26. zdw 44 808

Starsza
dziewczyna, samodzielna poszuku- je posady Oferty Kurjer zdw 44 233

Ogrodnik
kawaler, lat 24, obeznany z wszelką pracą wchodzącą w za- kres ogrodnictwa, poszukuje po- sady od 1 października wzgl. póź- niej. Oferty Kurjer zdw 44 287

Panienska
przystojna zamiłowaniem do ku- piectwa poszukuje posady eksped- jentki, branża obojętna. Oferty Kurjer zdw 44 202

Początkująca
książkowna poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 225

Dziewczyna
lat 17 poszukuje posady do wszystkiego bez prania lub do dzieci. Oferty Kurjer zdw 44 222

Początkująca
biuralistka z ukończoną szkołą handlową szuka posady. Oferty Kurjer zdw 44 274

Szofer
mechanik, obecnie zwolniony z wojska poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia piśmienne. J. Prze- pióra, Poznań, Piaskowa 8. zdw 44 273

Pani
młodsza szuka posady na wiek- szym majątku do kancelarii o- raz do pielęgnacji starszej pani lub pana. Łaskawe oferty Kurjer zdw 44 272

Samodzielną
odpowiedzialną krawcowa poszu- kuje stałej posady na wyjazd, rów- nież na wieś na żądanie swia- dectwa. Łaskawe oferty do Ku- riera zdw 44 249

Panienska
o dobrym charakterze, kochająca dzieci poszukuje zaraz posady. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 44 252

Biuralistka
z 5-letnią praktyką biurową, do- bromi świadectwami, tylko w je- zyku polskim, zwolniona z powo- du likwidacji zakładu szuka po- sady. Oferty Kurjer zdw 44 254

Maszynistka - korespondentka
z dłuższą praktyką w biurach adwokackich, znająca język pol- ski i niemiecki oraz stenografie w obu językach poszukuje po- sady prywatnego, dział prawny. Oferty Kurjer zdw 44 258

Starsza
ekspedjentka dłuższą praktyką, z branży blawatów i towarów krótkich poszukuje posady, naj- chętniej na prowincji. Oferty Kurjer zdw 44 257

Kasjer - ksiązkowy
siła rutynowana, obeznany z wszelką ksiązkowością, zawodo- wym agronom poszukuje posady w większym majątku lub w prze- myśle. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 269

500 zł
kancji dam za posadę podróżują- cego w fabryce konserw lub cu- kierków. Oferty Kurjer zdw 44 381

Posługaczka
szuka posługi na 3 godziny, 2 ra- zy w tygodniu. Oferty Kurjer zdw 44 392

Poszukuje
pracy jako ekspedjentka branży rzemieślniczej (także język niemie- cki). Anna Langowicz, Marsz. Pocha 65, u p. Gronck. zdw 44 464-5

Ekspedjentka
z branży spożywczej poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia pro- sze skierować do Kurjera Poznań- skiego zdw 44 393-4

Dziewczyna
z samodzielnym gotowaniem do wszystkiego szuka posady od 15. 9. Oferty Kurjer zdw 44 444

Buchalter-bilansista
sumienny i obowiązkowy biegle w niemieckim i podatkach, dobre referencje i świadectwa poszuku- je posady zaraz ewtl. później. — Zgłoszenia Kurjer zdw 44 451

Dzielną
krawcowa poleca się poza dom. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 466

Posługaczka
szuka posady po południu lub prania. Oferty Kurjer zdw 44 362

Bona
inteligentna, kochająca dzieci, poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer zdw 44 361

Biuralistka
początkująca poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 359

Z prowincji
młoda, przystojna, inteligentna, z praktyką w składzie, prosi o posadę, ewentualnie do kasy, lub apteki. Oferty Kurjer zdw 44 368

Prośba!
Panienska z prowincji pół sierota, inteligentna prosi o posadę te- warzyszkii, lektorki, do dzieci, ewentualnie inną. Oferty Kurjer zdw 44 367

Ekspedjentka
dzielną wzgl. kasjerka z dobrymi świadectwami poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 44 375

Gospodyn
kucharka w średnim wieku, do- brom gotowaniem poszukuje po- sady, chętnie wyjedzie do Fran- cji. Łaskawe oferty Kurjer zdw 44 323

Starsza
dziewczyna poszukuje posady do wszelkich prac domowych zaraz. Oferty Kurjer zdw 44 598

Krawcowa
na elegancką garderobę damską, dziecięcą i bieliznę poleca się poza dom. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 416

29 WOLNE MIEJSCA

1.500-3.000
złoty miesięcznie - zrobić może każdy. Wypłacamy natchmiaszt najwyższą prowizję gotówką i zaliczkujemy. Przy energicznej pracy wysoka pensja. Okazja dla agentów losowych i ubezpieczeniowych. Wszystkich pouczamy. Zgłoszenia: skrytka pocztowa 83. Lwów. np 3596

Ekspedjentka-Biurowa
potrzebna do składu. Półwiejska 22. Pokrzywa. zdw 44 006

Służąca
potrzebna. Pietz. Półwiejska 2. zdw 43 938

Służąca
uczciwa potrzebna zaraz. Jeżyce, Piotra Wawrzyńska 6, piekarnia zdw 43 977

Darmo wskażę personel
wielkich branż w handlu i przemyśle itd. Szczegółowych informacji udziela bezpłatnie koncesjonowane biuro pracy "Personel". Poznań Bzowa 9. Telefon 51-24. Pw 4279-55.436

Kilku
grzecznych i pilnych chłopców do sprzedaży naszych wyrobów na P. W. K. przyjmie Bezana-Snieg. T. z o. p. Dąbrowskiego 28. Pw 4872-35.193

Stenotypistki
młodszej, polsko-niemieckiej poszukuje zaraz. Zgłoszenia do Kurjera zdw 44 142

Nauczycielka
Potrzebna do domu ziemiańskiego nauczycielka z znajomością języka niemieckiego i muzyki. Zgłoszenia z podaniem kwalifikacji i wieku do Kurjera zdw 42 426

Technika
dentysty samodzielnego poszukujemy. Zgłoszenia Kurjer np 3416

Poszukuję
panienki do rysowania robotek zaraz. Zgłoszenia Wytwórnia robotek ręcznych "Farum", właśc. Józef Mura, Poznań Stary Rynek 89. zdw 44 298

Ogrodnik
samodzielny do założenia 6-cio morgowego ogrodu warzywnego potrzebny zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 302

Dziewczyna
do posług i otwierania drzwi dla dentysty potrzebna zaraz lub od 15. Adres wskaże Kurjer zdw 44 230

Poszukuję
zaraz do mej apteki aptekarza magistra farmacji albo aptekarke z dyplomem uniwers. Gniezno Gantkowski, w apteki. zdw 44 290

Kucharka
uczciwa i sumienna poszukuje posady do dwóch starszych osób. Oferty Kurjer zdw 44 283

Chłopiec
do pracy malarskiej może się zgłosić. Przybylski zakład malarski, Strzelecka 12. zdw 44 282

Szofer
na ciężarówkę trzeźwy i zaufany, może się zaraz zgłosić. Wolski, Kostrzyn. zdw 44 281

Potrzebna
bardzo dobra w starszym wieku służąca do wszystkiego z praniem do samotnej pani z dobrymi świadectwami. Firma F. Tarkowska, pl. Wolności 11. Pw 4821-36.11

Szofer
dobry mechanik z kaucją potrzebny zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 080

Uczeń
z lepszym wykształceniem pożądanym. Wildecka Drogerja, Fabryczna 5. zdw 44 220

Potrzebna
służąca z gotowaniem zaraz. Zgłoszenia Marszałka Focha 85. Bohnowa. zdw 44 275

Fryzjerka
dzielna i pomocnik potrzebny. Kanałowa 5. zdw 44 250

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz. Władzowa 8. zdw 44 262

Pomocnik fryzjerski
może się zgłosić. Kościelna 11. zdw 44 261

Służąca
z dobrem gotowaniem potrzebna. Restauracja, Wroniecka 13. zdw 44 268

Dziewczyna
do pomocy pani domu potrzebna. Dolna Wilda 62 II. prawo. zdw 44 266

Uczeń
piekarski, potrzebny nie więcej lat 17. Łopiński, mistrz piekarski, Poznań, Dąbrowska 32. zdw 44 267

Stalą
posadę dam, za pożyczkę 2-3000 zł. Współnictwo nie wykluczone. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 379

Dziewczyna
16 do 18 lat potrzebna do wszystkiego. Małe Garbary 6, parter. lwo. Kw 824

Bona
z dobrymi świadectwami, energiczna potrzebna do dwuletniego chłopczyka na Góry Śląsk. Zgłoszenia osobiste ul. Dąbrowskiego 7, III. piętro na prawo, między 14 a 15. jw 2 510

Pomocnik
fryzjerski potrzebny. Kraszewskiego 8. jw 2 512

Kuśnierz
i wykończarki samodzielnie zaraz potrzebne. W. Królikiewicz, Podgórna 6. zdw 44 377

Konkurencyjna prowizja.
Zdolnych-energicznych zastępców do sprzedaży losów (kombinowane różnego rodzaju) dla starego banku poszukuje się. Zgłoszenia pod "Konkurencją", Biuro Ogłoszeń, Lwów, Legionów 1. nw 3614

Kasjer
do składu towarów kolonialnych zaraz potrzebny. Bogdan Leitgeber 27. Grudnia 6. zdw 44 313

Uczennica
potrzebna do zakładu fryzjerskiego. Zgłoszenia ul. 3. Maja 4. Zakład fryzjerski. zdw 44 350

Dzielnia
recznikarka potrzebna na duże sztuki. Sikorski, Działyńskich 8. zdw 44 423

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych potrzebna. Szwajcarska 12. II. lewo. zdw 44 401-2

MASZYNISTA
kamieniodrukarz pierwszorzędną siłą samodzielną i potrzebną na stałą posadę jako I. maszynista. Konrad Rozynek, Zakłady Graficzne, Poznań, ul. Mylna 20. zw 18516

Uczennice
lub młodsza ekspedjentka do składu mebli poszukuje. Oferty Kurjer zdw 44 669-70

Uczeń
kowiński może się zgłosić. Koszyńska 11. zdw 43 327/8

Fryzjerski
pomocnik potrzebny zaraz. Górna Wilda 52. zdw 44 441

Służąca
do wszystkiego potrzebna zaraz. Lisiecka, Patr. Jackowskiego 19. zdw 44 467

Piszący
ozdobnym piśmem młodzieniec (gimnazjalista) niech się zgłosi do wypisywania tytułów książek. Redakcja Dominikańska 4 między godz. 6-7. zdw 44 469

Służąca
lub posługaczka potrzebna. Bryłska, pl. Sapieżyński 3. zdw 44 454

Ekspedjent
młodszy do handlu wyrobów tytoniowych, z dobrym charakterem pisma, nawskroś uczciwy i sumienny w wykonywaniu obowiązków, biegły w liczeniu i zamieszkały w Poznaniu u rodziców lub krewnych, zechce się zgłosić z podaniem warunków. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 44 237

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz. Gąwrowski, Wronki, Poznańska 43. zdw 44 321

Książkowa
potrzebna umiejąca pisać biegle na maszynie "Adler". Zgłaszać się ul. Mostowa 15. od 4-6 po poł. Fabryka cukrów i czekolady. zdw 44 336

Potrzebna
zaraz gospodyni kucharka, wiek średni i młodsza pokojowa z dobrymi świadectwami. Ratajczaka 29. od godziny 4-5. Stańczykowska. zdw 44 341

Dziewczyna
do dzieci, uczciwa, zdrowa, pracowita, dobrze polecona potrzebna zaraz. Adres wskaże Kurjer zdw 44 320

Dziewczyna
potrzebna do fabryki. Poznań, Ostrówek 10/11. zdw 44 374

Gospodyni
od 15. 9. potrzebna do naszej restauracji. Piśmienne zgłoszenia li tylko sił wykwalifikowanych z anonsowaniem. Nurkowski - Sobieszycki, Restauracja Bazarowa, Poznań. zdw 44 264

Służąca
do wszelkich prac domowych może się zaraz zgłosić. Wodna 2, Mączyński. rw 6649

Służąca
z dobrem gotowaniem potrzebna od 15 września. Inż. Owsiany, Luboń, fabryka Maya. rw 6650

Podróżującym
związującym apteki, drogerje, oddam zastępstwo jednego artykułu za prowizją. - Zgłoszenia Kurjer zdw 44 353

Krawcowa
w dom może się zaraz zgłosić. - Plac Sapieżyński 7, Tokłowicz. zdw 44 357

Posługaczka
potrzebna. Zgłoszenia do T. Grobla 14, I. zdw 44 356

Fryzjerski
pomocnik potrzebny. Żydowska 26. zdw 44 434

Fryzjerka
na zastępstwo potrzebna. Chwałiszewo 68. zdw 44 438

Dziewczyna
do dzieci bez spania może się zaraz zgłosić w Drogerji, ul. Fredry 2. zdw 44 485

Służąca
do wszelkich prac domowych potrzebna zaraz do malej rodziny. Zgłoszenia ze świad. Kurjer zdw 44 484

Domokrążni
panie i panowie znajdą dobry zarobek przy sprzedaży pokupnych artykułów. Zgłoszenia Bydolek, Poznań, Gajowa 4. zdw 44 483

Szwaczki
na mundury i sponnie drylichowe potrzebne poza dom. Pl. Działowy 4, parter, lewo. zdw 44 482

Pomocnik
fryzjerski może się zaraz zgłosić. Posada stała. Józef Ostrowski, Swarzędz, Rynek 12. zdw 44 523

Inkasent
potrzebny od zaraz z kaucją zł 3000. Adres wskaże Kurjer zdw 44 522

Posadę
stałą dam za pożyczkę 3-4 tysięcy złotych. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 524

Pomocnik
fryzjerski może się zgłosić. Szwajcarska, Górna Wilda 88. zdw 44 519

Pomocnik
koszykarski znajdujący się na pracy koszyków do kwiatów może się zgłosić. Pracownia koszykarska, Poznań, ul. Czarotaria 8. zdw 44 510

2 pomocników
fryzjerskich zaraz poszukuje. Marszałka Focha 84. zdw 44 516

Ekspedjentka
do bufetu natchmiaszt potrzebna. Służba dzienna i częściej nocna. Kawiarnia "Nowy Świat", ul. Kantaka 8-9. zdw 44 501

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych potrzebna zaraz. W. Kosnowski, Grobla 19, skład kolonialny. zdw 44 504

Biuralistka
początkująca z ukończoną szkołą handlową, piśmieniem na maszynie potrzebna. Adres wskaże Kurjer zdw 44 503

Służąca
zaraz potrzebna. Kowalewski, Aleje Marcinkowskiego 25. zdw 44 390

Fryzjerka
dzielna w ondulacji potrzebna. Głowacki, Kanałowa 16. zdw 44 486

2 marszantki
tylko samodzielnie potrzebne zaraz na prowincję. Zgłoszenia z fotografią i świadectwami uprasza się przesać do Kurjera Poznańskiego dw 1952

Szkoła Przygotowawcza im. Kopernika
przyjmuje wplsy dzieci 6-10 letnich do czterech klas codziennie od 12-1, ul. Skarbowska 5, tel. 33-72. zw 18605

żeńskie Seminarjum Nauczycielskie im. J. Słowackiego w Poznaniu, Kręta 8.
przyjmie jeszcze kilka uczennic na kurs pierwszy. Egzamin wstępny odbędzie się w poniedziałek, dnia 9 września r. b. o godz. 8 rano. Rozpoczęcie roku szkolnego we wtorek, dn. 10 września o godz. 2-giej. zw 18602. Dyrekcja.

Książkowa-korespondentka
znająca polskie i niemieckie potrzebna zaraz. Svenda i Drnek, Stary Rynek 43. zdw 44 472

Robotnik
i woźnica do węgla potrzebny. - Kaucja 300 do 500 zł. Oferty Kurjer zdw 44 616

Skromnej
dziewczyny do wszystkiego poszukuje zaraz bez gotowania. Sternalski, Chwałiszewo 9, IV. prawo. zdw 44 487

Służąca
do wszystkiego potrzebna natchmiaszt. Zaleski, W. Garbary 46. zdw 44 618

Uczciwa
dziewczyna do wszelkich prac domowych z praniem zaraz potrzebna. Tuliszka, Młyńska 2, IV. piętro. zdw 44 614

Posługaczka
potrzebna przed południem. - Gdzie? wskaże Kurjer zdw 44 569

Fryzjerka
potrzebna - Witkowski, plac Działowy 11. zdw 44 584

Handlowiec
branży kolonialnej i żelaza. znający księzkowość, szuka posady zaraz lub później. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 44 581

Fryzjerski
pomocnik potrzebny zaraz. Dąbrowski, Fr. Ratajczaka 34. zdw 44 585

Fryzjerka
pierwsza siła pensja 180 zł. potrzebna zaraz. Wodna 14. zdw 44 600

Chłopcy
do sprzedaży potrzebni. Zgłaszać się z dokumentami Rybaki 22a. zdw 44 640

Sekretarza (rki)
maszynisty (stki) poszukuje się do biura fabrycznego odleg ego o dwie godziny od Poznania, mogącego (cej) tłumaczyć francuskie i niemieckie na polskie. Pobyt przyjemny. Oferty wraz z piśmieniem pretensjami należy podawać po francusku do "Par", Aleje Marcinkowskiego 11, pod 36.44. Pw 4829-36.44

Woźny
inkasent potrzebny zaraz. Udział 300 złotych. Oferty Kurjer zdw 44 623

Potrzebna
wprawna recznikarka i maszyniarzka na spodnie. Stryba, Długa 4. zdw 44 621

Chłopiec
do posyłek potrzebny. Zgłoszenia Aleje Marcinkowskiego 25. II. Zgłoszenia od 8.30 do 9 rano. zdw 44 540

Służąca
sumienna, skromna, czysta z dobrymi poleceniami, potrzebna zaraz. Zupańskiego 4 II. lewo. zdw 44 538

Starszy
chłopiec do posyłek może się zgłosić. Sw. Marcin 4, Wiśniewski, skład. zdw 44 536

Służąca
z dobrymi świadectwami potrzebna. Słusarska 4, II. zdw 44 534

Pomocnik
fryzjerski dzielny w swym zawodzie może się zaraz zgłosić. B. Balcerzak, ul. Gąsiorowskich 10, Łazarz. zdw 44 531

Książkowa
do prowadzenia żurnalu i zestawiania bilansu z dobrymi świadectwami może się zaraz piśmennie zgłosić. Kurjer zdw 44 530

2 woźniców
do rozwożenia piwa na stałą posadę mogą się natchmiaszt zgłosić. Pierwszeństwo mają ci, którzy piwo rozwozili w Poznaniu. Browar Bojanowski, filja Poznań, Marszałka Focha 177, tel. 70-45. dw 1053

Poszukujemy natchmiaszt na Poznań, Kalisz, Leszno, Jarocin i okolice inteligentnych, wymownych

panów i pań

Dajemy: dobrą egzystencję, prowizję i stałą pensję. Przy zdolnościach stała posada. Żądamy: energicznej celowej pracy; znajomości fachowe nie wymagane. Zgłoszenia z dokumentami w środę, od 11-1 i od 3-5 u kierownika Jungingera, ul. Pocztowa 31a, I. piętro, lewo. Pw 4806-35.202

Uczennica
inteligentna, ładna zaraz potrzebna. Perfumerja M. Cegielski, ul. 27 Grudnia 12. zdw 44 529

Bony-Freblanki
dla 3 dzieci poszukuje od 1. 10. rb. K. Cegielska, Poznań, 27 Grudnia 12. zdw 44 527

Ekspedjentka
z branży zaraz potrzebna do składki delikatesów. Zwert, Kantaka 7. zdw 44 552

Modelki
do czesania potrzebne. Aleje Marcinkowskiego 15, Jakubowski. zdw 44 551

Dziewczyna
do dzieci zaraz, najchętniej sirote. Górna Wilda 19, IV. Zgłoszenia od 3-6. zdw 44 550

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem potrzebna zaraz. Skład Obuwia pl. Świętokrzyski 4. zdw 44 549

Dziewczyna
do wszystkiego zaraz przyjmie. Kraszewskiego 9, II. lewo. zdw 44 538

Ekspedjentka
potrzebna zaraz lityko z branży piekarsko-cukierniczej. Zgłoszenia St. Ruprych, Marszałka Focha 35. zdw 44 602

Potrzuje
kilka dobrych krawcowskich na bieliznę męską. Zgłoszenia Z. Andersohn, Stary Rynek 46/47. zdw 44 655

Dzielnego
i trzeźwego fryzjera do maszyn oraz chłopca do posługi potrzebuje zaraz. A. Wesołowski i S-ka fabryka mebli, Wencjańska 6. zdw 44 638

Służąca
z gotowaniem i do wszystkiego potrzebna zaraz. Handke Złotowa 19. zdw 44 664

Dziewczyna
potrzebna zaraz do samodzielnie prowadzenia skromnego kawalerskiego domu na folwarku. Do obsługi jedna osoba. Posada dobra i spokojna. Zgłoszenia Zarząd Ostrowo Młyn, poczta Wągrowiec. zdw 44 563

Poszukuję
zaraz młodszej panią do pomocy w zakładzie prof. kapeluszy. E. Wyszagrodzki, plac Sapieżyński 10b, w suterenie. zdw 44 650

Technik budowlany
ze znajomością obliczeń statycznych poszukiwany. Zgłoszenia do biura Inżyniera Jankowskiego. Bydgoszcz Dworcowa 62. Pw 4828-63.800

Posługaczka
potrzebna zaraz. Wodna 13, I. lewo. zdw 44 554

Służąca
do wszystkiego z gotowaniem, praniem potrzebna zaraz. Adres wskaże Kurjer zdw 44 643

Poszukuje
pracownika z kaucją 300-500 zł. Zgłoszenia zdw 44 657

Maszynistkę
biegłą na Orle przyjmie zaraz adwokat Baranowski Aleje Marcinkowskiego 25. Zgłoszenia osobiste. Kw 8226

Agentów
do zbierania fotografii na portrety przyjmie. Dąbrowski, ulica Szewska 11. zdw 44 610

Służąca
uczciwa do wszystkiego gotowaniem, zamiłowanie do dziecka, dobre świadectwa potrzebna zaraz. Kręta 24, II. prawo. zdw 44 480

Pomocnik
fryzjerski może się zgłosić. Baudurski, Dąbrowskiego 5. zdw 44 410

Uczciwa
dziewczyna do posyłek potrzebna. Aleje Marcinkowskiego 24, skład. zdw 44 403

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem zaraz potrzebna. Olszewska, Aleje Marcinkowskiego 7. zdw 44 547

Obuwnicy
na pierwszorzędną pasową pracę potrzebni na stałe zatrudnienie. H. Strzyżewski, Wodna 2, I. pr. zdw 44 560

Kucharka
znająca wszelkie prace domowe i chów drobiu potrzebna na probstwo. Zgłoszenia z podaniem żądanego wynagrodzenia do Kurjera pod dw 1949

Panienci
młodszej z ładnym charakterem pisma poszukuje zaraz Perfumerja M. Cegielski, Poznań, ul. 27 Grudnia 12. zdw 44 628

Posługaczka
sumienna zaraz, dobre wynagrodzenie. Górna Wilda 13, III. prawo. rw 6658

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych i do dzieci potrzebna. Piekarnia, Grobla 1. rw 6655

Panna
do pracy domowej potrzebna zaraz. Wielkie Garbary 23, II. lewo. rw 6651

Panna
do bufetu, młoda lecz wykwalifikowana zaraz. Oferty do Kurjera zdw 44 615

Obraz pełen młodości - romantyzmu i życia radości - śpiwającego i kochanego Wiednia - ujrzyć w szampańskim areydziale filmowym p. t. **Nad pięknym modrym Dunajem** z LYĄ MARĄ - pełną temperamentu i czaru i HARRY LIEDTKIEM - ulubieńcem płci pięknej. **Dziś i dni następne w Kinie KAPITOL** Seanse o 5, 7 i 9-tej. Półwiejska 2. Pw 4835-76.51

Humor zagraniczny

= Śniło mi się, że dostałam od ciebie śliczny prezent. Co to może znaczyć?...
- Znaczy tylko, żeś... śniła.
(London Opinion) S. F.

Przedpłata
na wrzesień 1929 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego "Dziennika Ilustr." i "Ilustracja Poznańska" i "Nowiny Sportowe": w Poznaniu w eksped. zł 4.00 w agencjach zł 4.50 z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 4.70 z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.86 kwartalnie zł 14.58. pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przesyłków w zakładzie strajków i t. p. wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonej numerów lub odszkodowania.
Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. - P. K. O. Poznań nr. 200 149.

Ogłoszenia
na stronie 6-lamowej 25 gr. na stronie 4-lamowej 50 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami politycznymi 200 gr. od 1-lamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane przyjmujemy do godz. 18.30 w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania wieczornego do godz. 10. w dni przedświąteczne do godz. 9 przed południem. Drobne ogłoszenia słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.